

vergadering **5**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 15 oktober 2015

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
TOESPRAAK van de heer Mark Rutte, minister-president van Nederland, met als thema: 'Beste burenen'	5
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	14
BOODSCHAPPEN	14
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	14
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rik Daems, Marc Hendrickx, Ward Kennes, Güler Turan en Wouter Vanbesien betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland – 489 (2015-2016) – Nr. 1 Voorstel tot spoedbehandeling	14
ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een mogelijke verlaging van de btw op scholenbouw	
ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de federale beslissing om het btw-tarief voor scholenbouw te verlagen van 21% naar 6%	
ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een verlaagd btw-tarief voor scholenbouw	15
ACTUELE VRAAG van Valerie Taeldeman aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over leningen voor energiezuinige nieuwbouw	20
ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de effectiviteit van de deradicaliseringsprogramma's van de Vlaamse Regering, naar aanleiding van interviews met een teruggekeerde Syriëstrijder in diverse media	22
ACTUELE VRAAG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de suikertaks	
ACTUELE VRAAG van Caroline Croo aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de federale suikertaks en de implicaties voor het preventieve gezondheidsbeleid	
ACTUELE VRAAG van Cindy Franssen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de bevordering van gezonde voedingsgewoonten	
ACTUELE VRAAG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de invoering van een suikertaks	26
ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het voorstel om een premie toe te kennen aan werkgevers die langdurig werklozen een contract van onbepaalde duur aanbieden	33

ACTUELE VRAAG van Jos Lantmeeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de mogelijke vernietiging van het GRUP en plan-MER voor de Noord-Zuidverbinding N74 in Limburg	
ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de mogelijke fouten in het dossier van de omleidingsweg Noord-Zuid Limburg	
ACTUELE VRAAG van Lode Ceyssens aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de Noord-Zuidverbinding N74 in Houthalen-Helchteren	36
ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het interview met een teruggekeerde Syriëstrijder in het Canvasprogramma De Afspraak op de openbare omroep	
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het interview met een voormalige Syriëstrijder in het Canvasprogramma De Afspraak	
ACTUELE VRAAG van Lionel Bajart aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de implementatie van het Actieplan Onpartijdigheid bij de VRT	41
ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de recente uitspraken van de minister-president betreffende het TTIP, met name de oproep aan Wallonië en Brussel om zich achter het vrijhandelsverdrag met de VS te scharen	46
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	51
VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Koen Van den Heuvel, Annick De Ridder, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele houdende invoering van een overgangsmaatregel inzake het eurovignet en houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 in dat verband	
– 474 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	51
Artikelsgewijze bespreking	51
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Gwenny De Vroe, Jelle Engelbosch, An Christiaens, Björn Anseeuw, Valerie Taeldeman en Piet De Bruyn betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen	
– 391 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3	
Bespreking	52
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Axel Ronse, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Martine Fournier en Jos Lantmeeters betreffende de begeleiding, het opvangen en laten heropstarten van ondernemers in moeilijkheden	
– 404 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3	
Bespreking	55
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Freya Saeys, Danielle Godderis-T'Jonck, Katrien Schryvers, Peter Persyn, Vera Jans en Caroline Croo betreffende de vroegtijdige detectie en behandeling van de postnatale depressie	
– 436 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	62

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rik Daems, Marc Hendrickx, Ward Kennes, Güler Turan en Wouter Vanbesien betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland – 489 (2015-2016) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	68
Bespreking	68
VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Koen Van den Heuvel, Annick De Ridder, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele houdende invoering van een overgangsmaatregel inzake het eurovignet en houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 in dat verband – 474 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	70
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Gwenny De Vroe, Jelle Engelbosch, An Christiaens, Björn Anseeuw, Valerie Taeldeman en Piet De Bruyn betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen – 391 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3	
Hoofdelijke stemming	71
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Axel Ronse, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Martine Fournier en Jos Lantmeeters betreffende de begeleiding, het opvangen en laten heropstarten van ondernemers in moeilijkheden – 404 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3	
Stemmingen over de amendementen	71
Hoofdelijke stemming	72
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Freya Saeys, Danielle Godderis-T'Jonck, Katrien Schryvers, Peter Persyn, Vera Jans en Caroline Croo betreffende de vroegtijdige detectie en behandeling van de postnatale depressie – 436 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	72
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rik Daems, Marc Hendrickx, Ward Kennes, Güler Turan en Wouter Vanbesien betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland – 489 (2015-2016) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	73
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	73
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	76
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	76

OPENING VAN DE VERGADERING**Voorzitter: de heer Jan Peumans**

– De vergadering wordt geopend om 13.34 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Vera Celis, Anke Van dermeersch, Paul Van Miert: ambtsverplichtingen;

Francesco Vanderjeugd: familieverplichtingen;

Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Lies Jans, Bruno Tobback: gezondheidsredenen;

Vera Jans: zwangerschapsverlof.

TOESPRAAK van de heer Mark Rutte, minister-president van Nederland, met als thema: 'Beste burens'

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de toespraak van de heer Mark Rutte, minister-president van Nederland, met als thema: 'Beste burens'.

Geachte heer minister-president Mark Rutte, geachte mevrouw de ambassadeur Maryem van den Heuvel, geachte heer minister-president Geert Bourgeois, geachte leden van de Vlaamse Regering, geachte collega's, geachte aanwezigen – en daarbij richt ik mij in het bijzonder tot de burens uit Nederland die vandaag de weg naar hier gevonden hebben –, mag ik u allen hartelijk welkom heten op deze plenaire vergadering, een heel speciale vergadering, want ze heeft historische waarde.

Voor het eerst in de geschiedenis ontvangen wij een Nederlandse minister-president in ons Vlaams Parlement. Meer zelfs, het is de eerste keer in de geschiedenis dat een buitenlands regeringsleider hier het woord neemt. Alleen Herman Van Rompuy ging u hier vooraf in zijn hoedanigheid van president van de Europese Raad, maar hij is per slot van rekening een Belg, ik durf zelfs zeggen 'een Vlaming'.

Ik kan nog verder gaan. Uw komst is bijna een primeur voor België: in onze federale Kamer van Volksvertegenwoordigers zijn u slechts twee buitenlandse regeringsleiders voorafgegaan, en niet de minste: Winston Churchill en Dwight Eisenhower. *(Gelach)*

Mijnheer de minister-president, we zijn blij om u hier te mogen verwelkomen, ook al blijft onze ontmoeting in tijd erg beperkt. Geen probleem, u bent namelijk van het springerige type, zoals u vorige week zelf verklapte aan een journalist van ons tv-journaal ter gelegenheid van de gezamenlijke Nederlands-Vlaamse handelsmissie in Atlanta. Uit die televisieverslagen bleek toen ook dat u een man bent met veel bagage – zoveel dat iemand u vergezelt om die te dragen. Ik meende op de beelden zelfs enige jaloezie te ontwaren bij onze eigen minister-president, die blijkbaar niet over zo'n assistent beschikt. *(Gelach)*

Wij vinden het overigens prima dat u een hele koffer vol ideeën en plannen meezeult als u samen met Vlaanderen op missie gaat. Wij vinden het al even uitstekend dat uw koffer ook bij een bezoek aan Vlaanderen volgestouwd zit met concreet uitgewerkte projecten voor samenwerking. En wij vinden het ook

opperbest dat u zich na deze vergadering naar de Europese Raad rept, waar u alweer heel wat overlegpunten en voorstellen uit uw koffers opdiept. Wij zitten als burens namelijk op heel veel vlakken op dezelfde golflengte en wij hanteren vaak dezelfde maatschappelijke maatstaven.

Daarom hebben wij er alle belang bij dat Nederland en Vlaanderen op eenzelfde manier pleiten voor een sterke inbreng van landen en autonome regio's op supranationaal niveau. Nederland doet dat al lang als onafhankelijk land, Vlaanderen als een regio die steeds meer autonomie verwerft. In die zin is uw bezoek aan ons Vlaams Parlement een belangrijk statement, een hernieuwde erkenning uwerzijds van Vlaanderen als volwaardige gesprekspartner, met een parlement en een regering die op internationaal vlak evenwaardige bevoegdheden kunnen uitoefenen als de Nederlandse.

Eigenlijk hadden wij al veel harder moeten aandringen om u hier te zien langskomen want de handelsmissie naar Atlanta van vorige week was niet de eerste in haar soort. Twee jaar geleden leidde u al samen een gelijkaardige zending naar Houston, met minister-president Peeters. Met goed gevolg overigens, met gunstige consequenties voor de economie van zowel Nederland als Vlaanderen.

Onze samenwerking is dus al langer een historisch gegeven. Maar het is niet slecht om die geregeld een extra stimulans te geven. Op regeringsniveau gebeurde dat nog in 2010 met een reeks nieuwe zogeheten GROS-projecten, waarbij 'GROS' voor 'grensoverschrijdend' staat. Die situeren zich op de meest uiteenlopende vlakken, telkens toegespitst op een periode van twee jaar. Zo is momenteel de vervoersproblematiek aan de beurt, waarbij enerzijds busverbindingen tussen Zeeland en West-Vlaanderen centraal staan en anderzijds de opvulling van de ontbrekende snelle wegen op de as Eindhoven-Hasselt. Daarover worden trouwens vandaag een aantal vragen gesteld in dit parlement. Niet aan u, minister-president.

Op het vlak van milieu, landbouw en visserij wordt het beleid in verband met de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en met visserijquota op elkaar afgestemd. De samenwerking is dus structureel, met als hoogtepunt de tweejaarlijkse topontmoeting in aanwezigheid van u beiden, heren ministers-presidenten. Of zal ik zonder enige schroom ook maar zeggen: Mark en Geert? Tegen Geert durf ik dat wel te zeggen, tegen u, minister-president, niet. *(Opmerkingen van minister-president Mark Rutte)*

Dat dacht ik wel, dank u wel daarvoor. Door de vele recente contacten spreekt u elkaar toch ook aan als vrienden, nietwaar? Noemt u mij dus ook maar gewoon Jan. Mijn vader was een Vlaming, mijn moeder een Nederlandse. Mijn eerste job vond ik overigens in Sittard. In Nederland, jawel. Ik heb dus ervaring met Nederlanders en ik kan met een gerust gemoed zeggen dat het, ondanks 185 jaar landsgrenzen, niet moeilijk is voor Vlamingen en Nederlanders om samen te werken. De vele grensarbeiders bewijzen dat al jarenlang met succes. U hebt daarvan vanmiddag nog een voorbeeld gehoord van een van onze leden, de heer Marino Keulen.

Heren ministers-presidenten, Mark en Geert, wanneer u bij elkaar op bezoek gaat, zou ik dat niet langer een buitenlandse zending noemen. U doet gewoon aan grensarbeid. Want uiteindelijk liggen Brussel of Den Haag niet zo gek ver over die staatkundige streep tussen onze beide landen.

Dames en heren, wat op regeringsniveau kan, moet ook kunnen op het niveau van u, onze parlementariërs. Amper drie dagen geleden keurde het Uitgebreid Bureau van dit parlement eenparig goed om akkoord te gaan met de oprichting van een contactgroep tussen het Vlaams Parlement en de Nederlandse Tweede Kamer.

Ik grijp het bezoek van minister-president Rutte dan ook graag aan om alle collega's parlementariërs, ten noorden en ten zuiden van onze landsgrens, warm te maken voor dit initiatief, dat zou moeten leiden tot een permanente kruisbestuiving tussen de leden van dit parlement en de leden van de Tweede Kamer in Den Haag.

Ik denk dat dit nodig is. Ik ontmoette enkele weken geleden mevrouw Anouchka van Miltenburg, de voorzitter van de Tweede Kamer, in Gent. Tijdens ons aangename gesprek heeft ze zich een goed idee gevormd van de complexe staatsstructuren van ons land. Belangrijk om weten is daarbij dat Nederland altijd bij onze Vlaamse Regering en Vlaams Parlement een aanknopingspunt en gesprekspartner zal vinden om zijn weg te vinden in dat bestel.

Mijnheer de minister-president, uw bezoek is voor ons uiterst waardevol omdat u hiermee Vlaanderen erkent als een legitieme partner, die binnen de federale staatsstructuur een belangrijke rol speelt.

In die gesprekken kunnen wij beiden ongetwijfeld veel opsteken van elkaar over de manier waarop de democratie haar werk constant bijstuurt en verbetert.

Persoonlijk nodig ik daarom hierbij mevrouw Maryem van den Heuvel, uw kersverse ambassadeur in Brussel – we hadden ook zeer goede contacten met de heer Schuwer, die we in Atlanta hebben ontmoet –, uit om geregeld te komen buurten in onze Vlaamse instellingen. Ik heb aan mevrouw van den Heuvel bij de eerste ontmoeting trouwens voorgesteld om een les te geven over de Belgische staatsstructuren zodat ze hier niet verloren loopt.

Want Vlaanderen en Nederland zijn meer dan gewone burenen. Wij zijn BesteBuren, zoals ook de culturele samenwerkingsprojecten tussen Nederland en Vlaanderen dit jaar heten. Laat ons die benaming ook hanteren in onze contacten op alle andere terreinen, niet het minst in ons eigen domein: de politiek.

Beste burenen dus, een status om hoog in het vaandel houden en daarom verlenen wij u nu graag het woord, minister-president. Een applaus graag. (*Applaus*)

De heer Mark Rutte, minister-president van Nederland: Het is bijzonder om hier te mogen zijn. Ik kijk vaak op donderdagavond naar de uitgebreide uitzendingen op de Vlaamse televisie met allerlei parlementaire verslagen. Ik ben zo verslaafd aan de politiek dat ik soms lang blijf kijken naar de verslagen van de Belgische Kamer en het Vlaams Parlement. Op tv ziet dat er weer heel anders uit dan als je er zelf staat.

Een aantal jaren geleden was ik nog staatssecretaris van Sociale Zaken en toen mocht ik hier ook spreken, maar dat was in de kelder. (*Gelach*)

Het was een bijeenkomst van de sociale-economische raden van Vlaanderen en Nederland. Ik heb wat dat betreft toch echt promotie gemaakt, merk ik. Dit voelt nog beter.

Mijnheer de voorzitter, beste Jan, geachte leden van het Vlaams Parlement, mijnheer de minister-president, beste Geert, waarde collega's van de Vlaamse Regering, dames en heren, en mag ik zeggen beste vrienden, het is inderdaad bijzonder om hier te staan, zeker ook als ik me realiseer dat de erudiete en eloquente Herman Van Rompuy mij als externe spreker is voorgegaan, in zijn rol als president van de Europese Raad. Herman Van Rompuy staat ook wel voor iets bijzonders in de Belgische en Vlaamse politiek, namelijk dat generaties doorgaan met politiek. Ik begrijp dat zijn zoon inmiddels ook probeert de nakomelingen van hem weer lid te maken van de partij. We hebben het er even kort over gehad. Het is nog niet helemaal succesvol, begreep ik. (*Gelach*)

Het is ook goed dat er eigen keuzes worden gemaakt. Maar ik zie hier meer gezichten die staan voor meerdere generaties politiek bedrijven. Dat is iets wat we in Nederland eigenlijk totaal niet kennen, totaal niet. En dat maakt ook de Vlaamse politiek bijzonder. Het is zeker bijzonder dat ik hier mag staan in die traditie, en dat ik de eerste ben die uit het buitenland afkomstig is. Dat maakt me nederig en trots.

Overigens sta ik hier wel in een goede traditie, want het is natuurlijk helemaal geen uitzondering dat Vlamingen en Nederlanders over en weer elkaars podia opzoeken. Dat zien we op grote schaal. Goedele Liekens en Tom Lanoye zijn bij ons net zo geliefd als Jan Mulder en Paul de Leeuw hier in Vlaanderen. En dat is geen recente ontwikkeling, integendeel. De meest verrassende naam op de Pinkpopaffiche 2015 was bijvoorbeeld die van een Vlaming die in Nederland al decennialang bijzonder geliefd is. Ik heb het dan natuurlijk over Urbanus, een man die bij ons al vele jaren zonder achternaam door het leven kan.

In de aanloop naar zijn Pinkpop-optreden vertelde Urbanus in de Nederlandse media nog eens met smaak hoe hij in het midden van de jaren 1970 voor het eerst op tournee ging in ons land. Hij had zich voorgenomen op zijn Hollands, dus nogal direct, binnen te komen. Ik citeer hem: "Mijn eerste grap op het podium was: 'Ik heb meegedaan aan een radioquiz. De 1e prijs was een week in Nederland. De 2e prijs was 2 weken in Nederland. Ik heb de 28e prijs gewonnen.'" (*Gelach*)

En ik kan zeggen dat Urbanus daarmee de harten stal van het hele Nederlandse publiek.

En eigenlijk hoort die cultuur van milde grappen over en weer wel bij de relatie tussen Vlaanderen en Nederland. 'Was sich liebt, das neckt sich', zeggen onze gezamenlijke Oosterburen en de inwoners van de Belgische Oostkantons. Maar volgens menig wetenschapper zit daar ook wel een diepere laag onder. Een veel aangehaalde conclusie van de bekende cultuursocioloog Geert Hofstede is bijvoorbeeld dat nergens ter wereld de cultuurverschillen tussen twee aangrenzende volkeren die dezelfde taal spreken zo groot zijn als tussen Nederland en Vlaanderen.

Dat die verschillen er zijn, lijkt mij evident, maar eerlijk gezegd doet het uitvergroten van die verschillen onrecht aan de goede onderlinge relatie. Tegelijkertijd zijn die verschillen er ook om te koesteren en er dan snel overheen te stappen. Wat dat betreft, sluit ik me liever aan bij een andere ervaringsdeskundige landgenoot, onze voormalige ambassadeur in België, Henne Schuwer, die onlangs, na dertien jaar, afscheid nam van deze contreien. Bij zijn vertrek uit het Brusselse zei hij het volgende: "Er is een soort mythe dat we ontzettend ver van elkaar af staan, dat onze culturen zeer verschillend zijn en dat samenwerken daarom nooit zal lukken (...) Maar we moeten die 5 tot 10% onderkennen waarin we niet gelijk zijn. Daar moeten we rekening mee houden. Als je dat doet, is er volgens mij" over die andere 90 procent "een fantastische samenwerking mogelijk." Einde citaat.

Henne Schuwer is nu ambassadeur in Washington en we zijn nog net, samen met Geert Bourgeois, op handelsmissie geweest naar Atlanta. Toen hij hoorde dat ik hier het woord mocht voeren, was hij daar heel enthousiast over. Vlaanderen ligt hem nog na aan het hart, ook nu hij in Amerika is. Tegelijk hebben Geert Bourgeois en ik ervaren hoe waar de observatie van Henne Schuwer is over die samenwerking. Onze gezamenlijke handelsmissie naar Georgia was immers een groot succes, in ten minste twee opzichten. Natuurlijk wat betreft de contacten en de contracten tussen onze bedrijven en de Amerikaanse ondernemingen, maar ook in de onderlinge Vlaams-Nederlandse verhoudingen. Als je samen op

pad gaat, versterk je natuurlijk ook de onderlinge band. Het was overigens al de tweede grensoverschrijdende handelsmissie en dat is in het internationale verkeer echt heel bijzonder. Het is een exclusief fenomeen. Het blijft simpelweg uniek, zo blijkt uit gesprekken met andere landen, dat landen en regio's zich in het buitenland gezamenlijk in de etalage zetten. Overigens, als wij het hadden over de Vlaams-Nederlandse delta in Atlanta, waar de grootste vliegtuigmaatschappij ook de naam Delta draagt, kregen ze daar steeds heel andere beelden bij en waren ze heel trots wanneer we die term gebruikten, hoewel wij het niet hadden over de luchtvaartmaatschappij. Dat onderstreept nogmaals hoe dicht we bij elkaar staan. Er is veel meer dat ons bindt dan wat ons scheidt.

Het nu lopende Vlaams-Nederlandse culturele jaar heeft niet voor niets als titel meegekregen: 'BesteBuren'. Wie wil weten hoe die culturele samenwerking eruitziet, hoeft eigenlijk alleen maar binnen te lopen bij het Vlaams-Nederlands Huis deBuren hier in Brussel, of bij het Vlaams Cultuurhuis De Brakke Grond in Amsterdam. Onze gemeenschappelijke taal bindt en stimuleert van oudsher het onderling contact, met als nieuw hoogtepunt, als ik het zo mag uitdrukken, het gecombineerde Vlaams-Nederlandse optreden op de Frankfurter Buchmesse in 2016. Dat heeft er overigens toe geleid dat Geert en ik bij alle bezoeken die we brachten in Atlanta onze gastheren overstapelden met Engelse vertalingen van beroemde Vlaamse en Nederlandse schrijvers. Je zag ze iedere keer ontsteld kijken als ze zo'n stapel boeken overhandigd kregen, maar ze waren er wel blij mee. We gaan daar op de Frankfurter Buchmesse samen onze literaire talenten, zowel de nieuwe als de gevestigde, aan de wereld presenteren. Eigenlijk is dat tot op zekere hoogte vergelijkbaar met wat je doet als je op handelsmissie gaat: zoeken naar de gedeelde sterke punten, elkaar wat gunnen en dan als eenheid naar buiten treden – dat doen beste burens. Dus als u het mij toestaat, wil ik dat etiket vandaag wat breder van toepassing verklaren dan alleen op cultureel terrein. Want beste burens, dat zijn we eigenlijk op alle terreinen van onze samenwerking.

Om te beginnen geldt dat al van oudsher, vanuit een gedeeld verleden, dat teruggaat naar de Habsburgse tijd. Een verleden dat dit jaar extra tastbaar is, want op 21 september jongstleden was het op de kop af 200 jaar geleden dat koning Willem I hier in deze stad werd ingehuldigd. Wij kennen hem als 'koning-koopman' en de 'kanalenkoning', u als de 'koperen koning'. Toch heeft hij ooit het initiatief genomen voor het kanaal Gent-Terneuzen. Het is mooi dat de Vlaamse minister Ben Weyts en zijn Nederlandse collega Melanie Schultz van Haegen op 5 februari van dit jaar het verdrag over een nieuwe zeesluis konden ondertekenen. Met zijn passie voor grote infrastructurele projecten zou koning Willem I de aanleg van die zeesluis ongetwijfeld hebben toegejuicht.

Nederland heeft die 200 jaar Koninkrijk groots gevierd. Maar ook in steden als Gent en Mechelen heeft dit collectieve hoofdstuk uit onze gezamenlijke geschiedenis veel aandacht gekregen. Ik geef meteen toe: het verhaal over die periode van 1815 tot 1830, en de nasleep daarvan, met de Tiendaagse Veldtocht en het Scheidingsverdrag van 1839, is bepaald niet alleen een verhaal over roze wolken, van innige ongecompliceerde vriendschap. Dat zou niet helemaal de waarheid gestand doen. Maar het is wel een periode geweest waarin de basis verder is versterkt voor samenwerking op het gebied van taal en cultuur, onderwijs, handel, infrastructuur. We zijn beste burens vanuit het verleden, en dat schept hoe dan ook een band die doorwerkt tot de dag van vandaag, en ook na vandaag.

We zijn zonder twijfel ook de allerbeste economische burens, en dat is niet alleen omdat we samen op handelsmissie gaan. Na Duitsland is België, en daarbij Vlaanderen, voor Nederland de tweede handelspartner. En ook in Benelux-verband werken we economisch buitengewoon nauw samen, onder andere op basis van het recente, gezamenlijke 'Actieplan voor groei en banen'. Ik zou wat

dat betreft nog een uur kunnen vullen met voorbeelden die laten zien hoe sterk onze twee economieën verweven zijn, maar laat ik me misschien voor dit moment beperken tot twee tekenende observaties.

Ten eerste is het bijzonder om te zien hoe de havens van Antwerpen en Rotterdam van ouderwetse concurrenten steeds meer – ik gebruik opnieuw een term van Geert Bourgeois – ‘conculega’s’ zijn geworden. Dat is bijzonder, omdat sinds de blokkade van de Schelde aan het eind van de 16e eeuw eeuwenlang spanning heeft gezeten op dit deel van onze relatie. Met dat begrip ‘conculega’s’ bedoel ik overigens bepaald niet dat er fusieplannen in de maak zouden zijn. Maar er is wel een groeiend besef aan beide zijden van de grens dat de kracht van de een ook kan bijdragen aan de kracht van de ander. En nog belangrijker: dat het zinvol is naar buiten toe uit te dragen dat de Vlaams-Nederlandse Delta de toegangspoort is tot Europa. We zijn met andere woorden op heel veel vlakken complementair, en het is goed om dat gezamenlijke merk verder uit te bouwen.

Ik geef dan altijd het voorbeeld van een grote exporteur in China of Shanghai met een wereldkaart voor zich. Die ziet namelijk geen aparte havens van Antwerpen en Rotterdam, laat staan van Gent of Amsterdam. Die ziet wel één plek op de kaart barstensvol logistieke kennis en kunde, hoogopgeleide werknemers en een Europees achterland van 500 miljoen koopkrachtige consumenten. Wij zien er ook nog een grens doorheen lopen, maar vanuit China zie je dat niet meer. Het is goed dat we elkaar blijven zoeken en met elkaar gaan blijven werken om dat voordeel dat wij hebben ten opzichte van de rest van de wereld, uit te bouwen en te verzilveren. Ik denk dat we de zaak nog sterker kunnen maken door de infrastructurele netwerken naar ons gezamenlijke achterland nog beter op elkaar aan te laten sluiten.

Een tweede observatie die iets zegt over de vervlechting van belangrijke economische sectoren, is dat de kruisbestuiving niet beperkt blijft tot bedrijven die over de grens actief zijn. Er vindt ook een intensieve uitwisseling plaats op persoonlijk vlak. Zeeland Seaports en BinckBank hebben een Vlaamse CEO, NRC Handelsblad een Vlaamse hoofdredacteur, de universiteit van Maastricht een Vlaamse rector magnificus. Andersom staat er bijvoorbeeld bij AXA Belgium, bij de Delhaize Group en bij netbeheerder Elia een Nederlander aan het roer.

En natuurlijk, en het werd al genoemd, doel ik ook op al die duizenden mensen in de grensregio die dagelijks de oversteek maken om bij de burens te gaan werken. Er zijn allerlei initiatieven om dat gemakkelijker te maken. Dat is ook nodig, want het is echt nog te ingewikkeld. Daarbij horen: automatische diploma-erkenning voor het hoger onderwijs, afstemming van onderwijsprogramma’s in het beroeps-onderwijs, samenwerking tussen uitzendbureaus en andere arbeidsbemiddelaars. Dat is allemaal nodig, omdat het helpt om de arbeidsmarkt bij u en bij ons beter te laten functioneren. Dat is simpelweg belangrijk voor mensen én voor bedrijven.

Beste burens zijn we ook in Europa. En dat zijn we als medeoprichters en leden van het eerste uur en eigenlijk al sinds het eerste prille begin. Ook hier weten we elkaar steeds weer te vinden. We trekken samen op, op federaal niveau, maar niet alleen op federaal niveau. Ik wijs bijvoorbeeld op het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling, dat de komende jaren ruim 150 miljoen euro investeert in innovatieve Vlaams-Nederlandse projecten op terreinen als energie, milieu en arbeidsmarkt. Samenwerking loont dus en zeker in een Unie van 28 lidstaten zijn de oude banden die wij met elkaar hebben, kostbaar. Daar heb je wat aan, daar hecht ik ook erg aan, en heel Nederland.

De problemen waar Europa voor staat, zijn divers en, laten we eerlijk zijn, sommige zijn ook heel acuut. Na de Griekse crisis over de euro worden we nu

geconfronteerd met een vluchtelingen crisis die zowel in aantallen als in humanitair opzicht zonder precedent is in de geschiedenis van de Europese Unie. Europa is het aan zijn stand verplicht om veiligheid te bieden aan mensen die vanwege oorlogsgeweld huis en haard ontvluchten. Europa is het tegelijkertijd aan zijn inwoners verplicht om rekening te houden met de draagkracht van landen, regio's en lokale gemeenschappen. In dat spanningsveld gelooft de Nederlandse Regering in een eerlijke verdeling van vluchtelingen over alle lidstaten. We geloven in sterke buitengrenzen en goede opvang in de regio. En we geloven in een gecoördineerd terugkeerbeleid. Goed nabuurschap in Europa betekent dus ook: niet de problemen bij een ander neerleggen, maar verantwoordelijkheid nemen en delen. Dat is een grote opgave waar Europa voor staat en waar we vandaag tijdens de Europese Raad, vanmiddag en vanavond, opnieuw over zullen spreken.

Ongetwijfeld gaat het onderwerp van de vluchtelingen crisis ook het Nederlandse voorzitterschap tekenen, dat op 1 januari 2016 begint. Ik dacht dat ik vanaf 1 januari president van Europa zou zijn, maar dat is niet zo. Nederland heeft dan het presidentschap, maar ik mag me geen president noemen. Dat vond de koning ook goed nieuws. *(Gelach)*

Onze ambitie is in de eerste plaats om simpelweg een goede voorzitter te zijn. Of zoals koning Willem-Alexander het in de laatste Troonrede zei: "een pragmatistische bruggenbouwer". Dat is onze ambitie. In het Europa van de 28 hangen luisterbereidheid en concreet resultaat nu eenmaal heel nauw met elkaar samen.

Waar Nederland als voorzitter graag verder vorm aan wil geven, is een Europese Unie die zorgt voor innovatieve groei en zo veel mogelijk volwaardige banen voor zo veel mogelijk mensen. De interne markt voor diensten en de digitale agenda bieden volop kansen, bijna kansen voor open doel, om op dat punt te scoren. Nou, met punten scoren moet ik misschien als Nederlander wat voorzichtig zijn sinds het EK-debacle. *(Gelach)*

Niettemin, hier kunnen we wel punten met elkaar scoren. Ja, ik hoor u gniffelen, maar zo leuk is het niet. *(Applaus)*

Het is mijn stellige overtuiging dat dit ook zal helpen om Europa weer meer in het blikveld van mensen te krijgen en het draagvlak te vergroten, gewoon door te laten zien welke mogelijkheden Europa biedt. Zeker als we er tegelijkertijd in slagen om inhoudelijk de focus en de hele politiek wat dat betreft te brengen tot een zekere zelfbeheersing in de Europese agenda, in de neiging tot bureaucratisering daarvan. Ik ben voor het Europa van de dingen en niet van de dingetjes. Ik kom nog eens terug bij Herman van Rompuy. Ik ben buitengewoon dankbaar dat hij als een van zijn laatste beleidsdaden een Strategische Agenda heeft opgesteld, die wat ons betreft een baken en een richtsnoer is voor de komende jaren: het Europa van de dingen en niet van de dingetjes, een sterke gezamenlijke markt.

Dames en heren, of eigenlijk moet ik zeggen: beste burens, Vlamingen en Nederlanders weten elkaar te vinden, ondanks het feit dat het aan beide zijden van de grens soms net even anders gaat. Nu doen wij natuurlijk ook wel geweldig ons best om het been bij te trekken op de belangrijke gebieden van het leven. Zo is de Nederlandse eetcultuur er sinds de eerste tournee van Urbanus in ons land met sprongen op vooruit gegaan. Het aantal goede restaurants in ons land is de laatste jaren in hoog tempo toegenomen. We exporteren tegenwoordig zelfs culinaire helden als Sergio Herman naar Antwerpen, die daar en passant ook nog het officieel mooiste restaurant ter wereld heeft geopend. Waarmee ik maar wil zeggen: er is ons veel aan gelegen om de uitstekende relatie tussen Vlaanderen en Nederland in stand te houden en sterker te maken. En we doen er dus ook alles aan ervoor te zorgen dat u een tevreden gast bent als u in ons land komt.

Deze ontmoeting en de eer die mij vandaag te beurt valt u te mogen toespreken, onderstrepen een vriendschap die groeit. Ik had het al even over het voetbal: dat zal ook komende zomer blijken als heel Nederland voor u juicht tijdens het Europees Kampioenschap voetbal. (*Applaus*)

Laten we eerlijk zijn: Rood en Oranje liggen in het kleurenspectrum zeer dicht bij elkaar. Dus als u scoort, scoort u ook voor Nederland. En een nieuwe mijlpaal is in de maak, want Geert Bourgeois en ik gaan samen een volgende Vlaams-Nederlandse top voorbereiden. Ik zie opnieuw naar die ontmoeting uit. En het is daarmee, beste Jan, geachte voorzitter, mijn hoop en verwachting dat de toekomst, onze gezamenlijke toekomst, nog veel goeds gaat brengen. Dank u wel. (*Staande ovatie*)

De voorzitter: Eerlijk gezegd, minister-president, zo'n applaus heb ik hier nog nooit meegemaakt. In elk geval dank ik u voor uw warme woorden.

Minister-president Bourgeois heeft het woord. Hij heeft vijf minuten spreektijd. (*Gelach*)

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, ik wist dat mijn tijd gelimiteerd is, in tegenstelling tot die van Mark.

Voorzitter, geachte collega's van de regering, geachte collega's parlementsleden, mevrouw de ambassadeur, mijnheer de minister-president, goede collega, beste Mark, ik dank u voor uw komst. Het is niet zo evident. Straks gaat u naar een heel belangrijke raad van Europese regeringsleiders. Ik dank u ook voor uw zeer betrokken, zeer bevlogen en geestige toespraak. Zo heb ik u leren kennen, ook in Atlanta. Ik weet dat u Vlaanderen en ons binnenlands beleid heel intens opvolgt. U bent inderdaad een van onze trouwe kijkers van het Canvasprogramma Ter Zake. Dat is in deze getormenteerde tijden opbeurend nieuws voor onze VRT: we hebben een Canvaskijker in Nederland!

U bent de eerste buitenlandse regeringsleider die dit halfroond toespreekt. Dat is dus een primeur. Het is ook erg logisch. U bent de regeringsleider van onze prioritaire partner en van onze beste burens, en zo gedraagt u zich ook. We zijn inderdaad door heel wat zaken met elkaar verbonden. Mark Rutte wees er al op: onze gedeeltelijk gedeelde geschiedenis, waarvan de laatste periode onder Willem I. U noemde hem de kanalenbouwer. Ook bij ons heeft hij kanalen gegraven. Niet alleen het kanaal Gent-Terneuzen, maar ook het kanaal Brussel-Charleroi legde hij aan. Hij zorgde ook voor Nederlandstalig onderwijs in Vlaanderen. Hij zorgde ervoor dat in die periode het Nederlands onze publieke taal werd: in het onderwijs, in de wetenschap, in het bestuur.

Er is uiteraard ook verbondenheid door onze taal en onze cultuur, die ook wel wat verschilt. In Nederland is men veel directer. U hebt gerefereerd aan Urbanus. Vlaanderen is een beetje Latijnser. Ik heb dat vanochtend, tot verrassing van onze Franstalige vrienden, op de RTBF gezegd. Maar na onze gezamenlijke trip naar Atlanta heb ik toch vragen bij dat cliché. Want als er één heel Latijnse Nederlander is, dan is dat wel Mark Rutte.

Op de eerste avond stonden we samen op het podium om de gezamenlijke economische missie toe te spreken. We stonden net op het podium toen Mark Rutte er weer afsprong en met de micro de zaal in ging om mensen te interviewen, uiteraard alleen Nederlanders die in hun heel directe stijl onmiddellijk het woord namen en het nuttig en nodig vinden om zich te uiten. Tot Mark uiteindelijk helemaal achter in de zaal een Vlaming vond. Hij nodigde de Vlaming vooraan uit, vermoedde dat het over bier zou gaan, waarop de Vlaming zei dat het over Stella zou gaan. Ik heb u leren kennen als de man van de 'hug'. Wij hebben afscheid genomen met een hug in Atlanta. Ik heb u daarnet ook een hug

aan minister Crevits zien geven. Het cliché van de directe stijve Nederlander en de Latijnse Vlaming moeten we, zeker wanneer het gaat over onze beide personen, een beetje bijstellen. (*Applaus*)

Beste Mark, wij hechten allebei heel veel belang aan ons gezamenlijk taalbeleid. We hebben het er ook over gehad in Atlanta. Ik ben heel blij dat we in een bijzondere periode zitten: de Taalunie lanceert de Week van het Nederlands. Ik heb de openingstoespraak mogen houden in het Vlaams Parlement. Ik vind het belangrijk dat we die gemeenschappelijke standaardtaal blijven koesteren en daar belang aan hechten. Ik heb in mijn toespraak ook verwezen naar een aantal nefaste gevolgen zoals het Verkavelingsvlaams en het Poldernederlands. Ik hoop dat we niet zover uit elkaar drijven dat we een tolk nodig hebben om elkaar te begrijpen. Maar wanneer ik uw toespraak hoor, is daar niet onmiddellijk gevaar voor.

We vieren twintig jaar Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland. Dat is een heel belangrijk moment, waarbij wij samen hebben beslist om meer naar het buitenland te gaan en om gezamenlijk aan culturele diplomatie te doen. Het is belangrijk dat de lage landen, de 'low countries', zich zeker in het buitenland gezamenlijk presenteren.

Het toppunt volgend jaar is de Frankfurter Buchmesse, de hoogmis van het boek, de grootste boekenbeurs ter wereld. Daar gaan wij gezamenlijk niet alleen economisch onze uitgeverijen promoten maar evenzeer onze prachtige, gezamenlijke Nederlandse literatuur. In Atlanta hebben we zowat iedereen die we tegenkwamen, een heel zwaar pakket vertaalde Nederlandse literatuur bezorgd. Maar ook dat zal een mooi staaltje zijn van gezamenlijke Nederlands-Vlaamse culturele diplomatie.

Even belangrijk is onze strategische samenwerking. We hebben minstens één keer per jaar een bijeenkomst van onze Vlaams-Nederlandse topambtenaren uit zowat alle beleidsdomeinen. Zij leren van elkaar en werken gezamenlijke strategieën uit.

We hebben ook onze tweejaarlijkse topontmoetingen. De topontmoeting is dit jaar even uitgesteld vanwege het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie, waarbij wij u heel veel succes wensen. Nadien zullen we werk maken van onze topontmoeting.

We zijn ook voor de tweede maal naar het buitenland gegaan met een economische missie. Op een aantal terreinen zijn we conculega en kunnen we makkelijk naar het buitenland gaan. Atlanta was daar een gedroomde bestemming voor. De sectoren die we hebben uitgekozen, waren dat ook: financiële technologie, cybercriminaliteit, de slimme logistiek, allemaal zaken waar Atlanta heel sterk mee bezig is en waar heel veel boeiende zaken over zijn gezegd. De 'uberisation' van de bankwereld is een van de belangrijke thema's die we daar hebben besproken.

Voorzitter, Jan, ik heb begrepen dat we dit voortaan grensarbeid moeten noemen. Ik ben alvast gerustgesteld. Na onze gezamenlijke trip begrijpen Mark en ik elkaar heel goed. Ik heb dus begrepen dat er ook voor mij een bagagedrager zal zijn bij onze volgende missie.

Wij promoten onszelf inderdaad samen als de Gouden Delta, de Lage Landen, die gezamenlijke belangen hebben, die conculega zijn en die ook onderling, op die missies, heel veel goede contacten en zelfs contracten kunnen sluiten.

Ik wens u nogmaals te danken voor uw toespraak, voor uw komst, voor de doorleefde ontmoetingen die we hebben, voor de goede samenwerkingen die we hebben, voor de zeer goede verdragen die we de laatste jaren gesloten hebben – denk aan de verdieping van de Schelde, denk aan het kanaal Gent-Terneuzen. Ik

ben ervan overtuigd dat wij die banden nog meer moeten aanhalen. Ik wens u straks een heel goede regeringsraad, hier in Brussel. Alle succes daarmee. *(Applaus)*

De voorzitter: Dank u wel, minister-president, u hebt zich aan de opgegeven tijd gehouden. Dat is goed.

Geachte minister-president, beste Mark, de meesten onder ons kenden u wellicht alleen maar van televisiebeelden, en ik ben er daar een van, maar wij hebben in dit korte tijdsbestek mogen ervaren dat u in werkelijkheid even aimabel als krachtadig bent, én dat u de juiste plaats kent als het over voetbal gaat. *(Gelach)*

Wij rekenen er dus op dat de goede intenties van vandaag zullen worden omgezet in een concrete samenwerking tussen allerbeste burens. Vlaanderen is er in elk geval van overtuigd dat we in deze woelige tijden het best de handen in elkaar slaan. Uw bezoek aan ons Vlaams Parlement, waar ik u namens heel het parlement oprecht voor wens te bedanken, heeft ons ervan overtuigd dat ook Nederland die mening is toegedaan.

Mag ik u vragen om zo dadelijk samen met mij een trapje af te dalen en hier centraal vooraan plaats te nemen? Want ik ben zo vrij om u, als blijk van erkentelijkheid voor uw inzet voor onze samenwerking, een klein aandenken aan dit bezoek aan te bieden. Het is een kunstzinnig werk van de hand van Piet Stockmans, een keramist die jarenlang in Nederland werkte, bij Mosa in Maastricht, en die uit de mooiste provincie van Vlaanderen komt, namelijk Limburg. *(Gelach. Applaus)*

– De voorzitter en minister-president Mark Rutte wisselen geschenken uit.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, de plenaire vergadering is geschorst.

– De vergadering wordt geschorst om 14.13 uur.

– De vergadering wordt hervat om 14.29 uur.

BOODSCHAPPEN

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 13 oktober 2015 deelt de voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers mee dat de Kamer ter vergadering van die dag voor wettig en voltallig verklaard is.

Bij brief van 13 oktober 2015 deelt de voorzitter van de Senaat mee dat de Senaat zich ter vergadering van die dag heeft geconstitueerd.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. *(Parl.St. VI.Parl. 2015-16, nr. 60/3)*

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rik Daems, Marc Hendrickx, Ward Kennes, Güler Turan en Wouter Vanbesien betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland – 489 (2015-2016) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Rik Daems bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, ik had graag aan het parlement voorgesteld om voorstel van resolutie 489 betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland, kamerbreed ondertekend door de collega's Vanbesien, Turan, Kennis, Hendrickx en mezelf, vandaag met hoogdringendheid te behandelen. De reden voor de hoogdringendheid is dat het Overlegcomité over veertien dagen bijeenkomt. We denken dat, als we dit voorstel van resolutie vandaag zouden goedkeuren, dat een ondersteuning van de stelling van de minister-president kan zijn, om die zaak na twaalf, dertien jaar eindelijk te regelen.

De voorzitter: Ik stel voor dat we ons in de loop van de vergadering over dat voorstel tot spoedbehandeling uitspreken. Ik veronderstel dat dat geen probleem zal zijn.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een mogelijke verlaging van de btw op scholenbouw

ACTUELE VRAAG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de federale beslissing om het btw-tarief voor scholenbouw te verlagen van 21% naar 6%

ACTUELE VRAAG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een verlaagd btw-tarief voor scholenbouw

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, collega's, eindelijk, eindelijk zal de btw voor de scholenbouw worden verlaagd. Sinds 2004 pleit de N-VA al voor 6 procent btw op schoolgebouwen. Een collega zei me daarnet: je hebt je werkbottines al aan om morgen al te beginnen bouwen. Helaas, neen, dat komt omdat ik mijn ligamenten heb gescheurd.

Door die 6 procent btw zouden we zo maar eventjes 11.750 plaatsen bij kunnen creëren, of 470 leslokalen extra. Het is moedig van deze Federale Regering dat ze die beslissing neemt. In het verleden is dat niet gelukt, omdat het bouwvolume aan Vlaamse zijde uiteraard veel hoger is dan aan Waalse zijde, en de btw-inkomsten die door Vlaanderen worden gegenereerd, dus veel hoger liggen dan de door Wallonië gegenereerde. Door deze maatregel van het verlagen van de btw van 21 naar 6 procent zal ook de federale overheid ongeveer 40 miljoen euro minder btw-inkomsten hebben. Het is bijgevolg een belangrijke stimulans voor de scholenbouw, maar ook een belangrijke stimulans voor de bouwsector in Vlaanderen.

Alleen moeten we er wel goed over nadenken of alles oké is. Er is immers uiteraard een Europese richtlijn uit 2006. Minister, uw partijgenoot Ivo Belet heeft daar in 2014 een vraag over gesteld. De bevoegde commissaris heeft daarop geantwoord dat scholenbouw geen huisvesting is en dat verlaagde tarief bijgevolg eigenlijk niet kan worden toegekend. De vraag is dus: op welke termijn zal dat verlaagde tarief worden toegepast, weliswaar zonder dat we worden teruggefloten door Europa? Mocht dat gebeuren, zou u dan ook een recuperatiefonds overwegen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, de verlaging van de btw voor scholenbouw van 21 naar 6 procent is ongetwijfeld een belangrijk onderwerp,

dat bovendien reeds een lange geschiedenis kent. In een resolutie van 18 december 2003 die unaniem werd goedgekeurd, vroeg ik reeds via een amendement dat de btw van 21 naar 6 procent zou worden verlaagd.

Recent, op 12 december 2014, stelde ik hierover een vraag aan ministers Crevits en Turtelboom. Uit het antwoord bleek dat voor dit dossier de samenwerking met de Federale Regering en Europa uiteraard zeer belangrijk is. De Federale Regering heeft de belangrijke beslissing genomen in het kader van de taxshift om de btw te verlagen van 21 naar 6 procent voor scholenbouw. Dit betekent, collega's, dat er ruim 10 procent meer scholen zouden kunnen worden gebouwd, jaarlijks 29.000 vierkante meter vloeroppervlakte in surplus.

Minister, samen met uw masterplan moet dit ongetwijfeld voor een boost zorgen. Kunt u bevestigen dat op 1 januari 2016 de btw voor scholenbouw effectief zal worden verlaagd van 21 naar 6 procent?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Caroline Gennez (sp.a): Minister, ook van onze kant een dikke proficiat voor het realiseren van de verlaging van het btw-tarief voor scholenbouw. Dat is inderdaad al sinds lang een terechte vraag van alle onderwijsstakeholders en ik denk ook van veel politieke partijen. Vandaag lopen wij – en u ook, dat weet ik – het vuur uit onze sloffen om extra investeringen voor scholenbouw te realiseren. Dan is het natuurlijk onzinnig om als ene overheid, de Vlaamse, de andere overheid, de federale, te subsidiëren.

We zijn blij dat die verlaging in die federale taxshift is beslist. We hebben begrepen dat die zou ingaan op 1 januari 2016. We hebben ook snel berekend dat een verlaging van die btw voor Vlaanderen met bestaande middelen 11 procent extra investeringen mogelijk maakt, dus om en bij de 12.000 stoeltjes en 470 klassen die in Vlaanderen zeer erg nodig zijn.

U weet dat er vragen worden gesteld bij sommige stakeholders: mag het van de Europese Unie? Ook de heer Daniëls heeft dat gedaan. Voor ons is het eigenlijk zeer duidelijk, minister: scholen zijn geen luxegoederen, net zoals btw ook geen luxegoed is. De vorige Federale Regering had de btw op elektriciteit verlaagd en heeft ook een aanmeldingsprocedure bij Europa ingeleid. Er is nooit een inbreuk gekomen. Wij gaan ervan uit dat voor scholenbouw, dat veel dichterbij bestaande uitzonderingscategorieën staat, namelijk social policy in housing – als generieke term –, ook Europa die sociale investeringen in Vlaanderen zal toewijzen.

Minister, de federale overheid begroot al vanaf 2017 10 miljoen euro en vanaf 2019 zelfs 30 miljoen euro extra fiscale inkomsten als gevolg van deze btw-verlaging. Hoeveel extra middelen moet Vlaanderen uittrekken om die federale inkomsten te kunnen genereren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, als minister van Onderwijs ben ik zeer blij dat jullie van de beslissingen van de Federale Regering om de btw op scholenbouw te verlagen van 21 naar 6 procent een rekeningoefening hebben gemaakt om na te gaan wat daarvan de winsten zullen zijn. Het is zeer goed dat dat is gebeurd. Jullie rekening komt redelijk overeen. Dat is al goed. Ik moet dus niet zelf aan de slag met mijn rekenmachine.

Ik zal een aantal dingen verduidelijken. De Federale Regering heeft in het kader van de taxshift waarover ze een aantal beslissingen heeft genomen, inderdaad de afspraak gemaakt om de btw op scholenbouw te verlagen van 21 naar 6 procent.

Het is al zo opgenomen in de federale Programmawet en moet natuurlijk nog worden goedgekeurd in het federale parlement.

Ik geef wat details. De verlaging geldt zowel voor universiteiten, hogescholen als voor het leerplichtonderwijs. De verlaging gaat van 21 naar 6 procent, geldt voor nieuwbouw, maar ook voor renovaties en onroerende leasing en huur.

Het is dus heel breed opgevat en goed gemotiveerd, en het gaat in vanaf 1 januari 2016.

Er moeten geen ingewikkelde toestemmingen of toelatingen voor worden gevraagd. Het wordt in een programmawet ingeschreven, waarna de normale procedure wordt gevolgd. Als er nog dit jaar over gestemd wordt, kan het op 1 januari 2016 in werking treden.

De winsten situeren zich op drie fronten. In de eerste plaats is er winst voor de Vlaamse overheid. Uiteraard: als wij minder uitgaven hebben, kunnen we met onze budgetten meer klaslokalen, meer schoolgebouwen en meer stoeltjes in de klas realiseren. Er is ook een belangrijke winst voor alle gesubsidieerde netten en koepels. Voor de steden en gemeenten heeft dit een heel belangrijke impact op het eigen aandeel dat ze moeten betalen. Ook daar zakt de btw van 21 procent naar 6 procent. Ook voor het vrij onderwijs is dit een cruciale maatregel, want vanaf 1 januari 2016 is er onmiddellijk voor alle facturen een verlaging naar 6 procent.

Er is dus op drie fronten winst. Ik ga ervan uit, dames en heren, dat al wie minder moet uitgeven aan de bouw van schoolgebouwen, waaraan een grote nood is, van de middelen gebruik zal maken om extra investeringen te doen.

Mevrouw Gennez, ik denk dat ik duidelijk ben over de manier waarop we hiermee zullen omgaan. Als er budgetten zijn, als men minder moet betalen om iets te realiseren, dan is er meer ademruimte om nieuwe dingen te doen. U weet dat er in de begroting 2016 in 50 miljoen euro extra is voorzien, we zullen het daar in de toekomst nog over hebben.

De manier waarop en de daadkracht die de Federale Regering aan de dag legt om de knoop door te hakken en om deze beslissing te nemen, kunnen we alleen maar kamerbreed ondersteunen. Ik heb het eens in de annalen opgezocht: alle politieke partijen hebben die vraag al gesteld. Ik ga er dus van uit dat we kunnen rekenen op een heel breed draagvlak.

En inderdaad, mijnheer Daniëls, u vroeg hoe het zit met Europa. De motivatie zal inderdaad cruciaal zijn. U vertelde daarnet dat u uw ligamenten hebt gescheurd. Ik weet dat u ook pas getrouwd bent. De gescheurde ligamenten hebben u dus niet tegengehouden om te trouwen: wie niet waagt, dames en heren, die blijft uiteraard maagd! Ik kan in dezen alleen maar de daadkracht van de regering ondersteunen. (*Rumoer. Gelach. Applaus*)

Koen Daniëls (N-VA): Minister, over de vraag of ik voor mijn trouwpartij al dan niet maagd was, zal ik hier in het parlement niet verder in detail treden.

Het is belangrijk dat u zegt dat het heel goed is dat deze beslissing is genomen. Dat is absoluut zo, daar is geen twijfel over mogelijk. Maar onze vraag is ook ingegeven door zekerheid voor de scholen. Voorafgaand aan het federaal stemmen over de programmawet, moeten we inderdaad niets vragen aan Europa. Het zou echter heel lastig zijn indien Europa ons nadien in gebreke zou stellen. Als we op 1 januari 2016 beginnen te bouwen en Europa komt daarna met een ingebrekestelling, wat gebeurt er dan met de scholen die ondertussen, al dan niet aan 6 procent, hebben gebouwd?

Ondertussen zijn er ook al een heel aantal adviezen, ook interne. Ik neem aan dat de adviezen van de IF en van de minister van Begroting ook positief zijn, dat ze meegaan met de richtlijn. Ik herhaal mijn vraag: stel dat het toch niet lukt met Europa of er komt een ingebrekestelling, is een btw-recuperatiefonds dan voor u bespreekbaar om het doel alsnog te realiseren?

Jos De Meyer (CD&V): Minister, mocht de heer Daniëls nog maagd zijn, dan zou hij zich als vader van twee kinderen toch vragen moeten stellen... *(Gelach)*

Ter zake, minister, er zijn 'believers' en 'minder believers'. Ik zeg u duidelijk dat ik u, de Vlaamse Regering en de Federale Regering wil feliciteren met deze maatregel. Het is een goede en belangrijke maatregel voor de schoolbesturen en voor Vlaanderen, maar ook voor de bouwsector, want de maatregel is ook belangrijk voor bijkomende werkgelegenheid.

Caroline Gennez (sp.a): Mijnheer De Meyer, staat u me toe mij enigszins te verwonderen over het feit dat u niet schijnt te geloven in de onbevleete ontvangenis. *(Gelach)*

Minister, met hetzelfde budget dat u hebt ingeschreven, kunt u inderdaad 11 procent meer stoeltjes realiseren. Dat is zeker een goede zaak en een rechtstreeks gevolg van de btw-verlaging. Wij gaan ervan uit dat die verlaging er komt en dat Europa geen opmerkingen zal maken.

De Federale Regering voorziet in extra inkomsten. Mijn vraag blijft wel: in hoeveel extra middelen voorziet de Vlaamse Regering om te investeren in scholenbouw, bovenop het bestaande budget om die extra federale btw-inkomsten te kunnen genereren? Het gaat om 30 miljoen euro tegen 2019. Ik zou graag inzage krijgen in uw intenties en plannen voor de meerjarenbegroting om dat bedrag te realiseren.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, één aspect is nog niet belicht. In de winsten of voordelen zouden we ook kunnen kijken naar de vzw Scholen van Morgen. Dan moet u – u hebt het deze week nog gezegd, we leveren één school per week op, als dit van 1 januari ingaat – niet bij Scholen van Morgen bepleiten om de opleveringen uit te stellen tot 1 januari zodat ook de scholen die in die periode nog worden opgeleverd, ook van het nieuwe tarief kunnen genieten. Ik denk dat voor veel scholen de beschikbaarheidsvergoeding een flink stuk lager zou kunnen uitvallen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, we hadden gisteren in de commissie een zeer interessante hoorzitting, en dat was niet de eerste, rond scholenbouw. Een architect zei gisteren: scholen van morgen zijn eigenlijk scholen van vandaag met het geld van gisteren.

Dat was een operatie met een pps-constructie die moest worden goedgekeurd door Europa. Dat heeft jaren geduurd, dat is uiteindelijk peperduur geworden. De Vlaamse Regering heeft dat moeten opnemen in haar begroting. Met die constructies kan het wel al eens mislopen. Ik maak me zorgen.

Ik deel de bezorgdheid van de heer Daniëls. Ik denk dat we alles moeten aanwenden voor scholenbouw. De toestand is dramatisch. We hebben dat vernomen via de capaciteitsmonitor. Er zullen ontzettend veel plaatsen nodig zijn. De scholen die er zijn, moeten worden gerenoveerd, we hebben dus centen nodig. Elke creatieve piste is een goede piste. Als het lukt, oké.

Maar hebt u zekerheid dat Europa dat zal goedkeuren? Zou u niet beter in reguliere middelen voorzien op uw begroting? Ik denk dat dat broodnodig is om het hoofd te bieden aan de huidige problemen.

Minister Hilde Crevits: Ik zal nog eens proberen duidelijkheid te geven. Het gaat hier niet over het realiseren van een pps-constructie. Het is een beslissing van de Federale Regering. Mevrouw Meuleman, het komt niet van de Vlaamse Regering. De Federale Regering moet daar geen toelating voor vragen, ze kan gewoon beslissen over het btw-tarief. Ik heb geen glazen bol, ik denk en vind – en Groen wellicht ook – het bijzonder moedig dat men op een goede manier motiveert waarom die btw naar 6 procent kan gaan. Ik heb mevrouw Gennez ook interessante zaken horen zeggen.

Wat de adviezen van de Inspectie van Financiën betreft, collega's, die worden ook in Vlaamse dossiers gegeven. Ze zijn soms positief, soms negatief. Men moet motiveren op welke manier men daarmee omgaat. Dat hoeft de besluitvorming niet tegen te houden. Mijnheer Daniëls, het is trouwens een minister van uw partij die zorg draagt voor dit dossier. Hij was erbij toen de beslissing genomen werd en zal daarvoor zijn volle gewicht – ik spreek me niet uit over zijn gewicht – letterlijk en figuurlijk in de schaal werpen.

Er is inderdaad een grote achterstand en de budgettaire noden inzake scholenbouw zijn groot. Ik vind het des te belangrijker dat we alle mogelijke middelen om soelaas te bieden en een duwtje in de rug te geven, kunnen benutten. Mevrouw Gennez, ik zal alles doen wat ik kan om in scholenbouw te investeren in de komende jaren. Ook nu, vanaf 1 januari zijn er zeer positieve effecten. Mijnheer De Ro, ik noteer uw toespraak als een pleidooi om ook binnen het programma Scholen van Morgen de potentiële winsten volledig te herinvesteren. Ik ben het daar helemaal mee eens.

Mevrouw Gennez, het is ontroerend, ik zal dat overmaken aan de federale collega's, hoe bezorgd u bent dat de federale begroting alles haalt wat ze ambitieert. Ik denk dat het een serieuze boost kan geven aan de totale bouw in Vlaanderen. Dat is een schitterende zaak. Ik ga ervan uit dat consequent in het federaal parlement deze regeling goedgekeurd zal worden.

We hebben soms kritiek op beslissingen die andere beleidsniveaus nemen, maar soms moeten we ze gewoon ondersteunen.

Mijnheer Daniëls, het is evident van belang dat we scholen nooit in een onzekere situatie brengen. Ik ben momenteel geen fan van een compensatiefonds en zeker niet van een recuperatiefonds want dat geeft me de indruk dat mijn centen worden weggenomen. Dat is zeker niet de bedoeling. Alles is bespreekbaar, maar laat ons nu onze schouders zetten onder de gemaakte keuze. We moeten alle positieve effecten gebruiken om volop te investeren in scholenbouw.

Koen Daniëls (N-VA): Eindelijk is de beslissing genomen en daar zijn we erg blij mee. We mogen wel geen onzekerheid creëren. Ik vraag u om die zekerheid te geven. Scholen beginnen nu te rekenen. We moeten goed nagaan welke beslissing wanneer wordt genomen. Stel dat dit er doorkomt en overeind blijft, dan is het evident dat de uitgespaarde middelen in scholenbouw blijven. Het zou zeer raar zijn om die dan elders in te zetten.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik behoor tot de believers. We moeten de Federale Regering niet alleen feliciteren, maar ook maximaal ondersteunen in deze belangrijke maatregel. Ik apprecieer bijzonder de houding van mevrouw Gennez die zegt bereid te zijn hier mee de schouders onder te zetten. Het is nu niet het moment om sceptische vragen te stellen. We geven deze maatregel onze volle steun.

Caroline Gennez (sp-a): Dank u, mijnheer De Meyer. Ik sluit me aan bij het pleidooi van de heer De Ro die zegt dat scholen die via DBFM nog moeten worden opgeleverd, ook vanaf 1 januari 2016 zouden moeten kunnen genieten van het verlaagde btw-tarief.

Ik ben natuurlijk bezorgd over alle begrotingen in het land, ook over die van de Federale Regering, maar meer nog ben ik bezorgd over de extra capaciteit die we met de extra middelen zouden kunnen realiseren in de scholenbouw. Anders moeten we vaststellen dat de Federale Regering zich dreigt rijk te rekenen op de kap van de Vlaamse schoolgaande jeugd. Men voorziet tegen 2019 wel degelijk in 30 miljoen euro extra inkomsten, zelfs als het btw-tarief wordt verlaagd. Daarom stel ik de heel simpele vraag naar extra investeringen in de Vlaamse scholenbouw, die wij zullen steunen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Valerie Taeldeman aan Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over leningen voor energiezuinige nieuwbouw

De voorzitter: Mevrouw Taeldeman heeft het woord.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, aanstaande zondag 18 oktober is het in Vlaanderen nieuwbouwzondag, een inspiratiedag voor al diegenen die een nieuwbouwwoning willen realiseren of kopen. Een nieuwbouwwoning is voor minder Vlamingen weggelegd als gevolg van de hogere bouwgrondprijzen, het strenger optreden van de banken bij het toekennen van een lening en de zwaardere investeringen die nodig zijn om te voldoen aan de strengere energie-eisen. Die energie-eisen verdienen zichzelf terug na enkele jaren door een lagere energiefactuur en een betere waardevastheid van de woning.

Het probleem is echter dat de banken weinig tot geen rekening houden met de factor van de terugverdientijd van deze energiebesparende maatregelen. Tot op heden zijn er slechts twee banken die een concreet engagement aangaan in een energiebeleidsovereenkomst die ze hebben afgesloten met de Vlaamse overheid. Het aantal leningen dat daar wordt afgesloten, is echter zeer laag. Het gaat om slechts 1 procent van het totale aantal leningen.

Minister, welke concrete stappen hebt u intussen gezet om de bankensector te overtuigen om voordeliger leningen aan te bieden aan gezinnen die zeer energiezuinig bouwen?

De voorzitter: Minister Turtelboom heeft het woord.

Minister Annemie Turtelboom: Voorzitter, dit is een heel terechte bezorgdheid. Wie zeer energie-efficiënt bouwt, heeft een hogere investeringskost in het begin. Dat betekent dat men vaak aan de banken vraagt of men meer kan lenen dan men initieel had willen lenen. De banken zijn daar op dit moment zeer afkerig van. Ten onrechte, vind ik, want als je meer investeert in het begin, heb je nadien lagere energiefacturen en zou je dus een hoger percentage van je beschikbare inkomen moeten kunnen lenen.

We zijn daarover in overleg met de bankensector. Maar het loopt nog een beetje stroef. De Confederatie Bouw is samen met de Thomas More-hogeschool in Geel en het Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf een e-calculator aan het berekenen, die kan zeggen hoeveel je op je energiefactuur nadien bespaart als je begint met een bepaalde investering. Daarmee zullen de banken een mogelijkheid hebben om de berekeningen te objectiveren en het

rendement te bepalen van de aanvankelijke investering. Dit zou een van de komende maanden klaar moeten zijn.

Voor de banken is dit het grootste argument: als iemand op een bepaald moment zijn lening niet afbetaalt en het komt voor de rechtbank, hebben zij geen bewijs dat zij terecht een hogere lening hebben gegeven vanwege de energiekost. Daardoor dreigen zij veel meer in het nadeel te worden gesteld. Wij moeten daar door. Voor jonge mensen die willen investeren en die energie-efficiëntie belangrijk vinden, maar daar bij de start niet het geld voor hebben, moeten we het mogelijk maken. Ik hoop dat de e-calculator voor een oplossing zal kunnen zorgen.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, dank u voor uw antwoord. Deze regering wil heel zwaar inzetten op de energiezuinigheid van woningen. Ik denk aan de budgetten voor renovatie in de sector van de sociale huisvesting. Ik denk ook aan het Renovatiepact, dat tot een opwaardering wil komen van ons verouderde woonpatrimonium. Er zijn de succesvolle Vlaamse energieleningen en de diverse premies. Er is ook de norm 2021, die stelt dat tegen dan elke woning een BEN-woning moet zijn: een bijna-energie neutrale woning. Alleen is het zeer jammer dat tot op vandaag de bankensector de enige sector is die weinig inzet op de parameter van energiezuinigheid.

Minister, ik wil u nog een concreet voorstel overmaken. Er is het Renovatiepact, en nu wordt er een soort van 'high level'-groep georganiseerd. Ik stel voor dat u daar de bankensector bij zou betrekken, om hen te overtuigen van de parameter van de energiezuinigheid.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, eigenlijk zou elke financiële instelling rekening moeten houden met de energiezuinigheid of met de energiebehoefte van een woning, zeker als het om nieuwbouw gaat. Wat dat betreft, volg ik u helemaal. Niet alleen uit maatschappelijk en ecologisch oogpunt, maar ook als we naar de eigen portemonnee kijken – en banken doen dat toch dikwijls – lijkt het mij voor hen interessant omdat de terugbetalingscapaciteit stijgt.

Maar we kunnen de banken moeilijk daartoe verplichten. Ik begrijp uit de vraag van mevrouw Taeldeman dat er al twee banken zijn waarmee wel al een samenwerkingsovereenkomst gesloten is. Het is mijn ervaring met banken dat ofwel iedereen eraan meedoet ofwel niemand. Als het voor hen commercieel interessant is, doen ze mee. Als het niet zo is, doen ze niet mee. Misschien stel ik het vrij simpel, maar vaak is het wel zo. Hoe komt het dan dat tot nu toe maar twee banken hebben meegedaan, en de andere niet?

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, uw antwoord verwondert mij. Als liberale minister denkt u eraan om eventueel regels op te leggen aan een bank. Dat zou ik weinig liberaal vinden. Banken hebben inderdaad een systeem om een lening om te zetten. Dan kijkt men naar capaciteiten en naar de som. Energiezuinig bouwen is niet altijd hetzelfde als duurder bouwen. En het verbruik is wel bepalend voor de terugbetalingscapaciteit. Je kunt energiezuinig bouwen maar de ramen laten openstaan. Daar heeft de bank uiteraard geen impact op. Ik vraag me dus af waarom u niet nog meer inzet op de Vlaamse Energielening in plaats van te proberen de banken te counteren?

Minister Annemie Turtelboom: We zetten meer in op de Vlaamse energielening. Het budget voor 2016 wordt opnieuw verhoogd. Sinds 1 januari 2015 hebben we die bevoegdheid. We hebben het budget al twee keer opgetrokken. Voor 2016 gaan we dat opnieuw doen.

Je kunt de banken wel tools en berekeningen aanreiken, waardoor ze weten wat je nadien uitspaart door meer te investeren. Dat is de logica zelfde. We hebben een planeet gekregen, we willen minder energie verspillen en we willen meer energie-efficiëntie om onze klimaatdoelstellingen te houden. Als we inspanningen vragen van burgers en bedrijven, als we verplichte E-peilen opleggen die ze met nieuwbouw moeten halen en eisen stellen voor renovatie, dan mogen we dat ook vragen aan de banken. Schaamteloos.

Dat is ook de reden waarom we niet willen wachten. We werken aan de calculator, maar we hebben ook een speciale werkgroep opgericht om na te gaan welke innovatieve financieringsmechanismen er kunnen worden uitgewerkt om meer rekening te houden met energie-efficiëntie. Vandaag is de realiteit: je kunt energiezuiniger bouwen en dat hoeft niet meer te kosten, maar vaak kost het wel meer. Dan moet de overheid uitzoeken hoe we de opstap voor mensen haalbaar maken.

Valerie Taeldeman (CD&V): Minister, de lat ligt hoog. We hebben ons voorgenomen iedere woning in Vlaanderen op termijn energiezuinig te maken. Ik dank u voor uw ambitieus antwoord in het parlement. Ik hoop dat u als minister de bankensector ervan zult overtuigen actief mee te werken aan die ambitie.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de effectiviteit van de deradicaliseringsprogramma's van de Vlaamse Regering, naar aanleiding van interviews met een teruggekeerde Syriëstrijder in diverse media

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, collega's, enkele dagen geleden kwam het gewelddadige, radicalistische, islamitische gedachtegoed op een pijnlijke, choquerende manier onze huiskamers binnen. De Vlamingen die voor de tv zaten, zijn wellicht enorm gechoqueerd door wat ze te zien en te horen kregen. Ik beeldde me ook in hoe moeders in Borgerhout, Brussel en Vilvoorde zich moeten hebben gevoeld, de moeders die elke dag proberen hun jongeren hier te houden en niet te laten radicaliseren. Ik beeld me in hoe vluchtelingen die net dat vreselijke geweld proberen te ontvluchten, zich moeten voelen als ze zien dat iemand die is teruggekeerd uit Syrië en is veroordeeld, zo'n forum krijgt om het gedachtegoed waar hij nog steeds mee dweept, te komen uitdragen in verschillende media. Het maakt niet uit of dat nu op tv is of in een ander medium, of dat hij dat doet op de Grote Markt van Brussel – ik denk dat dat tweede nog erger is, want zo bereikt hij misschien nog meer jongeren.

Vandaag hoorden we ook in het nieuws dat bepaalde weduwen van Syriëstrijders die hier zijn bevallen, nu opnieuw vertrekken, met vier peuters in de auto op weg naar Syrië. Ze zijn geronseld via internet, aangezet door ronselaars om terug te keren.

Minister, hoe is dat mogelijk? We hebben hier, meerderheid en oppositie samen, een deradicaliseringsplan goedgekeurd met heel concrete acties. Dat gaat over het uitrollen van deradicaliseringsprogramma's, het ontwikkelen van counter narratives. Wat is de stand van zaken van dat actieplan? Schieten we daarmee op? Worden de middelen uitgetrokken? Het kan niet dat die gasten op deze manier dat gedachtegoed nog in onze maatschappij kunnen spuien. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mevrouw Meuleman, ik voel me absoluut niet geroepen, maar u blijkt ook niet en dat juich ik toe, om in te gaan op individuele casussen. Dat is niet de bedoeling van dit forum in het Vlaams Parlement.

U hebt naar de stand van zaken gevraagd van het actieplan deradicalisering. Dat ging kamerbreed en dat vind ik zeer goed. U weet dat er een onderscheid is tussen wat Vlaanderen en wat de federale overheid kan doen. Ik zal u geruststellen, ik zal me niet verstoppen achter de federale overheid.

Vlaanderen kan inzetten op het preventieve aspect, verhinderen dat mensen vertrekken enzovoort. De federale overheid focust op het repressieve aspect, maar dan is het eigenlijk al te laat, want dat gaat over mensen die al zijn teruggekeerd.

U weet dat het actieplan in april 2015 door de Vlaamse regering is goedgekeurd. Het werd ook al zeer uitgebreid toegelicht in de commissie Deradicalisering. Er zijn veertig verschillende actiepunten, verspreid over elf verschillende domeinen. Dit actieplan is tot stand gekomen in overleg met tal van organisaties, met de VVSG en ook met de Moslimexecutieve en dergelijke meer. Dat overleg vind ik heel belangrijk.

Ambassades van andere landen zijn al bij ons komen aankloppen omdat ze vinden dat ons actieplan goed in elkaar zit. Het is een voorbeeld van hoe het zou moeten en we hebben al bilaterale contacten gehad met de ambassades van het Verenigd Koninkrijk, van de Verenigde Staten, van Denemarken en Noorwegen. U kent de concrete acties en ik zal ze hier niet allemaal herhalen. Op 9 december zal er een nieuwe vergadering van de commissie Deradicalisering plaatsvinden.

Wat uw concrete vraag betreft over de deradicaliseringsprogramma's: we leven nu eenmaal in een rechtsstaat. Er bestaat zoiets als de scheiding der machten. Als een rechter een uitspraak doet zonder voorwaarden op te leggen, zijn wij vanuit Vlaanderen niet bevoegd en niet bij machte om een deradicaliseringsprogramma op te leggen, hoe jammer ik, en hopelijk ook u, dat mogen vinden.

Elisabeth Meuleman (Groen): We moeten ons een beetje stijf houden en ervoor zorgen dat we zoiets niet krijgen in onze maatschappij. Minister, u bent de eerste om mensen die hier met goede bedoelingen komen, te verplichten om een inburgeringstraject te volgen. Ik denk dat we dan ook moeten kijken of we niet meer kunnen doen om dergelijke gasten verplicht een deradicaliserings- en begeleidingsprogramma te laten volgen. We zijn in Vlaanderen bevoegd voor preventie, maar ook voor het deradicaliseren van terugkeerders. Dit is voor onze jongeren extreem gevaarlijk.

Ik weet dat mevrouw Sminate als voorzitter van de commissie Deradicalisering, in andere commissies, zoals Welzijn of Onderwijs, systematisch peilt naar de stand van zaken inzake de uitrol van het actieplan. Ze is dus ook ongeduldig en blijkt wil ze ook dat er haast wordt gemaakt met de uitvoering van het plan en dat daarvoor voldoende middelen worden uitgetrokken. Ik vind 9 december vrij laat om de commissie opnieuw bijeen te roepen en ik roep mevrouw Sminate op om dat vroeger te doen.

De voorzitter: De heer Somers heeft het woord.

Bart Somers (Open Vld): Wat we gezien hebben op televisie en wat we daarover in de kranten lezen, raakt ons allen. Velen waren geschokt omdat iemand op de VRT een forum kreeg om ideeën te verkondigen die haaks staan op de fundamenteën van onze samenleving. We moeten evenwel realistisch zijn en beseffen dat we de individuele problemen van terugkeerders moeten aanpakken met de instrumenten die de rechtsstaat ons aanreikt.

Ik begrijp de vraag van mevrouw Meuleman, gelet op deze feiten en op het werk dat we in het parlement al gedaan hebben, om indien mogelijk versneld een stand van zaken te krijgen van de uitrol van het actieplan waartoe de regering heeft beslist. Als parlement moeten we goed op de hoogte kunnen blijven van wat er op het terrein al gerealiseerd is, en ik heb er alle begrip voor dat de minister dit hier niet in twee minuten kan toelichten. Het zou dus goed zijn dat we versneld zicht kunnen krijgen op waar we staan in de uitvoering van het plan, zonder ervan uit te gaan dat we heel die maatschappelijke problematiek in een-twee-drie kunnen aanpakken. We zijn in dit parlement genuanceerd genoeg om dat in te zien.

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, als we vaststellen dat een teruggekeerde Syriëstrijder extremistische praat verkondigt op allerlei fora, dan is het wel belangrijk dat er ook een tegenverhaal wordt ontwikkeld.

In de resolutie staat dat men geloofwaardige tegenverhalen zou moeten ontwikkelen om dat extremistisch discours te ondermijnen en om zo over instrumenten te beschikken waarmee je in de scholen en in de jeugdverenigingen aan de slag kunt gaan. In de resolutie wordt ook opgeroepen om alle initiatieven op een goede manier te onderbouwen en te ondersteunen.

Waar staat u met dat onderdeel van het plan? Het valt te verwachten dat we steeds meer met zulke incidenten geconfronteerd zullen worden en we mogen niet achter de feiten aanhollen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, eerder dit jaar werd bekendgemaakt hoe onder andere de Antwerpse politie omging met teruggekeerde jihadisten uit Syrië: ze werden ontvangen met een kop koffie en ze werden genodigd voor een goed gesprek. Dat was het. Geen harde opvolging, geen repressieve aanpak voor dergelijke oorlogsterroristen, maar een kop koffie en een goed gesprek. Het moet niet verbazen dat die oorlogsterroristen lachen met een dergelijke aanpak.

Bovendien is er dan het feit dat een dergelijke IS-jihadi een vrij podium krijgt om zijn sympathie voor IS te betuigen, wat alleen nog maar aanduidt hoe laks onze overheid optreedt tegen IS en zijn sympathisanten. Om nog maar te zwijgen van het idee van de Vlaamse Regering om dergelijke teruggekeerde Syriëstrijders voor de klas hun verhaal te laten vertellen.

Minister, om de veiligheid van onze eigen burgers niet in het gedrang te brengen, moet u minstens twee dingen doen: gasten die naar oorlogsgebied trekken om er de jihad te gaan strijden, het land niet meer binnenlaten, en wie zijn sympathie betuigt voor IS, moet strafrechtelijk beteugeld worden. Daartoe heeft uw partij althans op het federale niveau de bevoegdheid.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Collega, bij de opmaak van onze resolutie hadden we allemaal één groot doel voor ogen en dat was voorzien in een kader voor jongeren die ofwel aan het radicaliseren zijn, ofwel uit oorlogsgebied terugkomen, om voor die jongeren in begeleiding te voorzien. Voor alle duidelijkheid: begeleiding die ertoe strekt het gevaar dat in die jongeren schuilt, zo miniem mogelijk te houden. Wij hebben dat inderdaad gevraagd aan de regering, en de regering is dit aanbod aan het uitrollen.

Natuurlijk, het woord zegt het zelf: het is een aanbod. Als die jongeren weigeren, dan staan wij machteloos, dan kunnen wij hen niet verplichten, hoe graag ik dat

ook zou hebben. Ik sta achter uw pleidooi, maar juridisch kun je dat gewoonweg niet afdwingen. Dat is het probleem. Als er in de toekomst geen voorwaarden worden opgelegd bij die strafbepaling, dan staan wij gewoon machteloos.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Verschillende collega's hebben al verwezen naar onze resolutie die in haar artikelen 3, 4 en 55 speciaal gericht is op de rol van de media. Daar is inderdaad sprake over enerzijds het tegenverhaal en anderzijds het positieve verhaal dat moet worden ontwikkeld. Als we zien hoe het kwaad soms gebanaliseerd wordt in de media, is er absoluut behoefte om op een geloofwaardige, goede manier een tegengewicht te vormen.

De afgelopen maanden is het in ons parlement redelijk stil geweest rond die thematiek. Het is reces geweest. Maar de vraag aan de minister is: als we zien wat er nu gebeurt, moeten we dan geen tandje bijsteken? Gebeurt er genoeg? Zijn we alert genoeg? Hoe zit het met de opvolging van al die individuele punten? Ze zijn immers allemaal belangrijk. We worden er dagelijks opnieuw mee geconfronteerd dat er middelen, tijd en energie nodig zijn om dit kwaad aan te pakken.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, ik dacht duidelijk geweest te zijn bij het begin van mijn initiële antwoord. Ik wil het niet hebben over concrete gevallen. Bepaalde personen hier aanwezig – u niet, mevrouw Meuleman – vonden dat wel nodig. Ik vind dat niet verstandig. Maar het is uw eigen verantwoordelijkheid.

Er zijn een aantal vragen gesteld die aan bod komen tijdens de drie actuele vragen aan minister Gatz. Ik ben niet bevoegd voor media, en er staan ook nog drie andere vragen op de agenda.

Mevrouw Meuleman, ik ben het met u eens dat we het kamerbreed eens zijn, misschien afgezien van een bepaalde partij. We moeten iets doen. Ik heb u ook het onderscheid uitgelegd tussen wat Vlaanderen kan doen, zijnde op het preventieve niveau, en wat Justitie moet doen, repressief. Maar Justitie zit op federaal niveau. Als een bepaalde rechter – en niet in deze concrete casus, maar als het over een meerderjarige gaat tout court –, een uitspraak doet zonder voorwaarden, dan hebben wij vanuit de Vlaamse overheid geen enkel middel, geen enkele hefboom om een deradicaliseringsproject verplicht op te leggen. Dan blijft dat vrijwillig en vrijblijvend. Vind ik dat zelf goed? Neen. Maar dat is nu eenmaal de kern en de hoofdzaak van de rechtsstaat: de scheiding der machten. Ik vind dat niet goed.

Ik ben het met u eens, mevrouw Meuleman, en ook met sommige andere mensen die het woord hebben gevoerd, dat we korter op de bal moeten spelen. Dat is waar. Daarom zijn we ook met een actieplan gekomen, kamerbreed gesteund. Jullie hebben een voorstel van resolutie goedgekeurd. De voortgangsrapportage zal binnenkort plaatsvinden. Ons actieplan is geen statisch gegeven, maar het kan mee evolueren en worden aangepast aan nieuwe inzichten, ook aan jullie inzichten die terecht zijn opgenomen in jullie resolutie.

We moeten ons ervan bewust zijn dat we in dit parlement, zonder piepkenduike te spelen, zoals ze in Antwerpen zeggen, niet alle hefbomen in handen hebben. Natuurlijk moeten we wel overleggen met andere beleidsniveaus. Dat doen we ook. Maar de scheiding der machten is een heel belangrijk aspect, ook een aspect dat voor heel veel problemen zorgt.

We hebben een aantal preventieve acties. Ik geef geen limitatieve opsomming, want er zijn er heel veel, u weet dat ook, meer dan veertig. De opleiding voor eerstelijns werkers is al lang geleden van start gegaan. Dat is goed. Ik denk aan leerkrachten, ouders, maatschappelijk assistenten. Zij worden opgeleid zodat ze

weten op welke signalen ze moeten letten wanneer ze eventueel met iemand in contact komen die het gevaar loopt om te radicaliseren. Het is in samenspraak met andere collega's. U weet dat het een horizontale bevoegdheid is. Ik verwijs ook naar de ondersteuning van het middenveld: de jeugdwerking, de welzijnsactoren. Dat doen we ook van uit deze Vlaamse Regering.

Spelen we kort op de bal? Ja. Worden we gehinderd door zaken die buiten onze macht om gebeuren? Wij kunnen geen recht spreken. Als er een vonnis wordt geveld, zijn we afhankelijk van wat de rechter heeft uitgesproken.

Mijnheer Somers, voor alle duidelijkheid, u zegt dat u het jammer vindt dat de commissie pas op 9 december samenkomt. *(Opmerkingen van Bart Somers)*

Aan mij werd de datum 9 november voorgesteld, en ik heb meteen oké gezegd. Ik ben niet verantwoordelijk voor de regeling van de werkzaamheden van dit parlement. Maar hoe sneller we het kunnen doen, hoe beter. De verschillende betrokken ministers komen dan een stand van zaken geven van hun projecten. Zeer goed.

Voorzitter, de andere vragen hadden geen betrekking op de inhoud van deze vraag, en kunnen misschien worden gesteld aan minister Gatz, die zo dadelijk nog drie vragen over dit zeer leuke onderwerp mag komen beantwoorden, zodat er nog maar eens een groot forum aan wordt gegeven.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, de partijen CD&V, Open Vld en N-VA zitten hier in de meerderheid en ook federaal. U moet zeker de paraplu niet opentrekken. Als er knelpunten zijn om de deradicaliseringstrajecten succesvol te laten verlopen, moeten die niveau-overschrijdend samen worden aangepakt. Dat was ook een van de voorwaarden, samenwerking om die trajecten succesvol te maken.

Vandaag staat in de krant: "Het vertrek van de weduwen en het forum dat de Syriëstrijder heeft gekregen, maken pijnlijk duidelijk dat alle inspanningen om Syriëstrijders te deradicaliseren weinig zoden aan de dijk brengen." Dat wil ik morgen niet meer lezen in de krant! Ik wil dat de krant schrijft dat Vlaanderen en de Federale Regering – uw partij zit in beide regeringen – veel en genoeg doen om de problematiek aan te pakken. Nu staat er dat het weinig zoden aan de dijk brengt, dat wil ik niet meer lezen, want dat is te pijnlijk.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de suikertaks

ACTUELE VRAAG van Caroline Croo aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de federale suikertaks en de implicaties voor het preventieve gezondheidsbeleid

ACTUELE VRAAG van Cindy Franssen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de bevordering van gezonde voedingsgewoonten

ACTUELE VRAAG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de invoering van een suikertaks

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, onze collega's in het federale parlement hebben een fel debat gevoerd over een belastingverhoging. Ik noem het

bewust een 'belastingverhoging', omdat u ook weet dat de suikertaks zoals die daar voorligt, niet tot effect zal hebben dat mensen minder gesuikerde dranken drinken, maar wel dat er 50 miljoen euro in de staatskas komt.

U was er heel snel bij om een deel van de 50 miljoen euro te vragen, omdat u bevoegd bent voor de preventie in de gezondheidszorg. Dat is ook zo, het is uw bevoegdheid. Collega's, het is een ingewikkeld land, maar als u mensen wilt aanmoedigen om elke dag een appel te eten om de dokter weg te houden, moet u bij minister Vandeuren zijn. Als u een dokter moet hebben, is het minister De Block.

Laten we eens kijken naar uw beleid, naar wat u doet met het gezondheidsbeleid dat u kunt voeren. De cijfers zijn dramatisch. Dit parlement heeft in 2009 een opdracht gegeven en doelstellingen gesteld over gezonde voeding: mensen moeten gezonder eten, meer sporten, minder overgewicht hebben.

Voor al die indicatoren gaan de resultaten achteruit in plaats van vooruit. Na zes jaar van uw beleid zijn we erop achteruitgegaan. Het aantal mensen dat dagelijks sport, daalde van 45 procent voor u minister was naar 38 procent vandaag. Het aantal mensen met overgewicht is goed voor 48 procent van de bevolking. Het aantal mensen dat de dagelijks noodzakelijke portie groenten en fruit eet, vertegenwoordigt 10 procent van de bevolking. Uw beleid van de afgelopen jaren heeft dus niet gewerkt. Dat heeft een verklaring. Uvoert een gefragmenteerd beleid. U hebt een te klein budget, waarmee u een aantal projecten financiert. De globale visie ontbreekt echter.

Ik geef een voorbeeld. Een van uw beleidsdaden is het uitdelen van gezond fruit op school, maar tegelijkertijd kan minister Crevits de Vlaamse Regering er niet van overtuigen om de drankautomaten uit de scholen te weren. Want dat zou de scholen in financiële problemen brengen. Mijn vraag luidt dus: welke visie en welk beleid zult u ontwikkelen om ervoor te zorgen dat de mensen gezondere voeding zullen gebruiken? (*Applaus bij Groen en sp.a*)

De voorzitter: Mevrouw Croo heeft het woord.

Caroline Croo (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, vanaf volgend jaar wordt geleidelijk een suikertaks ingevoerd waardoor de consument meer zal betalen voor de aankoop van suikerbevattende dranken en lightproducten. We staan achter die maatregel. Gezondheid begint bij preventie, want preventie is nog altijd de beste manier om de kosten te doen dalen. Dat impliceert vroegdetectie, maar ook vroeg ingrijpen om erger te voorkomen. Grotere inzet op preventie, behandelingen voorkomen, minder menselijk leed en minder extra kosten: dat is heel belangrijk.

In de media gaf u een aanzet om ervoor te zorgen dat een gedeelte van de opbrengst terug naar Vlaanderen stroomt. De baten worden federaal geïnd. We zouden het geld goed kunnen gebruiken om in Vlaanderen nog meer campagnes op te zetten om gezonde voeding te promoten. Het siert u dat u meer middelen naar Vlaanderen wilt halen, maar de reactie van uw federale collega leert ons dat uw voorstel op een koude steen valt. Mijn vraag luidt dan ook: hoe wilt u er werk van maken om met de federale overheid bilaterale overeenkomsten af te sluiten waardoor het Vlaamse preventiebeleid over meer middelen kan beschikken?

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Voorzitter, ik zag het gesuikerde chocolaatje: smakelijk!

Minister, collega's, de federale suikertaks was prominent in de media. Die taks wordt eerder gepercipieerd als een maatregel om de begroting op orde te krijgen

dan als een hefboom om het gedrag van de bevolking te wijzigen. Gezondheids-econoom Lieven Annemans en Eric De Maerteleire van de Hoge Gezondheidsraad zeggen dat zo'n taks pas effect heeft als die voldoende hoog is, wordt gecombineerd met subsidies voor gezonde voeding en gepaard gaat met het verspreiden van de juiste informatie. Ondertussen is overleg gepland tussen de federale overheid en de gemeenschapsministers van Welzijn. Dat is een goede zaak. Het zou de bedoeling zijn om tot een alomvattend nationaal gezondheidsplan te komen. U plant ook een gezondheidsconferentie om de gezondheidsdoelstellingen over voeding en beweging te herbekijken.

Zelf ben ik een voorstander van een ketenaanpak, over de beleidsniveaus maar ook over de beleidsdomeinen heen. Dat start uiteraard bij het advies en de aanbevelingen die we zelf geven. De Hoge Gezondheidsraad moet nog een advies uitbrengen over wat gezonde voeding is. Dat impliceert ook dat voedingsleer voldoende hoog op de agenda van de artsopleiding komt te staan. Dat betekent ook een strikte etikettering op Europees niveau. Dat betekent niet alleen inzetten op de consument, maar ook op de producent, en dat laatste is een taak voor de federale overheid. Mijn vraag voor u is deze: aan welke maatregelen ter bevordering van gezonde voedingsgewoonten denkt u ter voorbereiding van het geplande overleg?

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, sp.a is een grote voorstander van een beleid dat inzet op een betere gezondheid. Promotie van gezonde voeding is daar een wezenlijk onderdeel van. Laat ons eerlijk zijn: de suikertaks heeft daar niets mee te maken. Die taks is niet meer of niet minder dan een belastingverhoging van 50 miljoen euro voor de gezinnen. Ik zeg dat niet, maar dat zegt professor Annemans en dat zegt ook Itinera, en eigenlijk doet mevrouw Franssen dat hier ook. Op uw eigen manier zei u in de krant dat die taks slechts een impact kan hebben op het ogenblik dat die in een breder gezondheidsbeleid past.

Ondanks uw duidelijk vragende houding naar een deel van de opbrengst heeft minister De Block u onmiddellijk laten weten dat daar niets van aan is en dat campagnes op dit moment niet aan de orde zijn. Daarmee bevestigt de liberale minister ook dat dit gewoon een belastingverhoging is die goed is voor de begroting, maar niet zozeer voor de gezondheid van de mensen.

En dan is het logisch, minister, dat men u hier ondervraagt, voor een deel zelfs om u te steunen, want uw pleidooi voor een breder kader is een correct pleidooi. Maar als u dan kijkt naar het eigen beleid, en op dat vlak volg ik mevrouw Van den Brandt, dan is het duidelijk dat u daar ook een tandje zult moeten bijsteken wanneer het u menens is en wanneer het meer is dan een spelletje tussen het federale en het Vlaamse niveau. We moeten ervoor zorgen dat mensen effectief die suikertaks kunnen vermijden en dat er alternatieven worden gestimuleerd en voorhanden zijn. Er moet worden gesensibiliseerd over gezonde voeding. In het andere geval speelt u gewoon mee ondanks de retoriek. Minister, zult u versneld inzetten op een beleid dat ervoor zorgt dat er alternatieven zijn zodat gezinnen de kosten van die suikertaks kunnen vermijden? (*Applaus bij de sp.a*)

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mijn reactie in de media is er gekomen nadat federaal minister De Block aangaf dat er behalve deze maatregel een algemene benadering nodig is waarbij moet worden bekeken hoe fiscaliteit een rol kan spelen bij de promotie van een gezonde voeding. En over dat punt ben ik het met minister de Block helemaal eens. Ik heb haar gisteren nog eens uitdrukkelijk laten weten dat voor het voeren van een algemeen gezondheidsbeleid op

meerdere bestuursniveaus en binnen meerdere vakgebieden een aantal zaken zullen moeten worden samengebracht. Dat inzicht delen we beiden, alsook de ambitie om naar een geïntegreerde strategie te gaan. Fiscaliteit is daar een onderdeel van. Het is niet onze bevoegdheid, maar het is wel een onderdeel van een algemene strategie.

Mevrouw Van den Brandt, u zegt dat wanneer de gezondheidsdoelstelling niet wordt gehaald, mijn beleid faalt. Op die manier kunnen we geen objectief en sereen debat voeren over gezondheidspromotie en ziektepreventie. Wat gezondheid betreft, bepalen alle beleidsdomeinen en heel veel soms zelfs internationale omstandigheden wat er, ook in Vlaanderen, gebeurt. Het lijkt me intellectueel niet correct om dat toe te spitsen op één actie. Vraag is of er een algemeen beleid komt dat gemobiliseerd wordt rond deze problematiek.

Fiscaliteit is een belangrijk instrument. Begin 2015 heeft de werkgroep voeding en beweging met experts daar een advies over uitgebracht. Dat is in de media geweest en ook in onze commissie behandeld. Wanneer men daarmee een gedrag wil beïnvloeden, moet men rekening houden met de omstandigheden en de randvoorwaarden. Als zou blijken dat we de fiscaliteit kunnen inzetten in onze strategie om mensen te overtuigen om de juiste keuze te maken wanneer het gaat over hun levensstijl, voeding, beweging en middelengebruik, dan hoop ik dat een deel van die middelen kan worden ingezet in het flankerend beleid dat deel moet uitmaken van dat algemene beleid.

Wanneer het gaat over alcohol en tabak, dan is het heel duidelijk dat het fiscale instrument wel degelijk zeer effectief kan zijn. Voor voeding is dat wat complexer. Zo zijn er de grensgebieden waar men zijn inkopen in het buitenland kan doen. Bepaalde groepen van onze bevolking hebben bepaalde voedingsgewoonten en we moeten dan ook voorkomen dat we gezondheidsongelijkheid creëren. We moeten er ook voor zorgen dat de alternatieven voor ongezonde voeding voldoende interessant zijn. Vraag is ook of we het product of het eindproduct fiscaal gaan belasten, wat we doen met de labeling enzovoort. Al die zaken moeten samen worden bekeken.

In 2016 organiseren wij een nieuwe conferentie over voeding en bewegen. Het gaat dus niet alleen over voeding, maar ook over het sedentair gedrag. Er zijn meerdere aspecten aan dat plan over een gezonde levensstijl. Daarbij consulteren wij de wetenschappers, kijken wij naar de internationale literatuur, laten wij een objectieve evaluatie maken van ons vorige plan en gaan wij na wat er gelukt is en wat op gezondheidseconomisch vlak een nuttige investering is geweest.

En dan proberen wij in de samenleving iedereen te mobiliseren die daar interesse voor heeft, om te bekijken wat de goede ideeën zijn en waarrond gewerkt moet worden.

Het positieve van het debat over de fiscale maatregel rond frisdrank op het federale niveau is wat mij betreft dat nog eens door de twee ministers die bevoegd zijn voor de volksgezondheid, bevestigd is dat het onze ambitie is om naar een geconcentreerde en geïntegreerde aanpak te gaan. Dat is ons standpunt, en na de zesde staatshervorming zijn we nog meer expliciet bevoegd geworden voor gezondheidspromotie en ziektepreventie. Het is belangrijk dat we kunnen rekenen op een synergie tussen de twee beleidsniveaus, als het gaat over het promoten van een gezonde levensstijl.

Gezondheid is in alle beleidsdomeinen. De kunst zal er dus in bestaan om op basis van de evaluatie van ons vorige actieplan te kijken hoe we een nieuwe globale strategie kunnen organiseren. Ik zal uiteraard kijken naar de collega's die bevoegd zijn voor werkbaar werk, werk, onderwijs, lokale besturen. Al die actoren moeten we op een of andere manier sensibiliseren om in hun omgeving

te kijken hoe we die gezonde levensstijl kunnen promoten. Dat is de opdracht, en in die zin ben ik behoorlijk tevreden met de reactie van mevrouw De Block op mijn opmerking, om daar in het volgende jaar samen werk van te maken.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, u hebt in 2009 een actieplan opgesteld rond gezonde voeding en bewegen. Daar stonden doelstellingen in. Als ik er u nu, op het einde van dat actieplan, mee confronteer dat die doelstellingen niet alleen niet gehaald zijn, maar dat we er nog op achteruit zijn gegaan, noemt u mij intellectueel oneerlijk. Ik vind dat een vreemde strategie van u. Ik denk dat die doelstellingen, die door uzelf zijn opgesteld, ook gehaald moesten worden. Dat ging om concrete maatregelen. Mijn vraag is dan ook of u uw beleid nu gaat omgooien.

U zegt terecht dat gezondheid in alle beleidsdomeinen zit. Alle beleidsdomeinen moeten daarmee bezig zijn. Mijn punt daarnet was dat dat nu niet gebeurt. U hebt een aantal concrete maatregelen, maar terwijl u appels gaat uitdelen in de scholen, is mevrouw Crevits niet in staat om de frisdrankautomaten te bannen. Als je weet dat een op twee jongeren dagelijks frisdrank drinkt, als je weet dat diabetes type 2 bij jongeren toeneemt, dan zijn dat alarmsignalen. Dan ben ik hier niet aan paniekvoetbal aan het doen, dan ben ik u op uw verantwoordelijkheid aan het wijzen. U moet dit beleid coördineren. Ik vraag aan u of u de komende jaren, met dit nieuwe actieplan, het beleid over een andere boeg zult gooien.

Caroline Croo (N-VA): Minister, bedankt voor uw uitleg. Ik was blij te horen dat u op alle niveaus wilt inzetten, zowel federaal als Vlaams. Voor een goed preventiebeleid ontbreken op dit moment inderdaad de nodige prikkels en hefboomen, en blijven de kosten nog altijd voor Vlaanderen en de baten voor het federale niveau.

We zijn dan ook heel blij dat u de deur naar het federale niveau op een kier hebt gezet. Wij willen als N-VA met u aan die kar trekken, om echt tot samenwerkingsakkoorden te komen, zodat we een breder en goed preventiebeleid kunnen uitbouwen, wat op zich al tot veel minder ziektekosten zal leiden.

Cindy Franssen (CD&V): Bedankt, minister, voor het uitgebreide antwoord. Ik steun de visie 'health is in all policies'. Ik hoop dat dat ook kan worden doorgedrukt in het overleg voor een nationaal gezondheidsplan. Het gaat immers niet alleen over gezonde voeding, maar ook over beweging, over een gezonde levensstijl, over stress, over hormoonverstorende stoffen. Het is een volledig traject.

Vlaanderen heeft ook een collectieve gezondheidsovereenkomst met de voedingsindustrie. Die wordt binnenkort geëvalueerd. Hoe ver staan we daar? Het is immers niet alleen de consument, maar ook de producent die moet worden gesensibiliseerd, ook in samenwerking met het federale niveau.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, ik wil u mijn originele vraag nog eens in herinnering brengen. Ik had gevraagd wat u versneld zou doen, om ervoor te zorgen dat gezinnen kunnen vermijden dat er voor 50 miljoen euro aan extra belastingen dient te worden betaald als gevolg van die suikertaks.

Die vraag is heel logisch, omdat in uw lopend beleid, zoals de gezondheidsconferentie 2008-2015 heeft vastgelegd, de vermindering van de inname van suiker niet is opgenomen als doelstelling. Men heeft het over een aantal doelstellingen met betrekking tot de actieve driehoek van gezonde voeding, maar suiker als doelstelling staat daar niet in.

Vandaag worden gezinnen geconfronteerd met een belastingstijging. Ik verwacht dan dat de minister van Volksgezondheid, een minister met een sociale reflex, ook zou zeggen dat hij onmiddellijk aan de slag gaat om dat beleid bij te sturen, ingaand op een veranderde omgeving, om die noodzakelijke impuls te geven. Als

u dat niet doet, minister, bent u gewoon medeplichtig aan deze belastingverhoging, die geen enkel effect zal hebben, zo zeggen experts, op een verbeterde gezondheidstoestand van de Vlaming.

De voorzitter: De heer Van Grieken heeft het woord.

Tom Van Grieken (Vlaams Belang): Dat die suikertaks gewoon een platte belastingverhoging is, hebben voorgaande sprekers alvast duidelijk gemaakt. Minister, ik vind het gek dat u de verhoging van de brandstofprijzen als voorbeeld aanhaalt. Ik heb niet het idee dat er enige sturing, enige daadwerkelijke correlatie is, dat er door hogere brandstofprijzen minder auto's zouden rijden. Laat ons eerlijk zijn: die suikertaks of gezondheidstaks heeft niets te maken met de gezondheid van de mensen, maar alles met een ongezond budget van de Federale Regering.

Toen in BEL10 op Radio 1 ideeën voor een beter morgen werden voorgesteld, tweette u heel ijverig. U stelde dat zo'n taks in het buitenland geen onverdeeld positief effect had gehad. U stelde dat men moest uitkijken voor ongewenste effecten, bijvoorbeeld voor kwetsbare groepen. Dat was u toen, op 24 juni 2015. U voegde er nog aan toe dat er te weinig bewijzen zijn met betrekking tot de doeltreffendheid van het invoeren van een suikertaks. Dat was u toen, enkele maanden geleden. Wat heeft u van mening doen veranderen, en wat doet u voor die kwetsbare groepen waar u over sprak?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik las in de krant dat u een deel van de opbrengst van die frisdrankentaks wou hebben. Ik vond dat eigenlijk wel een beetje eigenaardig, aangezien we toch al vóór het uitvoeren van die frisdrankentaks bevoegd waren voor gezondheidspreventie en -educatie. De federale overheid int ook taksen op tabak en alcohol en gebruikt die prijszetting ook als ontrading. Volgens mij worden die accijnzen ook toch nog altijd federaal gebruikt en vraagt u toch ook geen deel van die opbrengst.

Wel vind ik het positief dat u zegt ook te willen gaan naar een breder plan, wat absoluut noodzakelijk is. Ik ben ervan overtuigd dat ook minister De Block zeker en vast wil gaan naar zo'n breed plan voor gezondheidspromotie. Het is al aangehaald: de Vlaamse gezondheidsdoelstelling in verband met voeding en gezondheid loopt nu af. Zult u ook een tandje bij steken in het kader van de preventie wanneer die gezondheidsdoelstelling afloopt?

Minister Jo Vandeuren: Het is juist dat het Vlaams Belang me alleszins niet van mening heeft doen veranderen in deze periode. Wat ik toen heb gezegd, was evengoed geïnspireerd door de analyse die onze experts hebben gemaakt met betrekking tot de vraag of je met fiscale instrumenten gezondheid kunt promoten, of je dat kunt doen door bepaalde voeding of bepaalde voedingsbestanddelen te belasten. Het antwoord op die vraag was toen en is nu nog: dat is denkbaar, maar vraagt een totaalcontext en moet wetenschappelijk worden onderbouwd. Je moet daarvoor een aantal vragen kunnen beantwoorden. Er zijn een aantal landen die daarmee aan de slag zijn gegaan. Sommige zijn succesvol gebleken, andere niet. Dat is niet mijn inzicht, dat is het inzicht dat daarover ook door de wetenschappers in Vlaanderen is aangebracht.

Ondertussen zijn er delen van de financiering, bijvoorbeeld van de strijd tegen middelengebruik, die inderdaad door de staatshervorming zijn overgeheveld. Ze zijn daardoor nog meer expliciet onze bevoegdheid geworden. Als je echter een geïntegreerde strategie wilt voeren, dan moet je ook bekijken hoe je de mogelijkheden en middelen van de diverse overheden kunt samenbundelen in een effectieve strategie. Als het gaat over vaccinatie, als het gaat over

screeningsprogramma's, dan zijn ook RIZIV-partijen daarbij betrokken. Je kunt dus perfect bekijken hoe een eventuele fiscale opbrengst op een bepaald ogenblik voor een stuk ook kan worden ingezet in het flankerend beleid, om die geïntegreerde aanpak zo goed mogelijk te organiseren. Ik pleit daar uitdrukkelijk voor. Je zult misschien een aantal zaken goedkoper moeten maken. Je zult een aantal zaken kunnen belasten. Je zult moeten proberen dat goed in te schatten. Je zult moeten bekijken of je qua sensibilisatie en andere interventies van actoren ter zake ook een totaalbeleid moet voeren. Nog veel belangrijker lijkt me het volgende: je zult ervoor moeten zorgen dat iedereen dezelfde taal spreekt, dezelfde boodschap gebruikt, dezelfde redeneringen en communicaties kan ontwikkelen om die coherente strategie waar te maken. In die zin ben ik dus zeer tevreden over het feit dat we dat engagement gemeenschappelijk kunnen nemen.

We hebben een overeenkomst met de voedingsindustrie, uiteraard enkel over die aspecten die in relatie met de sector kunnen worden bekeken. We zullen die ook hernieuwen. Het lijkt mij eerlijk gezegd verstandig om nu nog even de huidige samenwerking voort te zetten en dan in functie van de gezondheidsconferentie te bekijken hoe die overeenkomst moet worden aangepast om ervoor te zorgen dat ze helemaal strookt met de bevindingen die daar zijn gerealiseerd.

Het is helemaal juist dat we uitkijken naar het advies van de Hoge Gezondheidsraad. De gezondheidsdriehoek en de hele discussie daarrond zal ook op die conferentie een belangrijk item moeten zijn. Collega's, het is dus niet de bedoeling dat we nu holderdebolder een aantal zaken opnemen. We hebben een duidelijke planning. Los van de politieke actualiteit wist of weet u dat we in 2016 zullen bekijken hoe we onze ambities rond die gezonde levensstijl opnieuw kunnen actualiseren, aanvullen en verscherpen met nieuwe acties. Ik ben er heel gerust in dat minister Crevits daaraan ook actief zal deelnemen. Dat zal zeker niet het punt zijn.

Ik pleit ervoor om, als je zo'n ambitieuze ambitie hebt, namelijk proberen mensen ervan te overtuigen om een gezonde levensstijl aan te nemen omdat ze dan aan levenskwaliteit en gezondheid winnen, dat grondig voor te bereiden, wetenschappelijk te onderbouwen en te zoeken naar zo veel mogelijk partners om dat draagvlak voor dat plan te realiseren. Het is juist dat er daarvoor op het Vlaamse niveau één minister de rol van eindverantwoordelijke moet opnemen, maar zonder de betrokkenheid van velen zal dat uiteraard geen succes zijn.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik hoor u zeggen dat u een nieuw beleid zult ontwikkelen, dat het in aantocht is en dat u eraan werkt. U krijgt het voordeel van de twijfel. Groen zal erover waken dat u het ook echt over een andere boeg zult gooien. Want de Pepsi's en Coca-Cola's van deze wereld zullen niet met een theoretische les over de voedingsdriehoek afkomen. Ze komen met heel strategische marketingstrategieën. Als wij als overheid mensen gezonde voeding willen aanleren, moeten wij dezelfde sociale marketing inzetten om een echte gedragswijziging teweeg te brengen. Groen zal erover waken dat die aanpak, die doortastendheid, in het nieuwe actieplan staat en dat we verder gaan dan losse projecten. Ik wil hier niet over een paar jaar opnieuw staan om te moeten vaststellen dat de cijfers weer verder achteruit zijn gegaan in plaats van vooruit. U bent niet de enige minister die verantwoordelijk is, maar u bent wel de eindverantwoordelijke van dit beleid. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Caroline Croo (N-VA): Zoals gezegd, blijven wij aan de kar trekken om qua preventie een goed beleid te voeren op Vlaams niveau. We blijven erop inzetten, omdat het zo belangrijk is om die mensen te behoeden voor ergere dingen, om de ziekenhuiskosten naar beneden te halen en zo veel leed te vermijden.

Cindy Franssen (CD&V): Minister, laat ons de gezondheidsconferentie die op ons afkomt en ook het nationaal gezondheidsplan aangrijpen als een soort

scharniermoment waarbij we de nieuwe inzichten over voeding omzetten in effectief beleid en onze voedingsdriehoek daaraan aanpassen. U kent mijn stokpaardje: we moeten die ook eens tegen het licht durven houden van nieuwe inzichten, onder andere die inzichten die de orthomoleculaire wetenschappen ons leren over gezonde voeding.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, het is toch wel schrijnend. Gezinnen worden vandaag geconfronteerd met een belastingverhoging. En u zegt dat we in de loop van 2016 een conferentie zullen houden en heel rustig bekijken hoe we dat kunnen doen, zonder dat u vandaag expliciet kunt, mag of wilt zeggen dat het verminderen van de suikerinname een doelstelling wordt. Ik vind dat heel erg.

We hebben in de krant gelezen dat deze belasting er in de Federale Regering blijkbaar is gekomen om de liberalen te pesten en hun een belastingverhoging door de strot te rammen. Maar diegenen die echt worden gepest, zijn de Vlaamse gezinnen. Ik had van u verwacht dat u daarin uw verantwoordelijkheid zou nemen. Minister, ik neem akte van het feit dat u dat niet doet. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Yasmine Kherbache aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het voorstel om een premie toe te kennen aan werkgevers die langdurig werklozen een contract van onbepaalde duur aanbieden

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Voorzitter, minister, eergisteren konden we in de krant lezen dat CD&V bij monde van de heer Bothuyne voorstelde om werkgevers een premie toe te kennen wanneer ze een langdurig werkloze aanwerven.

Wij hebben daar positief op gereageerd omdat we al maanden zeggen dat het een verkeerde beslissing van de Vlaamse Regering is om de doelgroepmaatregel af te schaffen voor de langdurig werklozen tussen 25 en 55 jaar. Zo maakt u de aanwerving van die groep duurder, terwijl de langdurige werkloosheid alleen maar is gestegen en de jobkansen voor die groep fors kleiner zijn. Hoe u het ook draait of keert, de jobkansen zullen niet verbeteren door die mensen fors duurder te maken.

"Ja maar", wordt er dan gezegd, "er is ook de federale lastenverlaging". Als we die goed tegen het licht houden, stellen we vast dat de federale lastenverlaging slechts peanuts is vergeleken met de Vlaamse doelgroepmaatregel. Met andere woorden, de federale lastenverlaging compenseert in de verste verte niet de forse Vlaamse lastenverhoging.

CD&V lijkt bereid om het beleid bij te sturen of aan te vullen. Open Vld en de N-VA hebben ook in de media gereageerd, helaas onmiddellijk afwijzend.

Minister, u hebt niet meteen gereageerd, dat klopt. Het enige dat we weten, is dat u bij eerdere vragen hierover altijd naar uw beleid verwees en daarbij zei dat u vooral wilt inzetten op werkervaring. Werkervaring is prima voor werkzoekenden die het nodig hebben, maar dat is maar één deel van uw bevoegdheid.

Vandaar mijn vraag. U hebt een andere bevoegdheid, minister, namelijk tegemoetkomen in de loonkost. Bent u bereid om het idee van CD&V ter harte te nemen en om alsnog de loonkost voor de langdurig werklozen te verlagen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Mevrouw Kherbache, ik kan niet ingaan op de cijfers en op de vraag of de taxshift nu wel of niet voldoende is. Ik heb begrepen

dat er bijvoorbeeld in de RSZ-korting een belangrijke tegemoetkoming zit voor mensen die vandaag onder de 25 procent-RSZ-bijdrage zitten.

Ik wil wel ingaan op uw vraag over het kwalitatieve onderdeel. Het voorstel dat de heer Bothuyne heeft gelanceerd, gaat niet over een RSZ-korting. Over die RSZ-korting hadden we het in de conceptnota. U weet dat we die beperken, om alles transparant en eenvoudig te houden, tot drie doelgroepen. Ik moet ze nu niet herhalen, we hebben niet voldoende tijd om alles naar voren te brengen.

Er is natuurlijk het kwalitatieve onderdeel en daarin wil ik vooral de werkervaring, de competentieversterking, de attitudevorming aan bod laten komen. En daar kunnen we op twee manieren aan werken. Zo kunnen we bestaande instrumenten gebruiken. En we hebben er al heel wat voor de langdurige werklozen: de individuele beroepsopleiding (IBO), de curatieve individuele beroepsopleiding (C-IBO), MMPP-trajecten (Medische, Mentale, Psychische en Psychiatrische problemen), armoedetrajecten, WIJ!-trajecten (Werkinleving voor Jongeren) en de tender intensief werkplekklaren. Dat zijn allemaal instrumenten die vandaag al bestaan en gericht zijn op langdurig werklozen. We kunnen ook nieuwe instrumenten naar voren schuiven en in heel die context moeten we ervoor zorgen dat alles transparant en eenvoudig blijft.

Waarom heb ik nu niet gereageerd? Ik heb maandag het bestuur van de SERV voor een informeel gesprek bij mij gehad. De sociale partners hebben me laten weten dat ze een bijkomende poging zullen doen om mij toch op dat kwalitatieve onderdeel een insteek te geven. Als de sociale partners daar een poging toe willen doen, wil ik graag afwachten of die lukt of niet lukt. Ik weet ook dat nu al uitspraken doen, het sociaal overleg zwaar kan hypothekeren.

Voor mij blijft het essentieel dat we de langdurig werklozen een oplossing op maat geven met een combinatie van maatregelen. Dat wil ik doen. Ik werk voort, maar ik wacht ook graag op de insteek van de sociale partners.

Yasmine Kherbache (sp-a): Minister, ik begrijp dat u het sociaal overleg nog alle ruimte wilt geven.

U zegt dat u niet wilt ingaan op de cijfers, maar we kunnen uitgaan van de cijfers die we al kennen. Ik nodig daartoe iedereen uit om naar de website van het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) te surfen. Het is immers niet op de website van de Federale Regering dat u de informatie vindt, wel op die van het VBO, en dat is ook al veelzeggend.

Met die cijfers kunnen we bijvoorbeeld het verschil berekenen na de federale lastenverlaging. Voor het aanwerven van een langdurig werkloze aan 1800 euro bruto, is er nu een bijdragevoet van 23 procent. Dat zal een bijdragevoet van 20 procent worden. Er is met andere woorden een daling met 3 procentpunten.

De Vlaamse doelgroepmaatregel voor die groep zorgt ervoor dat de effectieve bijdragevoet daalt naar 1,5 procent. Dat is een verlaging van om en bij de 8,5 procent. Dat is gigantisch! Ik bedoel maar: de federale maatregel compenseert in de verste verte niet. Daarom, minister, is het goed dat u al die andere instrumenten wilt inzetten om die langdurig werklozen vooruit te helpen. Maar door die forse loonkostverhoging ondermijnt u de rest van uw beleid.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, er is verwezen naar het doelgroepenbeleid. Met dat beleid willen we mensen met minder kans op werk helpen. U gebruikt 47 procent van uw middelen om mensen te helpen die meer dan gemiddeld kans hebben om werk te zoeken. Daar bestaat een economische term voor: 'deadweight loss'. Dat is een dood gewicht dat u meezeult.

Het is jammer dat ook de langdurig werklozen, een groep die terecht werd vermeld, op dit moment in de kou blijven staan. Ze moeten inderdaad op meerdere vlakken geholpen worden. Daarvoor is voor ons het doelgroepenbeleid het ideale instrument. Ik heb het u al meerdere keren gezegd en gevraagd. Bent u bereid om het doelgroepenbeleid te herevalueren en de nodige aandacht aan de langdurig werklozen te besteden?

De voorzitter: De heer Hofkens heeft het woord.

Jan Hofkens (N-VA): Wij zijn natuurlijk zeer verheugd te vernemen van de minister dat hij de sociale partners opnieuw rond de tafel gekregen heeft om nu toch rond dat kwalitatieve, belangrijke luik vooruitgang te maken. Zoals u weet, is sociaal overleg een porseleinen kast waarin men zich behoedzaam moet bewegen.

Het moet me van het hart dat het beter is zoals u doet, minister, om het sociaal overleg te faciliteren, eerder dan ideetjes en loze voorstellen te laten circuleren in de pers. In ieder geval wachten wij nu af wat het sociaal overleg uiteindelijk zal opleveren. Minister, hebt u zicht op de timing? Wanneer kunnen we een concreet resultaat verwachten?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik ben blij met de vraag en ik ben blij met het antwoord. Minister, ik ben blij met uw openheid ten opzichte van de voorstellen uit het sociaal overleg. Het zijn vernieuwende voorstellen, aanvullend op wat in uw conceptnota staat rond doelgroepenbeleid.

U had vorige week al aangegeven dat u extra middelen wou vrijmaken om de loongrens voor jongeren in uw doelgroepenbeleid op te trekken. Ik denk dat we er ook in het kwalitatieve luik alles aan moeten doen om op een efficiënt systeem uit te komen waarmee we langdurig werkzoekenden echt helpen. Dat moet gaan over én competentie én werkervaring. We moeten ook zorgen dat de brug naar een duurzame job wordt gemaakt. Ik kijk uit naar de voorstellen van de sociale partners en wat u daarmee gaat doen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, ik treed u volledig bij. In het regeerakkoord hebben we duidelijk gekozen voor die drie afgebakende doelgroepen. We blijven die gefundeerde beleidskeuze ondersteunen. Een groot aantal van de langdurig werklozen zal onder het nieuwe doelgroepenbeleid vallen. Ik verwijs naar de 55-plussers.

U hebt het al aangehaald. In het kwalitatieve luik van het banenpact zullen we bijzondere aandacht besteden aan langdurig werklozen. De loonkost is natuurlijk niet het enige werkpunt. We hebben ook gebrek aan werkervaring en ontoereikende competenties. Daar ligt ook de sleutel. We moeten volop inzetten op vorming, tijdelijke werkervaring en stages. Minister, een aantal collega's hebben de bekommernis hier al aangehaald: zult u bij de opvolging en evaluatie van het nieuwe doelgroepenbeleid bijzondere aandacht hebben voor de invloed op de langdurig werklozen?

Minister Philippe Muyters: Ik wil op een paar punten reageren. Het doelgroepenbeleid is niet alleen de RSZ-korting. Dat gaat over het totaalpakket of het banenplan, waarin het kwalitatief luik fundamenteel is. Daarop wil ik heel sterk inzetten wat betreft de langdurig werklozen.

U begrijp ik niet helemaal, mijnheer Annouri, ik raad u aan om de taxshift-voorstellen van uw partij eens te bekijken. Daar vind ik ook geen RSZ-korting

voor langdurig werklozen, hoor. Het is maar dat u dat nog eens controleert. Ik heb gezien dat u dezelfde doelgroepen voor ogen hebt, ik begrijp u wel, maar laat het ons eenvoudig houden, alleen hebben wij voorstellen om hen te versterken. Dat lijkt me een goede zaak. Dat zullen we ook doen als er bijkomende middelen zouden zijn.

Natuurlijk voeren we een doelgroepenbeleid. We laten uiteraard de langdurig werklozen niet vallen. Wat we al doen, willen we nog versterken. We zitten op de juiste weg. Twee weken geleden was ik in de haven van Gent, waar een rapport is opgemaakt met betrekking tot de havenbedrijven. Daarin staat dat bij langdurig werklozen het grootste probleem is dat men schrik heeft voor hun attitude. Ik zeg dat niet, het staat in het rapport. U kunt dat allicht opvragen bij uw collega's in Gent. Het is juist op die attitude, competenties en werkervaring dat we moeten inzetten. Een bedrijf werft niet iemand aan omdat die weinig kost, maar omdat men denkt er iets mee te kunnen doen en omdat die persoon kan worden ingezet voor een job. Daarop inzetten is fundamenteel.

Ik ben het eens met mevrouw Talpe dat je zowel bij jongeren als bij 55-plussers langdurig werklozen vindt. We mogen het zeker niet allemaal gelijkgeschakelen.

Mijnheer Hofkens, u had een vraag over de timing. Ik heb dat aan de sociale partners gevraagd. Ze hopen deze week of volgende week af te ronden. Ik doe uiteraard verder en ik probeer vóór de herfstvakantie met een voorstel te komen. Als ik de voorstellen van de sociale partners daarin nog kan verwerken, zou dat zeer mooi zijn. Ik moet afwachten of ze in hun overleg tot een akkoord kunnen komen en of dat akkoord conform de afspraken is die binnen de Vlaamse Regering zijn gemaakt.

Yasmine Kherbache (sp.a): Als ik aan het parlement zou vragen wie er voor een forse lastenverhoging is voor langdurig werklozen van 25 tot 55 jaar, dan zou niemand zijn hand opsteken, zelfs de heer Hofkens niet. Er is ook buiten dit parlement een brede consensus om de lasten op arbeid te verlagen. Minister, het is erg belangrijk om dat als leidraad te nemen in uw beleid. In alle maatregelen die u neemt, neem één gouden regel mee: verhoog de lasten op arbeid niet! Ik hoop dat u daar rekening mee houdt in het verdere overleg met de sociale partners, anders duwt u die langdurig werkzoekenden nog dieper de werkloosheid in. *(Applaus bij sp.a)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jos Lantmeeters aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de mogelijke vernietiging van het GRUP en plan-MER voor de Noord-Zuidverbinding N74 in Limburg

ACTUELE VRAAG van Marino Keulen aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de mogelijke fouten in het dossier van de omleidingsweg Noord-Zuid Limburg

ACTUELE VRAAG van Lode Ceysens aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de Noord-Zuidverbinding N74 in Houthalen-Helchteren

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Schauvliege.

De heer Lantmeeters heeft het woord.

Jos Lantmeeters (N-VA): Voorzitter, minister, u ziet het misschien niet aan mij, maar ik ben kwaad. Ik was dat vorige zaterdag ook toen ik de krant

opensloeg. Ik ben helemaal niet kwaad op u, minister. Ik zou u net als sommige collega's nog graag minister Joke noemen. *(Gelach)*

Ik ben wel kwaad als ik de krant opensla en zie dat de realisatie van de Noord-Zuidverbinding weer vertraging kan oplopen. De Noord-Zuidverbinding – en ik kan daar niet genoeg op hameren – staat in het regeerakkoord als missing link die zo snel mogelijk moet worden uitgevoerd. We waren erg blij toen we vernamen dat minister Weyts al 45 miljoen euro heeft uitgegeven voor onteigeningen. We waren blij dat er al in erg goede natuurcompensaties zijn voorzien. Als we nu vernemen dat er weer iets kan schorten aan het dossier, dan zou ik me voor minder kwaad maken.

Minister, kunt u duidelijkheid scheppen? Kunt u de gevolgen schetsen van het feit dat er in het dossier een verkeerde kaart zou zijn terechtgekomen? Van die kaart wordt gezegd dat die het hele gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) en het plan-MER onderuit kunnen halen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, collega's, minister, het is een beetje een whodunnit: welke meneer of mevrouw Snullemans is verantwoordelijk voor de opname van de foute VEN-kaart (Vlaams Ecologisch Netwerk) in de GRUP-procedure (gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan) voor de Noord-Zuidverbinding in Limburg? 98 procent van de Limburgers vragen al veertig jaar dat dat ontbrekende stuk van de Noord-Zuidverbinding wordt aangelegd. De groep tegenstanders is heel klein, maar heel fanatiek, en krijgt nu toch wel munitie aangereikt om dat hele project weer voor lange tijd te vertragen.

Dat heet in gewonemensentaal: 'schuldig verzuim'! De geloofwaardigheid van de politieke klasse hangt samen met haar vermogen om grote en moeilijke dossiers op te lossen. Minister, bent u bezig met een onderzoek om die verantwoordelijke te detecteren, op het matje te roepen en te sanctioneren? Want wat hier is gebeurd, is effenaf onduidelijk!

De voorzitter: De heer Ceyssens heeft het woord.

Lode Ceyssens (CD&V): Minister, we hebben alle superlatieven al gehoord. Het is nu eenmaal zo dat als in Limburg de woorden 'Noord' en 'Zuid' achter elkaar worden uitgesproken, iedereen de oren spitst. Dat is begrijpelijk. Het sluitstuk van deze verkeersader is onontbeerlijk in deze levensader voor Limburg. Het is dan ook niet zo verwonderlijk dat er in Limburg nogal wat onbegrip is voor wat nu gebeurd is. Ik deel voor een deel dat onbegrip. Ook ik vind het onbegrijpelijk dat in een dergelijke procedure een dergelijke fout kan worden gemaakt. Het is onbegrijpelijk dat in een dergelijk project, waarvoor studiebureaus betaald worden en waarvoor ik weet niet hoeveel administraties advies hebben gegeven, uiteindelijk een verkeerd kaartje blijkt te zitten.

Anderzijds moeten we dit toch duiden als een van de middelen die worden aangehaald door de aanleggende partij om de Noord-Zuidverbinding onderuit te halen. Ik zou het eerlijk gezegd toch wel onbegrijpelijk vinden mocht dit ene kaartje het middel zijn om een dergelijke procedure voor een zo belangrijke levensader als de Noord-Zuid voor Limburg achteruit te stellen.

Minister, wat is de reactie hierop van u en bij uitbreiding van de Vlaamse Regering?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Voorzitter, collega's, minister-president Bourgeois en minister Weyts, bevoegd voor openbare werken, hebben mij gevraagd om in hun plaats te antwoorden.

In deze discussie moeten we twee aspecten duidelijk onderscheiden. Het eerste aspect is het gebruiken van een foute kaart; het tweede aspect is wat nu de gevolgen zijn van het gebruik van die foute kaart.

Het gebruik van de foute kaart in 2013, daarvan zeggen we allemaal dat het onbegrijpelijk en onaanvaardbaar en onvoorstelbaar is dat zoiets kan gebeuren. Ik stel vast dat verschillende diensten over verschillende legislaturen heen naar elkaar kijken: Ruimte Vlaanderen, Openbare Werken, het Agentschap Wegen en Verkeer, het Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen (AGIV), Bestuurszaken, het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), de MER-cel, studie-bureaus. Iedereen zegt dat het de anderen zijn die een fout hebben gemaakt.

Dit is onaanvaardbaar en bijzonder ernstig. Ik heb dan ook een onderzoek bevolen om na te gaan wat er fout is gelopen. Dat onderzoek is al gaande. Het moet vooral vermijden dat dergelijke zaken in de toekomst nog kunnen gebeuren.

Wat zijn nu de gevolgen voor de Noord-Zuidverbinding en voor het GRUP dat de Vlaamse Regering heeft aangenomen? Het feit dat die kaart fout is, is een van de elementen die niet als hoofdargument maar toch terloops worden aangehaald in de vernietigingsprocedure voor de Raad van State. We zijn ervan overtuigd dat in de beslissing van de Vlaamse Regering met betrekking tot de conclusie en de compensaties – het gaat om een kaart die VEN-gebieden aanduidt – voldoende rekening wordt gehouden met die gebieden, en dat dus de gevolgen van het feit dat er een foute kaart werd gebruikt, minimaal zijn.

Ik stel ook vast dat de Milieukoepel Limburg, die dat argument terloops aanhaalt in de vernietigingsprocedure voor de Raad van State, zelf zaterdag of het voorbije weekend heeft gezegd dat dit argument niet doorslaggevend zal zijn in de procedure.

Op dit moment worden die argumenten verzameld. We zullen ons goed verdedigen voor de Raad van State in de hoop en de overtuiging dat het GRUP voor de Noord-Zuidverbinding kan doorgaan en dat de investeringen die dringend nodig zijn in Limburg, op die manier kunnen gebeuren.

Jos Lantmeeters (N-VA): Minister, ik ben niet overtuigd van uw antwoord. Er is een procedure en die moet worden gevolgd. We gaan ons vandaag niet bezighouden met het toespelen van de zwartepiet aan de een of de ander. De natuurkoepel zegt nu dat dit element niet doorslaggevend zal zijn omdat ze overtuigd zijn dat ze nog andere elementen hebben.

Minister, bekijk dit dossier in alle eerlijkheid en openheid. Neem alle maatregelen zodat we over twee jaar niet opnieuw achteruit worden gestoken naar 2013. Neem nu maatregelen zodat we over twee jaar kunnen zeggen: "Minister, u hebt met groot vooruitzicht beslist."

Marino Keulen (Open Vld): Minister, als het over Limburg gaat en de uitvoering van het SALK-programma – het reconversieprogramma dat tot stand is gekomen om de provincie er weer bovenop te helpen naar aanleiding van de sluiting van de Fordfabrieken in Genk, dat vorig jaar zijn beslag kreeg – dan gaat men in de eerste plaats kijken hoever men is geraakt met de grote infrastructuurprojecten zoals Spartacus, maar met stip op één naar de Noord-Zuidverbinding. Als dat ontbrekende stuk er niet ligt in juni 2019, als we naar de kiezer moeten gaan, dan hebben de Vlaamse Regering en bij uitbreiding alle verkozenen, een geloofwaardigheidsprobleem.

We hebben dit al zo lang aangekondigd. Al vier decennia staan mensen daar ongewild en onbedoeld in de file te puffen. De leefbaarheid van de woonkernen in Houthalen en Helchteren dreigt ten onder te gaan. Dit moet rond zijn in juni

2019. Dergelijke verdragingsmanoeuvres... Het begrip schuldig verzuim gebruik ik niet zomaar om hier iets in het midden te gooien. Hier moeten verantwoordelijken worden gezocht en aangesproken op hun daden en ook worden gesanctioneerd. (*Applaus bij Open Vld*)

Lode Ceyskens (CD&V): Minister, het is goed dat er een onderzoek wordt gedaan om te sanctioneren, maar vooral om te zorgen dat we die fout niet opnieuw kunnen maken. Ik ga ervan uit dat de Vlaamse Regering alles in het werk stelt om een stevig verweer op te bouwen tegen november om te pleiten.

Omdat ik mijn actuele vraag ook aan minister Weyts wilde stellen, wil ik ook nog aandringen op de doorstromingsmaatregelen. In de vorige legislatuur zijn er zeven genomen. We moeten elkaar geen blaasjes wijsmaken. We gaan in de lente zeker niet de schop in de grond kunnen steken, maar we kunnen het niet blijven verantwoorden dat ze vanuit het noorden aanschuiven. Er waren voor de vakantie 2015 en voor het einde van 2015 doorstromingsmaatregelen toegezegd. Na mijn laatste schriftelijke vraag is er geen datum meer gekend. Dat kan zo moeilijk toch niet zijn.

Minister, ik wil u oproepen om alles in het werk te stellen om die doorstromingsmaatregelen zo snel mogelijk te nemen zodat op die manier de druk toch al een beetje van de ketel wordt gehaald, terwijl de procedure in alle ernst verder wordt gevoerd. Ik roep u ook op om die vraag over te maken aan uw collega.

De voorzitter: Mevrouw Lieten heeft het woord.

Ingrid Lieten (sp.a): Ik ben ontroerd door de gespierde en gebalde taal van mijn drie Limburgse collega's van de meerderheid. Ik ben het volledig met u eens. Collega's en minister, u haalde terecht het SALK-plan aan, de Noord-Zuidverbinding, Spartacus, de tijdelijke maatregelen. Ik zal een voorspelling doen, mijnheer Keulen: u zult jammer genoeg met rode kaken naar de kiezer moeten gaan, want het gaat niet vooruit. Dat is een politieke verantwoordelijkheid. Verschuil u dus niet achter de ambtenaren en het onderzoek. Neem nu uw politieke verantwoordelijkheid op om daar prioriteit aan te geven in de regering, bij de begrotingsbesprekingen en in uw drie partijen opdat dat dossier bovenaan staat en opdat de ministers in uw regering daar ook echt werk van maken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, het is zo in de pers verschenen en u hebt hier herhaald dat u zult zoeken naar de fout die gebeurd is bij de administratie toen de vorige beleidsploeg nog aan de macht was. U wilt weten waar er fouten gemaakt zijn. Welnu, er is maar één persoon die hiervoor verantwoordelijk is, en dat bent u.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, ik denk dat we allen hetzelfde willen. Zonder twijfel moeten de investeringen in Limburg en voor de Noord-Zuidverbinding zo snel en zo goed mogelijk uitgevoerd worden.

We hebben er ook alles aan gedaan om het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan met deze Vlaamse Regering goed te keuren. De minister-president is zelf het gesprek aangegaan met de Limburgse milieukoepel om hen te overtuigen om niet naar de Raad van State te stappen. Voor het feit dat er een procedureslag loopt, is dus niet de Vlaamse Regering verantwoordelijk, maar ik stel vast en betreur dat dit inderdaad wel zo gelopen is.

Mijn collega bevoegd voor de openbare werken, Ben Weyts, heeft laten weten dat hij nu al volop werkt aan de doorstromingsmaatregelen. Hij zegt dat er sommige vertraging oplopen door lokale acties. Ik veronderstel dat dit in de commissie

Openbare Werken aan bod kan komen. Toch heeft men de intentie om ook daarmee zoveel als mogelijk vooruitgang te boeken, weliswaar rekening houdend met de lokale procedureslagen.

Mijn antwoord op uw vragen heeft niets te maken met het zoeken naar zwartepieten, maar wel met het feit dat we allemaal verstoeld staan hoe het mogelijk is dat er in deze procedure een foute kaart is geslopen. Iedereen is het erover eens dat dit niet kan en dat we dat moeten vermijden. Dan moet je dat uitzoeken om te voorkomen dat het zich in de toekomst nog zou voordoen. Dat is wat we willen en waar we duidelijkheid over willen scheppen. We zullen ons goed wapenen voor de procedure bij de Raad van State en we zullen ook kijken welke initiatieven we nog kunnen nemen om deze zaak vooruit te helpen. Het spreekt voor zich dat we bereid zijn om alles wat we kunnen ondernemen om dit dossier tot een goed einde te brengen, ook te doen en binnen de Vlaamse Regering te bespreken.

Jos Lantmeeters (N-VA): Minister, wat u op het einde van uw antwoord zei, verheugt me. Ik hoor dat u ook bijkomende maatregelen zou kunnen nemen om dit alles te laten vooruitgaan.

Aan mevrouw Lieten wil ik nog zeggen dat ik kwaad ben omdat het nu net aan het vooruitgaan was, terwijl het jaren had stilgelegen. Deze regering heeft eindelijk geld vrijgemaakt voor onteigeningen. U geniet er blijkbaar van dat het niet vooruitgaat. Mevrouw Schauvliege verwees in haar antwoord naar lokale initiatieven, en ik moet inderdaad vaststellen dat het juist de gemeente Houthalen is, waar uw partij aan de macht is, die op dit ogenblik alles in het werk stelt om die doorstromingsmaatregelen tegen te werken.

Minister, het is zo dat de drie vraagstellers er hier samen op aandringen dat u werk zou maken van die doorstromingsmaatregelen en dat niets onverlet wordt gelaten om zo snel mogelijk de Noord-Zuidverbinding te realiseren.

Marino Keulen (Open Vld): Het is heel eenvoudig. Ik sluit me hiermee ook aan bij de opmerking van collega Danen. Mocht dit in de privésector gebeuren, werd het contract zonder verhaal beëindigd, en niet op een eervolle manier. Ik ken heel veel respectabele en toegewijde ambtenaren, die heel secuur met hun taken en verantwoordelijkheden omgaan. Net om die goede krachten te beschermen en te respecteren, moet je durven afstand te nemen van wie nalatig of nonchalant is. In dit geval gaat het om een onherstelbare fout. Dat is hemeltergend en wij gaan als politieke klasse aan geloofwaardigheid inboeten. Niemand ontsnapt daaraan, vandaar dat we samen een krachtig signaal moeten geven en daartegen moeten optreden door te sanctioneren. (*Applaus*)

Lode Ceyssens (CD&V): Collega Lieten, u doet hier schamper over een GRUP dat u zelf in de Vlaamse Regering mee goedgekeurd heeft. Ik vraag iedereen om op te houden met partijpolitieke spelletjes over een oplossing die van levensbelang is voor Limburg en ik doe daar verder ook niet aan mee. Laten we allemaal onze schouders onder dit project zetten. (*Applaus*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het interview met een teruggekeerde Syriëstrijder in het Canvasprogramma De Afspraak op de openbare omroep

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het interview met een voormalige Syriëstrijder in het Canvasprogramma De Afspraak

ACTUELE VRAAG van Lionel Bajart aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de implementatie van het Actieplan Onpartijdigheid bij de VRT

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, een interview op onze openbare omroep met een teruggekeerde Syriëstrijder veroorzaakte behoorlijk wat ergernis. De vraag rees of het aanvaardbaar is om een veroordeelde fundamentalist dingen te laten zeggen die haaks staan op mensenrechten en democratie.

De interne VRT-gedragscode zegt hierover: "Extreme meningen moeten aan bod kunnen komen. Maar maak dan ook duidelijk dat het om een extreme mening gaat. Geef er gewicht en context aan. En kies dan liever voor een vooropname dan voor een rechtstreeks gesprek." Voor ons is dat een goede richtlijn, minister.

Die code werd maandagavond blijkbaar onvoldoende gevolgd, want de hoofdredactie haalde de uitzending van het web en stelde dat het interview niet voldeed aan de kwaliteitsnormen van de openbare omroep. Deze handelwijze riep natuurlijk ook nieuwe vragen op. Een programma wordt gemaakt door een hele ploeg onder de verantwoordelijkheid van een hoofdredactie. Een dergelijke ex-Syriëstrijder komt niet toevallig de studio binnenwandelen. Dat is overlegd, dat is doorgepraat, dat is voorbereid. Iemand heeft ook het licht op groen gezet om zo een controversiële figuur, die volgens de gedragscode eigenlijk aan een hard interview onderworpen zou moeten worden, binnen te loodsen in De Afspraak, een programma dat uitdrukkelijk bedoeld is om zachte informatie te brengen.

Als er amper een jaar na het incident met Choudary in Terzake, waar we hier ook over debatteerden, minister, een nieuw incident komt met Delefortrie, dan is er iets mis. Dan gaat het niet om een schoonheidsfout, dan gaat het ook niet om een inschattingsfout, maar dan gaat het echt wel om een systeemfout. Een systeemfout bij een openbare omroep waarvoor nieuws, informatie en duiding uitgerekend de belangrijkste opdrachten zijn.

Wij blijven geloven in een sterke openbare omroep, met sterke redacties, maar die systeemfouten, minister, die moeten er nu echt wel uit. Op welke manier denkt u dat te doen? (*Applaus bij de N-VA en Open Vld*)

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, er was deze week inderdaad veel heisa over de moslimextremist die voorbij kwam maandag in het Canvasprogramma De Afspraak werd opgevoerd. Voor alle duidelijkheid: ik ben voor een verregaande vrijheid van meningsuiting. Als een dergelijke gast zich in een televisiestudio belachelijk wil maken, dat hij dat dan vooral doet. Maar het protest dat terecht werd geuit, ging over de zo goed als kritiekloze interviewstijl van de betrokken journalist, al dan niet in opdracht van de hoofdredactie. Dat protest werd nadien door de VRT zelf onderschreven, want het programma werd offline

gehaald, het mocht niet meer herbekeken worden omdat het niet zou voldoen aan de journalistieke normen van de VRT. Mijns inziens is censuur niet de juiste oplossing, maar wel een kritische benadering van dergelijke gasten

Het is inderdaad niet de eerste keer dat een moslimextremist weinig kritisch wordt geïnterviewd in een programma van de VRT Nieuwsdienst, want vorig jaar in Terzake onderging Choudary hetzelfde vrijblijvende lot. Deze keer was het de beurt aan de intussen beruchte Younes Delefortrie, een veroordeelde jihadist, een terrorist, die trouwens openlijk de onthoofdingen en de zelfmoordaanslagen van IS bejubelt en die tegelijkertijd zijn liefde voor Sharia4Belgium en Fouad Belkacem openlijk uitspreekt. Een terrorist die overigens zijn zoon heeft genoemd naar Osama bin Laden. Het is dus een crimineel die in de bak had moeten zitten en niet in de televisiestudio van de VRT.

Bovendien hanteert men bij de VRT wel een erg dubbele moraal. Enerzijds, als je rechts en Vlaams-nationalistisch bent, dan trek je best een harnas aan als je geïnterviewd wordt door een journalist, en anderzijds krijgt een veroordeelde IS-terrorist vriendelijke vragen over de trui die hij aanheeft. Minister, er is dus wel degelijk iets fout bij de VRT. Op de nieuwsredacties is de toestand niet alleen ernstig, maar ook hopeloos. Minister, hoe reageert u op deze toestand? Hoe reageert u op dat programma en op de maatregel die de VRT heeft genomen en op de kritiek op de openbare omroep?

De voorzitter: De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, goeiemiddag, ik heb deze week naar de televisie gekeken en ik ben diep, diep geschrokken. Vier dagen nadat de VRT haar actieplan onpartijdigheid komt toelichten in de commissie Media, kijk ik maandagavond naar Canvas, en wat zie ik daar? Een teruggekeerde Syriëstrijder die een open forum krijgt, uitgebreid de tijd krijgt om zijn visie op zijn maatschappij toe te lichten. En dat, dames en heren, zonder enige kritische noot van de interviewer. Het is een vaststelling. Het is ook een redactionele keuze. Een jongeman die nota bene veroordeeld is, krijgt daar de tijd om zijn gevaarlijke mening te uiten en dat zonder enige vorm van duiding, context of analyse.

Het actieplan onpartijdigheid, collega's, wordt samengevat in tien richtlijnen. Ik lees richtlijn 8 voor: "Extreme meningen moeten aan bod kunnen komen, maar maak duidelijk dat het om een extreme mening gaat, geef er gewicht en context aan, en kies liever voor een vooropname dan voor een rechtstreeks gesprek." Dat is duidelijk. En wat is er gebeurd? Net het omgekeerde: geen duiding en live.

Beste collega's, op het einde van het interview wordt een vraag gesteld: "Of het kalifaat de ideale maatschappij is en Silicon Valley het toonbeeld van ondernemerschap?" Het antwoord wordt ook een stukje meegegeven door de interviewer. Uiteindelijk hangt het allemaal af van waarin je gelooft. Met andere woorden: bedankt voor het kijken, goede avond, vorm nu maar uw eigen mening. (*Applaus bij Open Vld*)

Het is niet aan ons om ons uit te spreken over de redactie en hoe die uitzendt. Minister, hoe evalueert u dat actieplan en wat is het gewicht van een actieplan dat in de praktijk niet wordt toegepast? (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Voorzitter, collega's, het is niet mijn gewoonte om de VRT dagelijks te contacteren of tot de orde te roepen wanneer er een rimpeling op het wateroppervlak verschijnt in een van de programma's. Deze keer is dat, ondanks het geloof in de autonomie van de openbare omroep, wel gebeurd. Het was

duidelijk, toen ik zelf keek naar de reportage en op basis van wat werd gezegd in de sociale media, los van het feit dat daar mensen zijn die vinden dat de VRT nooit iets goeds kan doen, dat de VRT in de heilige drieluikigheid van informatie, duiding en opiniëring minstens dat tweede met de voeten heeft getreden.

Men had zich vooraf kunnen afvragen of de betrokken persoon in de studio moest zitten. Ik concludeer uit de reacties binnen de VRT, ook naar buiten gebracht via persberichten, dat het niet is gebeurd. Twee van de drie vraagstellers hebben gewezen op het achtste punt in de onpartijdigheidsrichtlijn van de VRT. Extreme meningen kunnen, maar er moet duidelijk context worden gecreëerd. Dat heeft men niet gedaan.

Het is een probleem omdat binnen de VRT de regels wel bestaan om dergelijke situaties te vermijden. Zoals u aangaf, mijnheer Vandaele, al wil ik de 'systeemfout' niet overnemen, is het de tweede keer op relatief korte termijn dat het gebeurt.

Hoewel ik niet de minister van de VRT ben, wel ook de minister van de VRT, maar dus de minister van Media en het bredere verhaal, ben ik altijd degene die de openbare omroep, wanneer het mogelijk is, in bescherming kan en wil nemen, maar in dit geval is het niet mogelijk. Zeker als men weet, mijnheer Bajart, dat er met het oog op onpartijdigheid een orgaan bestaat in de VRT, namelijk de deontologische adviesraad, aan wie de redactie voorafgaand advies kan vragen als ze meent dat er enige controverse zou kunnen zijn. Dat is niet gebeurd.

De regels om tot goede programma's te komen waarin de onpartijdigheid wordt gerespecteerd en duiding en context wordt gegeven, met een weging van een aantal meningen, zijn niet gevolgd. Het is een collectieve verantwoordelijkheid van de VRT-redactie, niet van de betrokken journalist alleen, niet van de betrokken redactie alleen en ook niet van de hoofdredactie alleen.

Enerzijds ga ik ervan uit dat de interne discussie tot conclusies zal leiden. Ik zal ernaar informeren. Anderzijds is mijn houding in dezen duidelijk. In het kader van de nieuwe beheersovereenkomst waarover nu wordt onderhandeld, is het evident dat dit incident de discussie over het drieluik informatie-duiding-opiniëring zal aanscherpen. Ik ben ervan overtuigd dat de VRT nog steeds goede programma's kan en wil maken. Maar zoals de hoofdredacteur van de nieuwsdienst het zei: voor de VRT ligt de lat nu eenmaal hoog, en de omroep moet daarover springen. In elk geval is het signaal gegeven. Dit kan niet blauwblauw worden gelaten. In de beheersovereenkomst zal de zaak worden verduidelijkt en aangescherpt.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik dank u, minister. We zijn het erover eens dat extreme meningen moeten kunnen, maar dat die goed moeten worden geduïd, met flink wat journalistiek weerwerk. Het doel moet steeds gericht zijn op het brengen van inzichten, en om niet toe te geven aan sensatiedrang. In dit geval meenden we dat laatste toch te kunnen ontwaren. Van onze publieke omroep verwachten we dat hij een voorbeeldfunctie vervult. Hij moet de standaard voor kwaliteitsjournalistiek zetten. De VRT heeft sterke redacties, met zeer degelijke journalisten. De VRT kan die taak aan. U zegt dat ook. Toch heb ik het gevoel dat er zand tussen de raderen zit. De machine hapert. Zou een externe audit waarbij bepaalde beslissingen van de VRT tegen het licht worden gehouden, geen oplossing kunnen bieden? Ik weet het niet zeker hoor.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, na het geval Choudary, waarover we het zo-even al hadden, zei de VRT dat de omroep voortaan duidelijk afstand zou nemen van zo'n extremistische figuren. Dat is dus duidelijk niet gebeurd. Het dieperliggende probleem is volgens mij dat de nieuwsredacties van de VRT worden geplaagd door politieke correctheid. Alles wat met vreemdelingen, asielzoekers en moslims te maken heeft, moet met fluwelen handschoenen

worden aangepakt. Kritiek op de multicultuur wordt daarentegen niet geduld. De hoofdredacties hebben zo geoogst wat ze hebben gezaaid. De zogenaamde constructieve journalistiek heeft ertoe geleid dat men nu theekransjes met veroordeelde terroristen houdt. Ze mogen op tv gratis reclame voor hun boek komen maken: een boek waarin ze de jihad ophemelen. Ik denk dat het hoog tijd wordt dat de nieuwsredacties van de VRT voor de spiegel gaan staan en dat u de omroep daartoe de opdracht geeft. De vorige keer heeft men niet naar u geluisterd: u mag niet over u heen laten lopen.

Lionel Bajart (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik wil het nog even hebben over de reactie van de VRT. De dag na de uitzending zei de VRT: 'Oh, sorry, het was niet met opzet! We nemen het fragment weg, en zijn ervanaf.' Zo werkt dat niet. Elke probleem is ook een opportuniteit. Iedereen maakt fouten. Voor mij is het niet belangrijk wie de fout maakt, maar wel hoe men de zaken oplost. Zijn daar dan in de VRT geen procedures voor? Het lijkt me beter dat men het item had behouden, maar daarover dan context, duiding en analyse had gebracht. Want dat zijn de kernopdrachten van de VRT. Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen. Bestaan die procedures? En hoe zit het met de interne communicatie tussen de hoofdredactie en de redacties? *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Het is inderdaad een beetje pijnlijk dat we net een week geleden uitleg hebben gekregen in de commissie over dat onpartijdigheidsonderzoek. Iedereen was heel enthousiast over het actieplan met tien punten dat de VRT aankondigde. Er is hier al meermaals naar punt 8 verwezen.

Bij dit interview zijn de zaken niet verlopen zoals gepland. De minister heeft daar correct op gereageerd, maar we kunnen dat niet te veel doen. Het is heel moeilijk om vanuit een politiek forum op autonome redacties te gaan reageren. Ik vind dat een bijzonder delicate oefening. Vandaar dat ik ook helemaal geen vraag heb ingediend, maar ik heb wel een reactie: ik vind niet dat wij hier moeten schieten op de pianist. U hebt dat gedaan, mijnheer Janssens. Ik heb het interview de dag nadien digitaal perfect kunnen herbekijken. Het was een beetje belachelijk om dat van die website te halen, dat lijkt me niet de juiste reactie.

Ik heb dat interview dus herbekeken en ik vind niet dat we moeten schieten op de pianist. Die journalist is daar in die context geplaatst door de redactie en ik denk dat redacties dat soort zaken zelf moeten oplossen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Wat de aanpak van dit item betreft, vind ik het niet zo kies om ons daar als politici over uit te spreken, hoewel het klopt dat deze aanpak niet overeenkomt met de eigen richtlijnen. *(Opmerkingen van Stefaan Sintobin)*

De voorzitter: Mijnheer Sintobin, het is mevrouw Segers die het woord heeft. Mevrouw Segers, u krijgt extra tijd, laat u gaan.

Katia Segers (sp.a): Ik maak me wel grote zorgen over de paniecreactie van de VRT-hoofdredactie. Elk item dat op antenne gaat, is de verantwoordelijkheid van de redactie en de hoofdredactie. Op één frontman schieten doe je gewoon niet.

Minister, het geklungel dat we hebben gezien bij de VRT is het symptoom van een grote malaise die momenteel binnen het huis heerst. Sinds een jaar zijn mensen op de werkvloer onzeker over hun eigen job en over de toekomst. Ze voelen zich ook niet gesteund door hun management, en dat is een groot probleem. We weten allemaal dat de kwaliteit van wat we te zien krijgen, het

resultaat is van wat mensen doen op de werkvloer. Zij zetten zich dag in dag uit in voor hun huis. En wanneer zij ontmoedigd geraken, gaat het pijlsnel bergaf. De braindrain is al begonnen binnen het huis. Mijnheer Vandaele, ik denk niet dat we een audit nodig hebben, er is stabiliteit en zekerheid nodig voor de mensen.

Minister, welke initiatieven plant u om de grote ongerustheid op de werkvloer binnen de VRT vanuit uw bevoegdheid weg te nemen? (*Applaus bij sp.a en bij Groen*)

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Het is ongelooflijk dat een week na de bespreking van het onpartijdigheidsonderzoek net dit incident plaatsvindt. Er zijn nochtans goede richtlijnen.

Minister, ik wil niet te diep op de inhoud van deze zaak ingaan, die is al geschetst door de collega's. Het probleem is een probleem van het functioneren van de redactie. Het heeft geen zin om hier één individuele journalist, één interviewer, te viseren. U hebt ook zelf gezegd dat het een collectieve verantwoordelijkheid is. Ik vind dat we dat ook niet moeten doen ten aanzien van de persoon die dat heeft gedaan, maar wel ten aanzien van het huis. De laatste persoon die de verantwoordelijkheid draagt, de eindverantwoordelijke, is de hoofdredacteur.

Ik ben geïnformeerd over de gevolgen van het incident, ook in huis. Er is een ernstige spanning en er is behoorlijk veel onenigheid over het functioneren van de redactie. Minister, ik denk dat er daar een ernstige vertrouwensbreuk is die moet worden hersteld. Ik zou u willen aanraden goed na te denken. Wie een topfunctie heeft, moet zijn verantwoordelijkheid nemen en die niet afschuiven op mensen op de werkvloer.

Minister Sven Gatz: Mevrouw Segers, mocht uw stelling volledig juist zijn, dan zou er ook geen kat naar 'Bevergem' kijken en dan zou de VRT verder wegzakken in het moeras. Dat wil niemand, en dat is ook niet zo. (*Applaus*)

De arbeidsethos en de beroepseer, zeker op de nieuwsdienst, zijn bijzonder groot. De kwaliteit is er en blijft er. Het enige wat men nu moet doen, is de procedures die men heeft, toepassen, met name als men een doorlichting heeft rond onpartijdigheid. In die zin vind ik doorlichting of nieuwe audit niet nodig, mijnheer Vandaele. Men moet die richtlijnen die men zichzelf opgelegd heeft, verder toepassen in plaats van het kind met het badwater weg te gooien. Dat signaal is heel duidelijk gegeven.

Mijnheer Bajart, ik herhaal nog even dat men ook beter en vaker vooraf de deontologische adviesraad zou moeten raadplegen. Men moet daar als redactie geen schrik voor hebben. Daarvoor dienen die mechanismen. Dat is een systeem van 'checks and balances', zoals we dat in dit huis ook goed kennen, dat men beter zou toepassen.

Ik zal de zaak van nabij opvolgen, omdat in het kader van de gesprekken over de nieuwe beheersovereenkomst dit ook zo uitkomt. Ik zal verder bekijken hoe het kroonjuweel van een sterke openbare omroep, de nieuwsdienst, zijn plicht rond informatie en duiding verder kan en moet vervullen.

Wilfried Vandaele (N-VA): Bedankt, minister. Een menselijke fout en een onoplettendheid zijn snel gebeurd, maar om die te vermijden, heb je inderdaad procedures en een hoofdredactie, die uiteindelijk de eindverantwoordelijkheid draagt. Maar als dat mechanisme niet werkt, minister, als er zand tussen de tandwielen zit, dan is er toch een systeemfout. Ik reken op u, zeker nu u bezig bent aan die nieuwe beheersovereenkomst, om dat soort systeemfouten eindelijk weg te werken. (*Applaus bij de N-VA*)

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik probeer de negationistische insteek vanuit de sp.a-fractie te negeren en vat even samen. Er is iets mis met een samenleving waarin moslimextremisten een kritiekloos forum krijgen, terwijl islamkritische stemmen zo veel mogelijk genegeerd, geweerd of zelfs verdacht gemaakt worden. Er is volgens mij iets mis met een samenleving waarin moslim-extremisten hun boeken kunnen uitgeven bij mainstream uitgeverijen, terwijl islamkritische boeken amper nog een uitgever vinden.

De politieke correctheid in de culturele wereld, in de media, in de politiek, leidt tot situaties zoals we deze week in het Canvasprogramma 'De Afspraak' hebben gezien. Men durft zelfs terroristen geen kritische vragen meer te stellen. Mijn pleidooi is dus om die politieke correctheid, die pensée unique overboord te gooien en alle meningen aan bod te laten komen, ook die van islamcritici. Dan zal de kritische houding van journalisten wel vanzelf weer aangescherpt worden. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

Lionel Bajart (Open Vld): Ik ben tevreden dat dit debat vandaag heeft plaatsgevonden. Ik denk dat het belangrijkste ook gezegd is, maar misschien nog dit: ervan uitgaan dat vandaag iedereen in onze maatschappij de referentiepunten heeft om zich een eigen mening te vormen, is volgens mij naïef en dus onrealistisch.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de recente uitspraken van de minister-president betreffende het TTIP, met name de oproep aan Wallonië en Brussel om zich achter het vrijhandelsverdrag met de VS te scharen

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, minister-president, collega's, als wij de meerderheid in de Brusselse gemeenteraad zouden mogen geloven en volgen, zitten wij hier in Brussel, de hoofdstad van Europa, de hoofdstad van Vlaanderen, in een TTIP-vrije (Transatlantic Trade and Investment Partnership) zone. Het TTIP is, zoals u weet, het handels- en investeringsakkoord tussen de Verenigde Staten en de Europese Unie, de twee belangrijkste economieën ter wereld.

Kunt u het zich voorstellen, collega's? Een TTIP-vrije zone! Brussel, de Europese hoofdstad, die zomaar even beslist om niet mee te spelen met wat wel eens het grootste handels- en investeringsakkoord ooit kan worden. Veel gekker moet het gewoonweg niet genoemd worden. Brussel bevindt zich daarmee in het bedenkelijke gezelschap van onder meer het district Borgerhout, waar de linkse partijen zoete broodjes bakken met de kameraden van de PVDA. Hoe zij tegenover vrijhandel en economische groei staan, lijkt mij duidelijk.

Collega's, Vlaanderen is een open economie. Het is voor 80 procent afhankelijk van export. We zijn een kmo-land en het TTIP-akkoord zorgt voor enorme kansen, enorme mogelijkheden. Het Vlaamse bedrijfsleven zou dan eigenlijk kunnen genieten van een grotere afzetmarkt. Ook de Vlaamse consument zal kunnen genieten van lagere prijzen. Dat is dus gewoonweg een win-winsituatie. De linkerzijde probeert echter mensen op te zetten tegen het TTIP. Dat is een protectionistisch verhaal, dat aanslaat in Brussel en jammer genoeg ook in Wallonië. Vlaanderen moet die enorme kansen en mogelijkheden duidelijk uitleggen en positief aanbrengen.

Minister-president, ik sluit me aan bij wat u vorige week hebt gezegd. U hebt toen opgeroepen om die desinformatie te stoppen. Welke inspanningen kunt u leveren om Brussel als hoofdstad van Vlaanderen, maar tegelijkertijd ook Wallonië ervan te overtuigen om mee te doen met dat goed onderhandeld TTIP-akkoord?

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, geachte leden, deze vraag gaat inderdaad over een zeer belangrijke aangelegenheid. Ik heb op de laatste dag van ons bezoek aan Atlanta Wallonië inderdaad opgeroepen om niet langer defensief te zijn in deze aangelegenheid, maar offensief te gaan voor zijn belangen. Wallonië heeft ook belang bij dat vrijhandelsakkoord: denk aan de landbouw. Ik verwijs naar de oproep van de Boerenbond en het Algemeen Boerensyndicaat (ABS). Zij wijzen op het belang van die export voor de landbouw. Ik kom net terug van Polen, waar minister-president Magnette de lof heeft gezongen van de innovatieve kmo's, belangrijk voor de export in Wallonië. Denk ook aan de farmasector. Ik vraag Wallonië daar offensief in te zijn, en niet alleen defensief.

U weet dat het mandaat dat de Europese Commissie heeft, glashelder en transparant is. Er is een reading room, waar alles kan worden opgevolgd. Ook werd gesteld dat de normen die we hebben qua arbeid, veiligheid, gezondheid, welzijn niet mogen worden genivelleerd. Er wordt een uitzondering gemaakt voor het audiovisuele en het culturele.

Nu is de vraag van de Europese Commissie aan de orde om het ontwerpverdrag te verbeteren, aan te scherpen, om over te gaan van de ISDS-regeling (investor-state dispute settlement) met een 'private' arbitrage naar een investment court system (ICS). We hebben het daar intra-Belgisch over gehad, binnen de directie-generaal Europese Zaken en coördinatie (DGE). We kunnen daar zelfs niet over praten. Vlaanderen staat daar positief tegenover. We hebben een aantal suggesties om de toegang van onze kmo's daartoe te verzekeren, om te voorzien in een investering voor die publiek geïnstitutionaliseerde beroepsgang, om ook het regelgevingsrecht van de lidstaten te verduidelijken en aan te scherpen. Er zou een rechtbank van eerste aanleg komen, met een beroepsinstantie. België krijgt zelfs geen mandaat om daarover te praten. Dat is nefast. Als die patstelling blijft duren, dan ben ik van plan om dat voor te leggen op de interministeriële conferentie.

Ik maak me daar zorgen over omdat het louter gebeurt vanuit een defensieve reactie. Brussel zei eerst dat het geen standpunt kon innemen, gelet op de onenigheid binnen zijn regering. Daarna heeft de vertegenwoordiger van de minister-president gezegd dat het zich zou aansluiten bij het standpunt van Wallonië tegen die geschillenregeling. Ik betreur dat. U zegt terecht dat we een zeer open economie zijn. België is eerste van de wereld in de KOF-index (Konjunkturforschungsstelle), vóór zeer geglobaliseerde landen als Singapore. We leven van de uitvoer. We hebben die nodig. Het lijkt me terecht dat mensen zich daar zorgen over maken, daar vragen bij stellen, maar nogmaals, het mandaat van de Europese Commissie is duidelijk. Dit mag en moet voor Vlaanderen nog worden verbeterd, bijvoorbeeld als het gaat over die geschillen.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk inderdaad dat het van belang is voor onze Vlaamse economie. Het is inderdaad ook van belang voor Brussel. Het is van belang voor de economie. U hebt terecht verwezen naar de Waalse landbouw, en uiteraard ook naar de landbouw in Vlaanderen. We zijn allemaal gecontacteerd door UNIZO, door de Boerenbond, door Voka, door het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO). Zij zeggen telkenmale dat het uitbreiden van onze afzetmarkt enorm kan bijdragen tot onze economie. U hebt er eveneens terecht op gewezen dat onze normen en standaarden uiteraard niet naar beneden mogen worden gehaald. Er mag niet worden genivelleerd. Ondertussen blijkt dus ook dat er aanpassingen zijn met betrekking tot ISDS, dat ondertussen eigenlijk al tientallen jaren bestaat. Daarover zijn al zoveel jaren afspraken in internationale verdragen gemaakt.

We mogen trots zijn op onder meer onze Vlaamse baggeraars, die wereldwijd sterke prestaties neerzetten. Er blijkt dat zij nu nog steeds niet kunnen werken in de Verenigde Staten. Alleen al voor die sector, maar ook voor andere sectoren is het van belang dat er een goed TTIP-akkoord komt.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Minister-president, u hebt er terecht op gewezen dat er nog wel wat evoluties zijn in het dossier. Zo zou het ISDS-mechanisme, waarbij we zelf in de commissie toch ook wel wat bedenkingen hebben geformuleerd, kunnen worden vervangen door een ICS-systeem met vaste rechtbanken en hoven van beroep met vaste rechters en niet arbiters. Als dat kan doorgaan, is dat volgens mij een goede trendbreuk en zou dat in andere verdragen de norm kunnen worden.

Er wordt ook terecht gezegd dat er geen afkalving en nivellering mag komen van onze normen en dat er culturele uitzonderingen zullen zijn. Het is heel jammer dat sommigen, vooraleer het debat gesloten is, terwijl het in volle evolutie is, zich al uitspreken, standpunten innemen en harde posities vertolken.

Minister-president, ik wil u vragen om op een geconcentreerde, rustige manier de andere deelstaten in dit land er mee toe te bewegen om het debat verder aan te gaan, de dialoog verder te voeren en om heel wat van de bekommernissen die ook de onze zijn, mee te verdedigen.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, zij die voor een TTIP-vrije zone pleiten, pleiten er eigenlijk voor dat Europa, en bij uitbreiding Vlaanderen, een soort economisch Bokrijk wordt. Dat is misschien een groen-linkse droom – want ze zijn daar straf mee bezig –, maar het is alvast niet onze droom.

We zijn ervan overtuigd dat een partnerschap – want daarover gaat het: handel en investering – goed is, zowel voor de Verenigde Staten als voor Europa en met andere woorden economische groei en banen opbrengt. Simpel gezegd: al diegenen die daartegen pleiten, moeten vanaf nu hun mond houden over economische groei, meer jobs en weet-ik-wat-nog-allemaal, want ze pleiten ervoor dat Vlaanderen dan maar terug zou gaan naar Bokrijkse tijden. Ik betreur dat. Ik wil hen er ook toe oproepen daarmee te stoppen.

Waarover gaat het? Dat is heel simpel: over het verlagen van tarieven, het wegwerken van niet-tarifaire barrières, over de opening van de markt voor de openbare aanbesteding. Het gaat ook over het harmoniseren van regels, maar niet in een context van lead-plating. U weet dat gold-plating het straffer maken van regels is en lead-plating het afzwakken van regels. Lead-plating is hier niet aan de orde. Voor alle duidelijkheid: het is onmogelijk dat men binnen een TTIP-gebeuren onze hoge normen zou verlagen.

Minister-president, mijn vraag aan u is ietwat anders dan die van de heer Kennes. Ik zou het niet te flauw aanpakken, maar integendeel vrij hard aan de collega's van Brussel en Wallonië duidelijk maken dat indien zij een Waals Bokrijk willen worden, dat goed is, maar dat ook voor hun meer economische groei meer banen zou opbrengen.

Ik zou de mensen van Groen en links willen zeggen: stop er nu eens mee hier een dom politiek onderwerp van te maken. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Mijnheer Daems, als ik mij niet vergis, maken CD&V en Open Vld deel uit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Ik zou u dus voorstellen om met uw collega's te praten. (*Applaus bij sp.a. Opmerkingen van Rik Daems*)

Voorzitter, minister-president, uw oproep aan de collega's van Wallonië en Brussel is voorbarig. U vraagt om een handelsakkoord goed te keuren dat er eigenlijk nog niet is. De onderhandelingen zijn bezig. U vraagt een goedkeuring voor iets dat nog in 'continuing business' is.

U zegt dat Vlaanderen ermee akkoord gaat. Collega's, we organiseren momenteel hoorzittingen in het parlement, maar blijkbaar is er al een standpunt. Waarmee zijn we dan nog bezig vanuit het parlement?

U zegt dat het jobs zal creëren, dat de normen niet zullen worden genivelleerd en dat er culturele uitzonderingen zullen zijn. Waar zijn die garanties, minister-president? Wij zien die niet. Er zijn evenveel studies die die beloofde jobs en economische bloei tegenspreken.

Minister-president, tegen de manier waarop er nu wordt onderhandeld, met een ISDS-clausule, waarbij er private arbitrage zal zijn, waarbij rechtstaten eventueel miljarden euro's aan boete moeten betalen, zeggen wij: neen. Neen! (*Applaus bij sp.a en Groen*)

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Voorzitter, minister-president, even iets vanuit Borgerhout, dat tot nader order toch nog deel uitmaakt van Vlaanderen – dat hoop ik toch, mijnheer Vanlouwe.

Wat ik zo grappig vind aan dit debat, is dat er wordt gezegd dat, als je kritische bedenkingen hebt tegenover het TTIP, dat dan ideologisch, politiek gekleurd is, en dat als je voorstander van het TTIP bent, dat een bewijs is van gezond verstand, los van enige ideologie of politiek.

Maar dat is natuurlijk niet zo, mijnheer Daems. U zegt dat u een simpele redenering hebt gemaakt. Ik zou het een simplistische redenering noemen. Iedereen weet – we zijn er hoorzittingen over aan het houden – dat er op dit moment ook gevaren aan verbonden zijn. Er zijn kansen, maar er zijn ook gevaren. Er zijn problemen die nog niet opgelost zijn, ze hebben onder meer te maken met eigen rechtspraaksystemen, maar ook met een druk die het akkoord zou veroorzaken op de regelgeving die te maken heeft met milieubescherming en met sociale bescherming.

Er is in Vlaanderen heel wat protest op gang aan het komen, niet alleen vanuit de milieubewegingen of vanuit de noord-zuidbewegingen, die u nog in een of andere hoek zou kunnen duwen, maar ook vanuit de consumentenverenigingen.

Minister-president, ik vraag u om hierin niet alleen naar de werkgevers te luisteren, maar naar het brede maatschappelijke middenveld dat Vlaanderen rijk is. (*Applaus bij Groen en sp.a*)

Minister-president Geert Bourgeois: Dit debat toont inderdaad aan dat er hierover heel veel discussie wordt gevoerd. Ik ben blij dat het Vlaams Parlement er hoorzittingen over houdt. In de commissie werd ook al meegedeeld dat er heel veel aandacht aan zou worden besteed. Het is inderdaad bijzonder belangrijk.

Ik wil toch een aantal zaken juist stellen. Als hier vanuit de groene en de linkerzijde wordt gezegd dat er nuances moeten worden aangebracht in het debat, dan

is mijn reactie dat we door de huidige houding van Wallonië en Brussel de nuances die we al hebben aangebracht en die we nog willen verfijnen, niet eens kunnen formuleren. We hebben in dit land geen Europese 'split vote', maar we hebben ook geen 'split voice'. Door het feit dat op de DGE Wallonië en Brussel zeggen dat we die punten niet kunnen aankaarten, zitten wij Europees geïsoleerd.

We kunnen niet eens iets zeggen over de goede evolutie die nu volgens mij bezig is en waarbij de Europese Commissie de omslag maakt van het ISDS-systeem naar een 'investment court system', een publiek geïnstitutionaliseerd systeem met eerste aanleg en beroep. Wij kunnen niet eens verbeteringen voorstellen of er vragen bij stellen.

Ik heb u al gezegd wat er leeft bij Vlaanderen. We willen in de eerste plaats bekijken wie zal financieren. We willen er ten tweede voor zorgen dat kmo's toegang hebben. En we willen er ten derde voor zorgen dat de regelgevende bevoegdheid van de lidstaten gegarandeerd wordt. En dat alles bovenop de garanties die nu al in het mandaat van de Europese Commissie zitten.

Dus, degenen die in Vlaanderen zeggen dat het allemaal slecht is, getuigen van ideologische vooringenomenheid. Hier is niemand die pleit voor een onge-limiteerde vrijhandel zonder bescherming, want dan voer je het debat bewust verengd. Het staat in het mandaat van de Europese Commissie: geen nivellering van de veiligheidsnormen, van de arbeidsnormen, van de gezondheidsnormen, van de welzijnsnormen. En er staat in het mandaat van de Europese Commissie dat er moet worden gewaakt over de culturele en de audiovisuele uitzondering. Wij zeggen dat we nog met quota willen kunnen werken, we willen onze eigen culturele en audiovisuele producties wel kunnen ondersteunen en financieren zodat ze niet worden weggeblazen door het 'Angelsaksische geweld'.

Er is inderdaad een serieuze discussie gerezen over het arbitragesysteem. Ik heb als een van de eersten gezegd dat het beter zou worden geïnstitutionaliseerd. Dat is heel snel gemeengoed geworden bij een groot deel van de Europese lidstaten en het is ook het standpunt van de Europese Commissie.

Wel, België mag zich op dit ogenblik zelfs niet in het debat mengen omdat we op de DGE daarover op een njet botsen van Wallonië en van Brussel. Ik betreur dat heel erg. En dat heeft niets te maken met het verdedigen van het ondernemersbelang, maar wel met het verdedigen van onze groei en onze welvaart. (*Applaus bij de N-VA en Open Vld*)

En, mevrouw Turan, ik ben het volstrekt met uw ideologische vooringenomenheid oneens. U zegt: "Waar zijn de garanties op de jobs?" In godsnaam, die zitten daar niet in, dit is geen handelsverdrag dat wordt gesloten met in clause 17 hoeveel jobs het zal opleveren. Dat is hetzelfde als met de taxshift. Maar ik stel vast dat Agoria nu al heeft gezegd dat dit zal leiden tot een forse aangroei van jobs.

Wat ik weet, is dat wij leven van de export, dat onze baggeraars geen toegang hebben tot de Verenigde Staten, dat we botsen op tarifaire en niet-tarifaire handelsbelemmeringen. Die moeten worden weggewerkt voor onze landbouw; kijk maar naar de oproep van onze landbouwers en landbouworganisaties, van UNIZO en de kmo's, van het VBO en Voka. Bij mij gaat het over groei. We hebben daar een goede discussie over gehad. U zegt: de meest pessimistische verwachting van de Europese Commissie is maar een groei van 0,5 procent van het BNP. Wel, wij zitten op 1,3 volgens het Planbureau. Als we overmorgen naar een groei van 1,8 gaan, dan denk ik dat hier applaus komt op alle banken, want dan groeit onze welvaart. (*Applaus bij de N-VA en Open Vld*)

Ik zou heel graag hebben dat wij ervoor kunnen zorgen dat er een gebalanceerd akkoord tot stand komt, want er is naast die economische en welvaartvoordelen,

een groot voordeel. In 2050 is het handelsblok VS-EU niet meer het grootste zoals nu het geval is. Wij kunnen nu ethische, arbeids- en andere normen positioneren die belangrijk gaan zijn voor akkoorden die later tot stand gaan komen met andere grootmachten. In 2050, weet u, is er een andere grootmacht die veruit de grootste zal zijn.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, er is inderdaad opnieuw aangetoond dat er blokkeringen zijn op het Belgisch niveau. Ik sluit me aan bij de heer Daems: wij willen niet dat Vlaanderen herleid wordt tot een economisch Bokrijk. Ik zal nog meer zeggen, ik wil ook niet dat Wallonië herleid wordt tot een economisch Bokrijk, laat staan tot de laatste Sovjetstaat in Europa. *(Applaus)*

Mevrouw Turan, ik weet dat u verwijst naar de Capaldostudie. Die gaat ervan uit dat mensen die in de ene sector hun job verliezen, niet in een andere sector tewerkgesteld kunnen worden. Ik verwijs naar heel wat andere studies: de studie van Ecorys, de studie Center for Economic and Political Research en de studie van de Bertelsmann Stiftung. Die zeggen klaar en duidelijk: minder handelsbelemmeringen, meer handel en meer productie, meer groei en meer jobs, jobs, jobs. Dat is blijkbaar wat de linkerzijde vandaag tegenhoudt. *(Applaus bij de N-VA en Open Vld)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, de plenaire vergadering is geschorst.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.54 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 16.59 uur.*

VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Koen Van den Heuvel, Annick De Ridder, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele houdende invoering van een overgangsmaatregel inzake het eurovignet en houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 in dat verband

– 474 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Marino Keulen, Paul Van Miert, Koen Van den Heuvel, Annick De Ridder, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele houdende invoering van een overgangsmaatregel inzake het eurovignet en houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 in dat verband.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2014-15, nr. 474/1)*

– *De artikelen 1 tot en met 3 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Gwenny De Vroe, Jelle Engelbosch, An Christiaens, Björn Anseeuw, Valerie Taeldeman en Piet De Bruyn betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen – 391 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Gwenny De Vroe, Jelle Engelbosch, An Christiaens, Björn Anseeuw, Valerie Taeldeman en Piet De Bruyn betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Hostekint, verslaggever, heeft het woord.

Michèle Hostekint (sp.a): De Commissie voor Wonen, Armoedebelaid en Gelijke Kansen besprak op 2 en 9 juli 2015 het voorstel van resolutie betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen. In haar toelichting benadrukte de hoofdindienster, Gwenny De Vroe, dat niemand vandaag om de vaststelling heen kan dat de bevolking groeit, ouder wordt en gezinnen meer verdunnen. Het aantal traditionele huishoudens vermindert en het aantal nieuw samengestelde gezinnen, maar veel meer nog, het aantal alleenwoners neemt alsmaar toe. Tegelijk blijft Vlaanderen verder verstedelijken en wordt de open ruimte schaarser. Deze evoluties kunnen dan ook niet anders dan verregaande gevolgen met zich meebrengen op het vlak van wonen.

De overheid moet met deze parameters rekening houden bij het realiseren van het toekomstige woonaanbod, maar ook om het bestaande woonaanbod efficiënter te gebruiken. De Vlaming heeft altijd zeer groot gewoond en het kan best een maatje kleiner zonder dat het problematisch moet worden. Heel wat huizen lenen zich perfect om op te delen in verschillende aparte woonentiteiten of om te transformeren tot woningen met een aantal gemeenschappelijke ruimtes. De hoofdindienster concludeert dat er dan ook nood is aan een actualisering van het huidige decretale kader om een aantal obstakels weg te werken die de nieuwe vormen van wonen in de weg staan.

Zo is een echte definitie van 'gemeenschappelijk wonen' bijvoorbeeld nog niet vastgelegd. Iemand die momenteel in een project van gemeenschappelijk wonen stapt, kan onbedoeld het slachtoffer worden op het vlak van sociale uitkeringen of sociale rechten, omdat hij of zij niet beschouwd wordt als een alleenstaande maar als een samenwonende.

Het voorstel van resolutie zou ook een weerslag moeten hebben op de sociale huisvesting, in die zin dat het vandaag te veel aanbodgericht is. Niet onbelangrijk: het voorstel van resolutie omvat niet enkel de bevoegdheid Wonen maar ook Ruimtelijke Ordening. Er bestaan nog te veel maatregelen die achterhaald zijn door de feiten.

Het voorstel van resolutie beoogt dat iedereen zou moeten kunnen kiezen voor de meest passende leefvorm. Gemeenschappelijk wonen moet dus niet de nieuwe norm worden, maar moet mogelijk worden gemaakt zodat niemand in onwettelijke toestanden van samenwonen wordt gedwongen.

Het voorstel van resolutie heeft ook een ecologische dimensie, want kleiner wonen wordt sowieso de opdracht voor de Vlaming. Gemeenschappelijke woonprojecten of het opdelen van bestaande woningen leidt tot een rationeler gebruik van het woonpatrimonium en tot een kleinere ecologische voetafdruk.

Het voorstel van resolutie vraagt concreet zeven zaken. Enkele daarvan, zoals het waarborgen van minimumnormen, het in kaart brengen van problemen die nieuwe woonvormen ondervinden, het definiëren van nieuwe begrippen als cohousing of samenhuizen, en de weg vrijmaken voor alternatieve en innoverende woonconcepten, werden al vernoemd. Daarnaast wordt aangedrongen op de mogelijkheid om specifieke samenhuiscontracten of huurcontracten sui generis aan te bieden en om met de Federale Regering na te gaan of er een apart adres per huishouden kan worden toegekend.

Het voorstel van resolutie strekt er ook toe om proefprojecten te stimuleren in nieuw en bestaand woonpatrimonium. Tot slot wordt aan de Vlaamse Regering gevraagd om initiatieven te nemen om te informeren over de voordelen en mogelijkheden van alternatieve woonconcepten.

Tijdens de algemene besprekingen hebben de commissieleden weinig tot geen inhoudelijke opmerkingen geformuleerd bij het voorstel van resolutie. Mevrouw Christiaens, mevrouw Van Volcem, de heren de Kort, Hendrickx en Engelbosch, en ikzelf ondersteunen elk namens zijn of haar fractie het voorstel van resolutie. De commissie was het eens over de noodzaak van de aanpassing van de regelgeving, waarbij nieuwe woonvormen worden verankerd, alsook over de beleidsoverschrijdende aanpak. Er werd ook geopperd om hierover overleg te plegen met andere commissies.

De heer Engelbosch benadrukte dat erover moet worden gewaakt dat bij de nieuwe samenlevingsvormen en het opdelen van bestaande woningen bepaalde normen worden vastgelegd, zodat de goede kwaliteit van woningen en de omgeving gehandhaafd blijft.

Zelf heb ik het belang benadrukt van het decretaal verankeren van deze alternatieve woonvormen, ook in de Vlaamse Wooncode. Samen met mevrouw Moerenhout heb ik dan ook een amendement ingediend dat ertoe strekt te onderzoeken op welke wijze de nieuwe vormen van deelwonen in de Vlaamse Wooncode kunnen worden ingepast. Het amendement werd, net als het voorstel van resolutie, unaniem door de commissie aangenomen.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Voorzitter, ik wil de verslaggeefster, mevrouw Hostekint, van harte danken voor de correcte en uitvoerige verslaggeving. Ik verwijs graag naar een recent persbericht uit Kortrijk over de Prado-site, waarin een cohousingproject wordt aangekondigd. De schepen van Ruimtelijke Ordening, Wout Maddens, benadrukte dat hij gelooft in cohousing als een van de woonvormen van de toekomst. Dit nieuwe woontype stelt energiezuinigheid en duurzaamheid centraal en laat bovendien flexibiliteit toe. Dit was de perfecte bloemlezing van de uitgangspunten van ons voorstel van resolutie betreffende het faciliteren van de nieuwe woonvormen, die uiteraard meer omvatten dan enkel cohousing.

Het voorbeeld van Kortrijk, maar ook van een nieuw project dat werd aangekondigd in mijn eigen gemeente, Kampenhout, bewijst dat dit voorstel van resolutie geen dag te vroeg komt. Onze regelgeving beantwoordt immers onvoldoende aan de nieuwe maatschappelijke evolutie. Daarom richt ik mij niet alleen tot de minister van Wonen, maar uiteraard ook tot haar collega's bevoegd voor de ruimtelijke ordening en de financiën. Ik richt mij ook tot de lokale besturen, die soms met argwaan kijken naar eigenaars die hun huizen willen opdelen of naar groepjes mensen die in een moderne constellatie willen samenwonen.

Cohousing betekent, ook voor beleidsmakers, coöperatie. Het verheugt me dat we vanuit het Vlaams Parlement het goede voorbeeld kunnen geven. In de

commissie hebben we constructief overlegd en een amendering van mevrouw Hostekint en mevrouw Moerenhout, die vragen om bijkomend te onderzoeken op welke manier deze nieuwe vormen van deelwonen kunnen opgenomen worden in de Vlaamse Wooncode, heeft de steun van de andere partijen gekregen. Ik wil uiteraard alle collega's hiervoor van harte bedanken.

Collega's, mevrouw Hostekint verwees al naar het feit dat de volgende decennia de behoefte aan bijkomende wooneenheden alleen maar groter zal worden. Er is dus nood aan een actualisering van het huidige decretale kader om een aantal obstakels weg te werken. Zo moeten we duidelijk weten waar we het over hebben en die nieuwe vormen van gemeenschappelijk wonen definiëren. Tegelijkertijd moeten wij streven naar een reglementering die woonkwaliteit garandeert.

Vanuit onze liberale achtergrond benadruk ik graag de ideologische en ethische dimensie van dit voorstel van resolutie. Mensen moeten de vrijheid hebben te kunnen kiezen voor de leefvorm die bij hen past. Het is dus niet onze bedoeling om van gemeenschappelijk wonen een nieuwe norm te maken, maar wel om mensen die dat willen doen, geen strobreed in de weg te leggen.

Voorzitter, minister, collega's, delen en in het geval van bestaande woningen opdelen, is het nieuwe hebben. Ik besluit met een warme oproep aan de ministers – we zullen dat in de commissie nog meermaals doen – om dit voorstel van resolutie snel tot uitvoering te brengen.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Met dit voorstel van resolutie geven we een hoogdringende aanzet om de hele waaier aan mogelijke vormen van samenwonen in kaart te brengen en zetten we een belangrijk stap vooruit richting betaalbaar wonen.

Als meer dan de helft van de huurders op de privéhuurmarkt meer dan een derde van hun inkomen aan huur spenderen, dan heeft dit voorstel van resolutie weinig extra motivering. De woonkosten kunnen delen, kan voor alleenstaanden het verschil maken tussen maandelijks niet rondkomen of wat meer ademruimte hebben om af en toe wat leuke dingen te doen.

Het voorstel van resolutie gaat veel verder dan dat. Naast het financiële aspect kan het voor sommigen ook een oplossing zijn tegen hun toenemende eenzaamheid, of is het een weloverwogen keuze om deel uit te willen maken van een woongemeenschap. De maatschappij is geëvolueerd, het traditionele wonen maakt steeds meer plaats voor flexibele woonvormen. We vragen een beleid dat de grijze zone waarin sommigen zich vandaag bevinden, wegwerkt.

Het is noodzakelijk om over de beleidsdomeinen heen samen te zitten. Het is niet enkel het woonbeleid; ook aspecten van fiscaliteit en ruimtelijke ordening moeten worden afgestemd op deze maatschappelijke evoluties.

Anderzijds willen we ook niet blind zijn voor de mogelijke risico's en fiscale misbruiken. Daarom vraagt dit voorstel van resolutie om de mogelijke problemen in kaart te brengen en te onderzoeken hoe dit kan worden voorkomen.

Voor mijn fractie zijn vrijheid en vrijwilligheid essentiële voorwaarden, en ook dat we de minimumnormen inzake veiligheid en woonkwaliteit blijven garanderen.

De voorzitter: Mevrouw Christiaens heeft het woord.

An Christiaens (CD&V): Met dit voorstel van resolutie spelen we in op de evoluties die zich voordoen op de woonmarkt. De manier van wonen is veranderd.

Er wordt kleiner gewoond. Er zijn ook evoluties in gezinsvormen. Er zijn nieuw samengestelde gezinnen. Er is dus nood aan allerlei nieuwe woonvormen. Met dit voorstel van resolutie spelen we daarop in en ook op het gebrek aan ruimte in Vlaanderen. Daar hebben we steeds meer nood aan. We moeten die ruimte zo optimaal mogelijk invullen. Zo is dat voorstel van resolutie essentieel om het juridische kader te maken.

Er zijn al een aantal praktijkvoorbeelden van nieuwe woonvormen, al zijn die nog beperkt. Maar onbekend is onbemand. De geïnteresseerden stoten op veel grenzen. De CD&V-fractie hoopt dat dit voorstel van resolutie kamerbreed wordt goedgekeurd, en dat op korte termijn werk wordt gemaakt van een juridisch kader, om nieuwe woonvormen te kunnen creëren voor degenen die dat willen en er nood aan hebben.

De voorzitter: Mevrouw Moerenhout heeft het woord.

An Moerenhout (Groen): Ook Groen is heel tevreden met dit voorstel van resolutie. Het is een eerste, maar belangrijke stap in een traject dat moet uitmonden in een aangepaste regelgeving, zodat samenhuizen zal worden aangemoedigd in plaats van belemmerd, zoals vandaag enigszins gebeurt.

Dat is ongelooflijk belangrijk, want een huis huren of kopen met meerderen is een maatschappelijke trend in volle opgang. Dat maakt het mogelijk voor veel mensen om alsnog betaalbaar en kwalitatief te wonen.

Kort wil ik daar nog aan toevoegen dat we vanuit de oppositie tevreden zijn dat ons amendement wordt gesteund. Daarin wordt gevraagd om die nieuwe definitie van samenhuizen ook expliciet op te nemen in de Vlaamse Wooncode. Dat is zeer belangrijk omdat dit, in tegenstelling tot de Waalse en de Brusselse Wooncodes, bij ons nog niet het geval is. Het is van tel op het moment dat je een lening bij de bank wil aanvragen.

Groen is dus tevreden over dit voorstel van resolutie en steunt het.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Axel Ronse, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Martine Fournier en Jos Lantmeeters betreffende de begeleiding, het opvangen en laten heropstarten van ondernemers in moeilijkheden

– 404 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Axel Ronse, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Martine Fournier en Jos Lantmeeters betreffende de begeleiding, het opvangen en laten heropstarten van ondernemers in moeilijkheden.

De bespreking is geopend.

De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Voorzitter, beste Jan, ik dank u en ik ben blij dat deze resolutie vandaag voorligt. We konden geen datum kiezen die meer symbolisch is dan vandaag, want zaterdag is het Werelddag van verzet tegen armoede. Een

groep die vaak vergeten wordt wanneer het over armoede gaat, zijn ondernemers in moeilijkheden. Het is een maatschappelijk fenomeen waar veel meer aandacht aan moet worden besteed. Het betreft nochtans een groep mensen die iets lovenwaardigs hebben gedaan: ze hebben risico genomen, ze hebben geprobeerd om aan de welvaart bij te dragen. In de Verenigde Staten, gaan venture capitalists actief op zoek naar zulke mensen, want wanneer die mensen herstarten, blijkt dat ze veel meer en veel sterkere overlevingskansen hebben dan mensen die voor het eerst starten. Bij ons staan ze op een blacklist, worden ze in het verdomhoekje gestoken en worden ze vaak ook nog vergeten op dagen als de Werelddag van verzet tegen armoede.

We moeten iets doen aan onze mentaliteit rond faillissementen, willen we meer succesverhalen creëren. Veel te lang was ons beleid er een van betutteling en het in stand houden van ondernemingen in moeilijkheden. Dat gaat vaak ten koste van ondernemingen die het goed doen. Het werkt marktversturend. Als een bepaald verdienmodel het goed doet, is dat vaak omdat er andere verdienmodellen zijn die het beter doen en is het niet aan de overheid om daarin te interveniëren.

Dit voorstel van resolutie slaat een andere weg in. Het gaat voor de continuïteit van de ondernemer, niet voor de continuïteit van de onderneming. Wie faalt, laten we falen, maar die rapen we op door VIA. De resolutie voorziet in de inzet van het participatiefonds voor de specifieke begeleiding van herstarters door met Febelfin in overleg te gaan en na te gaan op welke manier we herstarters kunnen financieren en door ervaringsdeskundigen via het Dyzo-netwerk in contact te brengen met gefailleerden of stopzetters. In een vorig leven heb ik nogal wat contact gehad met zulke ervaringsdeskundigen. Zij weten wat iemand op zo'n moment meemaakt en welke drama's zich afspelen achter de cijfers. Zij zijn het best geschikt om die ondernemer opnieuw een kans te geven om welvaart te creëren.

Daarnaast moeten we ook inzetten op de nieuwe bevoegdheid die aan ons werd overgeheveld met betrekking tot de toegang tot de beroepen. De beste preventie is te zorgen dat mensen goed voorbereid aan de slag gaan. Voorts moeten we de basiskennis bedrijfsbeheer, die ook een Vlaamse bevoegdheid is, herzien en kijken op welke manier we ervoor kunnen zorgen dat het een betere springplank wordt en dat er meer slagkracht ontstaat voor wie wil ondernemen.

Samen met de recent ingediende conceptnota Ondernemerschap, waar Dyzo zelf als structurele partner wordt aangeduid wanneer het gaat over de continuïteit van de ondernemer en waar ook een fundamentele omslag is gemaakt, waarbij we niet meer gaan om ondernemingen opnieuw een goede doorstart te laten maken, maar die ondernemer zijn vuur aan te wakkeren, geloof ik dat we op Vlaams niveau met dit voorstel van resolutie een eerste belangrijke historische stap kunnen zetten in de aanpak van onze mentaliteit rond falen.

Collega's, ik besluit met een mooie quote. Thomas Edison zei: "Ik heb niet gefaald, ik heb alleen maar tienduizend dingen gevonden die niet werken." (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik zal vrij kort zijn. Collega Ronse was redelijk volledig bij het beschrijven van het voorstel van resolutie dat voorligt. Ik wil er nog eens het belang van onderstrepen. De voorbije tien jaar zijn ongeveer 50.000 mensen in Vlaanderen geconfronteerd met een faillissement. Dat zijn mensen die een onderneming hebben opgestart, maar om heel veel verschillende redenen uiteindelijk niet geslaagd zijn in hun opzet. Toch is daar heel wat potentieel. Daarom hebben we nood aan een versterkte begeleiding met organisaties

als Dyzo, en aan bijkomende mogelijkheden voor herstarters. Mensen die het een tweede of een derde keer willen proberen met een goed idee, moeten dat kunnen doen met de nodige begeleiding. Problemen, bijvoorbeeld inzake financiering, kunnen we vanuit de overheid aanpakken met het instrumentarium van PMV en het Participatiefonds, dat door de zesde staatshervorming nu in Vlaamse handen is. We kunnen deze mensen effectief helpen om opnieuw te starten, en dit keer met meer kans op succes om hun zaak uit te bouwen.

Collega Ronse heeft het voorstel van resolutie heel goed samengevat. Ik hoop dat we met zijn allen dit voorstel van resolutie kunnen steunen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Voorzitter, collega's, ondernemen brengt altijd een risico met zich mee. Dat is de essentie van ondernemen: risico durven nemen. Het kan natuurlijk ook niet de bedoeling zijn dat we de Vlaamse overheid en de Vlaamse Regering zouden vragen om elk risico weg te nemen. Er is natuurlijk wel een verschil tussen een onbesuisd risico of een doordacht risico. Het is in die laatste categorie dat dit voorstel van resolutie wil opereren. We willen langs de ene kant ervoor zorgen dat wie begint aan een onderneming, dat doet met een gedegen basiskennis en anderzijds willen we bij wie ervaring heeft moeten opdoen doordat hij failliet is verklaard, maar wel verschoond is verklaard, het ondernemersvuur dat mogelijk nog in hem brandt, zeker niet doven. Integendeel, deze ondernemers willen wij hun leerschool laten verzilveren in een tweede of een derde poging.

Het was voor ons de bedoeling om dit voorstel van resolutie beperkt te houden, zoals ik al zei. Het mag ook niet de bedoeling zijn dat een ondernemer te veel vereisten opgelegd krijgt voor hij aan het ondernemerschap kan beginnen. De toegang tot het ondernemerschap moet ook vlot en eenvoudig zijn. Maar zoals gezegd, is een degelijke basiskennis en vooral het verzilveren van expertise die wordt opgedaan, ook door een falen, nodig. Nu merken we trouwens ook nog, dat blijkt heel duidelijk uit de cijfers waarvan er al zijn aangehaald door collega's, dat vele jonge ondernemers enige terughoudendheid hebben om te durven ondernemen, net omdat ze schrik hebben voor een potentiële falen. Ook daar moet het stigma van hen die verschoond falen, weggenomen worden. Dit voorstel van resolutie zet daarin een eerste maar zeer belangrijke stap.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Collega's, voorzitter, collega Ronse heeft u 'beste Jan' genoemd. U hebt dat niet gehoord, maar bij dezen wil ik, als u dat toelaat, 'liefste Jan' zeggen. Mag het? *(Opmerkingen)*

Collega's, voorzitter, ik ben inderdaad echt blij dat we vandaag een voorstel van resolutie als dit op tafel hebben liggen. Betere ondersteuning voor de ondernemer, vooral voor de ondernemer in moeilijkheden, is een problematiek die me zeer na aan het hart ligt. Elke dag kom ik mensen tegen. Ik heb het voorrecht uit een innovatieve stad te komen, met heel veel innovatieve, ondernemende mensen. Maar dat heeft tot gevolg dat er inderdaad ook een groot aantal faillissementen en mislukkingen zijn, en dat pogingen die worden ondernomen, niet tot een goed resultaat leiden.

Elk faillissement heeft grote individuele gevolgen, emotioneel en financieel, en wat we echt niet mogen onderschatten, zijn de familiale gevolgen. Gisteren hoorde ik nog een ondernemster die zei dat ze getraumatiseerd was door een faillissement van haar ouders in haar tienerjaren. Daarom denk ik dat het niet enkel een emotionele, financiële en familiale impact heeft, maar ook een maatschappelijke.

De heer Bothuyne heeft ernaar verwezen dat er in 2014 meer dan 10.000 faillissementen waren. Het waren er meer dan 5000 in Vlaanderen. Daardoor gingen meer dan 13.000 jobs verloren. Het is simpel: hoe meer faillissementen, hoe minder jobs. We hebben er alle belang bij om mogelijke faillissementen te vermijden en de gefailleerde een kans te geven om weer op te starten. Dat is een groot potentieel. De ervaring en de kennis die die mensen hebben opgedaan, mogen we niet zomaar verloren laten gaan.

Niet ik zeg het, niet de collega's zeggen het, maar verschillende onderzoeken zeggen dat het mogelijke succes van een gefailleerde veel hoger ligt. Zij richten bedrijven op die sneller groeien en tot meer tewerkstelling leiden. Dat internationaal mensen die failliet gaan in verschillende landen onmiddellijk de vraag krijgen wanneer ze herbeginnen, is niet van de pot gerukt.

Wij vinden de thematiek erg belangrijk. Als sp.a hebben we daarover een hele conceptnota ingediend. In de commissie – en ik spreek mijn appreciatie uit voor de collega's – hebben we heel uitvoerig gedebatteerd, op basis van de conceptnota en de verschillende voorstellen van resolutie, zowel van sp.a als van de meerderheidspartijen.

Er zijn wat raakpunten, daar ben ik heel blij om. In het voorstel van resolutie van de meerderheid dat hier vandaag op tafel ligt, kan ik mij grotendeels terugvinden. Het is een positieve, goede stap voor alle ondernemers in moeilijkheden. Er gaat heel veel aandacht naar starters. Ik ben het ermee eens dat het grondig moet gebeuren. Met de zesde staatshervorming komen toegang tot het beroep, basiskennis en bedrijfsbeheer naar Vlaanderen. Daarvan moeten we goed gebruik maken, om sterkere starters mogelijk te maken. Dat kan ik enkel toejuichen. Het staat ook in mijn weggestemd voorstel van resolutie.

Maar wat ik niet vind, en dat vind ik spijtig, is de aandacht voor de uitstroom en de doorstroom, namelijk de mogelijkheid om een doorstart te maken voor faillissement en op het moment dat men beslist om te stoppen. Ik denk aan ondernemers die beseffen dat het niets voor hen is, de administratieve rompslomp niet aankunnen en willen stoppen. Een groot verschil tussen het voorstel van resolutie van de meerderheid en dat van mij is dat ik die mensen niet aan hun lot wil overlaten. Ik heb het gehad over de persoonlijke en maatschappelijke impact. Ik wil niet dat het beleid wacht tot er een faillissement komt, en dan pas gaat helpen, nu gaan we een herstart mogelijk maken. Het is een punt waarop ik vandaag van mening verschil met de meerderheid. Ik ben blij dat er verschillende andere elementen zijn overgenomen.

Collega's, we moeten het niet ingewikkeld maken. Ik heb ondernemers gehoord die failliet zijn geweest. Weet u wat ze mij vragen? "Mevrouw Turan, ik geraak niet meer aan een bankrekening. Ik sta op verschillende lijsten." Ik ben heel blij dat de financiering voor de herstarter, zoals in het voorstel van sp.a, is meegenomen. Ik steun die. Maar aan heel simpele zaken zoals het kunnen krijgen van een bankrekening moeten we werken. Dat is niet bij een herstart, maar in de periode van moeilijkheden.

Via dit voorstel van resolutie willen we ook aandacht opbrengen voor het stigma. Alle collega's die hier stonden, benadrukten het belang daarvan. Het stigma is hardnekkig. Een succesvol ondernemer oogst veel maatschappelijke waardering. Een ondernemer die probeert maar faalt, wordt daarentegen erg gemakkelijk gewantrouwd, verguis en in de hoek van de fraudeurs gezet. Wist u dat uit een onderzoek blijkt dat de Vlamingen denken dat 30 procent van de gefailleerden fraudeurs zijn? In werkelijkheid gaat het om 6 procent, volgens berekeningen van de Europese Commissie. Dat is het verschil tussen realiteit en perceptie. Als die perceptie ook in het parlement leeft, dan toont dat aan dat het wegwerken

van het stigma een zaak van lange adem wordt. We zijn dat pad ingeslagen, en het voorstel van resolutie biedt op dat punt mogelijkheden.

De heer Ronse verwees er al naar: het preventieve luik ontbreekt. De concept-nota van sp.a vormde de aanleiding voor deze discussie en het voorstel van resolutie is uiteraard niet uit de lucht komen vallen. Het is de Europese Commissie die sinds 2000 richtlijnen, beslissingen en resoluties neemt om gefailleerden een tweede kans te geven. Dat moet samengaan met het voorkomen van faillissementen. Maar dat preventieve luik ontbreekt. Het preventief bedrijfsbeleid is aan een evaluatie toe. Minister Muyters heeft dat al enkele keren herhaald. Ik zeg: gooi het kind niet met het badwater weg. Collega's van CD&V, uw minister in de vorige legislatuur, de heer Kris Peeters, heeft een preventief bedrijfsbeleid uitgedokterd. De toeleiding is immers niet goed. Het is bedoeld voor bedrijven met twintig tot honderd werknemers. Laten we dat evalueren en aanpassen, zodat ook kleinere kmo's en eenmanszaken die onder de problemen gebukt gaan, er gebruik van kunnen maken. Een preventief bedrijfsbeleid waarbij het Agentschap Ondernemen, de cijferberoepen en de Kamers voor Handelsonderzoek kunnen samenwerken om de ondernemer, wanneer die erom vraagt, te ondersteunen en te begeleiden vooraleer die failliet gaat. Dat moet hem toestaan een doorstart mogelijk te maken.

Ook het gewaarborgd wonen ontbreekt in het voorstel van resolutie van de meerderheid. Vlaanderen garandeert dat een werknemer die ziek of werkloos wordt, een beroep kan doen op een bijdrage voor de terugbetaling van het hypothecair krediet. Het bestaat ook voor een ondernemer en een zelfstandige die werkloos of ziek wordt, maar niet wanneer die wordt gedwongen om met zijn zaak te stoppen wegens een faillissement, brand of een ander feit dat het onmogelijk maakt ermee door te gaan. Vandaag is er kamerbrede eensgezindheid om dat laatste te veranderen. Die ongelijkheid werken we vandaag weg. Ook ingeval van een gedwongen stopzetting wordt er bijgesprongen. We vragen de Vlaamse Regering om dat te onderzoeken. Ik reken op een resultaat op korte termijn. Ik vraag u om vandaag het amendement van sp.a over het preventieve beleidsbeleid, dat ook door Europa wordt gepromoot, te aanvaarden. Ik vraag ook om het amendement over het gewaarborgd wonen van ondernemers ingeval van stopzetting te aanvaarden.

Mijnheer Ronse, bij wijze van besluit zal ik niet iemand anders citeren. Wij zijn van oordeel dat de continuïteit voor de ondernemer belangrijk is. Dat klopt. Ondernemingen kunnen komen en gaan. De gefailleerden moeten worden ondersteund.

Maar wat mij betreft, is het niet alleen de continuïteit van de ondernemer maar ook de welvaart en het welzijn van de ondernemer en de zelfstandige die we voor ogen moeten houden met een preventief luik en met een deftige en kortdurende faillissementsprocedure.

Verder moet er ook een tweede of een derde of vierde kans mogelijk worden gemaakt om de ervaring niet verloren te laten gaan.

Het gaat om een geheel, men kan er niet een of twee deelaspecten uit halen. Ik reken dan ook op een kamerbrede steun voor het amendement van de oppositie en de meerderheid en voor het amendement van de oppositiepartijen, zodat wij het voorstel van resolutie volmondig kunnen goedkeuren. Indien dit volledig was overgenomen uit mijn voorstel van resolutie, had ik dit volmondig kunnen goedkeuren. Wat nog ontbreekt, kunnen we alsnog toevoegen en dan keuren we het ook mee goed, en dit allemaal voor de ondernemer in moeilijkheden. (*Applaus bij sp.a*)

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik wil het debat uit de commissie zeker niet overdoen. Ik wil mevrouw Turan wel danken voor de zeer constructieve

behandeling in commissie en voor een aantal nuttige elementen die zij heeft bijgedragen aan de totstandkoming van de tekst die voorligt.

Wat faillissementspreventie betreft, zijn mijn fractie, en als ik me niet vergis ook een aantal andere fracties, van mening dat daar al heel wat wordt gedaan, onder meer door OndernemersHorizon. Wij hebben ook in dit voorstel van resolutie opgenomen dat de cijferberoepen meer in contact met elkaar moeten worden gebracht en dat de doorstroming van informatie over ondernemers vlotter moet verlopen zodat er tijdig kan worden ingegrepen. Maar het is ons standpunt dat het aanbeveling verdient om even af te wachten en te kijken hoe de diverse maatregelen die inzake faillissementspreventie al zijn genomen, uitpakken voor daar nog verdere aanbevelingen over worden gedaan. Mevrouw Turan, ik vrees dan ook dat ik niet zal kunnen instemmen met uw amendement dienaangaande. Ik dank u echter wel voor de zeer constructieve samenwerking.

Axel Ronse (N-VA): Mevrouw Turan, ik heb aandachtig naar uw betoog geluisterd en ik heb een aantal zaken genoteerd. U pleit terecht voor proactieve detectie om een ondernemer die al in moeilijkheden zit, te overtuigen van stopzetting en toeleiding naar het OCMW, de VDAB enzovoort. Wij gaan daarmee akkoord, dat staat trouwens ook in ons voorstel van resolutie. In 5° vragen wij de Vlaamse Regering "proactieve detectie te stimuleren en haar bevoegdheden die de WCO-wetgeving (wet Continuïteit Ondernemingen) biedt, ten volle te benutten. Dat kan onder meer door samenwerking met cijferberoepen." Op dat vlak kunnen we u dus geruststellen.

Ik vind het fantastisch een socialist te horen zeggen dat te veel mensen ondernemers, en zeker ondernemers in moeilijkheden, als fraudeurs aanzien. Ik raad u aan de collega's van uw partij ervan te overtuigen dat dit niet klopt en dat dit een verkeerde perceptie is.

Mevrouw Turan, de kern van de zaak is het preventieve luik. Ik kan met u meegaan voor zover het erover gaat dat ondernemers aan de start goed voorbereid moeten zijn. Vandaar dat dit voorstel van resolutie ook inzet op de toegang tot de beroepen, een nieuwe bevoegdheid, en op het attest bedrijfsbeheer. Daarnaast legt de Vlaamse Regering ook een heel sterke focus op startersbegeleiding. We hebben de zaken daar heel sterk vereenvoudigd, zoals onder meer de kmo-portefeuille. Daarin kan ik u volgen, mevrouw Turan. We zijn daar goed bezig.

Ik ben het met u fundamenteel oneens dat het de taak zou zijn van de overheid om ondernemingen in moeilijkheden uit de moeilijkheden te halen. Dat lijkt me het summum te zijn van socialisme. Dat betekent eigenlijk vrij vertaald dat ondernemingen het recht hebben om niet failliet te gaan. Wat mij betreft, spreken we dan niet meer over ondernemingen maar over een veruitwending van communisme.

Wat uw laatste punt in verband met de verzekering gewaarborgd wonen betreft, kampen we inderdaad met een lacune. Een aantal collega's, ook N-VA-collega's, hebben tijdens de vorige legislatuur bij de minister van Wonen meermaals aangegeven dat er een lacune is op het niveau van de verzekering gewaarborgd wonen. Het klopt dat een zelfstandige die arbeidsongeschikt is, gebruik kan maken van die verzekering. Een zelfstandige die onvrijwillig moet stopzetten, kan dat niet. We zijn daarmee bezig op Vlaams niveau maar we vinden het fantastisch dat een socialist over dat voortschrijdend inzicht beschikt en na vijf jaar de minister van Wonen geleverd te hebben, dat plots opmerkt. Wij belonen u om uw voortschrijdend inzicht en zullen dat amendement dan ook goedkeuren.

De voorzitter: Mevrouw Lieten heeft het woord.

Ingrid Lieten (sp.a): Ik vind dit een beetje flauw. Mevrouw Turan heeft zo hard constructief meegewerkt, en nu op het laatste moeten we toch nog zulke uitsmijters krijgen. Laten we het nu toch even constructief houden. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Güler Turan (sp.a): Bedankt, collega Lieten. Ik zal mij even constructief opstellen als collega Ronse. Hij heeft erom gevraagd. *(Gelach. Opmerkingen)*

Terwijl ik zeg dat er in Vlaanderen een perceptie is dat 30 procent van de faillissementen malafide en frauduleus zijn, en dat we die perceptie moeten wegwerken, zegt een collega van de N-VA, een van de indieners van dit voorstel van resolutie, het volgende. Ik citeer uit het verslag van de commissie Economie van donderdag 5 februari 2015. Daarin zegt Andries Gryffroy: "Mijn excuses aan mevrouw Turan, maar 25 tot 30 procent van de faillissementen in Vlaanderen zijn malafide."

Ik hoef mijn socialistische collega's niet te overtuigen wat dit betreft, want wij geloven in de ondernemer en in de goodwill van de ondernemer. Die malafide moeten eruit, maar ook de perceptie dat zoveel procent van de faillissementen malafide zijn, moeten we samen aanpakken.

U zegt dat we hen moeten begeleiden naar OCMW en VDAB, dat we het handje van de ondernemer moeten vasthouden. De ondernemer hoeft het handje niet vastgehouden te worden bij problemen, maar ook niet op het moment van de start, collega Ronse. U spreekt, wat het preventieve aspect betreft, over communisme en over het handje vasthouden, maar u houdt het handje net zo goed vast bij de start. Wat is het verschil? Dat moet u mij uitleggen.

Wij moeten de ondernemer niet bij het handje houden en naar een OCMW en VDAB leiden, want op dat ogenblik is er al sprake van een faillissement. Wij vragen als sp.a om de ondernemer niet in de steek te laten. Wij vragen om de ondernemer in moeilijkheden niet van het kastje naar de muur te sturen.

Er zijn inderdaad heel wat maatregelen wat betreft preventief bedrijfsbeleid, collega Schiltz. Dat preventief bedrijfsbeleid is overigens opgezet door Kris Peeters, in de vorige legislatuur. Dat is aan evaluatie toe, maar men wil dat nu stopzetten. CD&V, waar zijn jullie? Het zijn jullie eigen maatregelen. Het werkte. Maak er werk van. Evalueer het, en zet jullie daarvoor in.

De ondernemer die het niet meer ziet zitten, die niet meer aan de administratieve rompslomp uit kan, die van het kastje naar de muur wordt gestuurd, die om hulp vraagt, ondersteun en begeleid die op tijd. Wacht niet tot hij verzuipt en hij zich alle familiale, emotionele en financiële nadelen van een faillissement op de hals haalt. Je moet preventief optreden. Pas daarna kun je gaan ondersteunen voor een herstart. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, ik had duidelijk aangehaald dat dit voorstel van resolutie niet over faillissementspreventie gaat, omdat er nog een evaluatie bezig is van een aantal maatregelen uit de vorige legislatuur. Ik heb het daarbij gelaten. Maar het moet mij van het hart dat wat zeer constructief begonnen was, als een belangrijk signaal voor ondernemers die gefaald hebben maar die wel nog willen ondernemen, toch aan het verzanden is in een politiek steekspelletje. Ik denk dat geen enkele ondernemer die snakt naar een tweede kans, daar wel bij vaart. Daarom wil ik oproepen om dit voorstel van resolutie in sereniteit kamerbreed goed te keuren, inclusief het amendement van mevrouw Turan. *(Applaus bij CD&V, Open Vld, sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik sluit me aan bij wat collega Schiltz zegt. Het is inderdaad altijd een sereen debat geweest in de commissie. Ik wil alleen even duiden dat de cijfers die ik genoemd heb en die mevrouw Turan citeerde, uit een studie kwamen die we in de commissie hebben besproken. Laat het ons daarbij laten.

Het gaat hier over gefailleerde ondernemers die we vooruit willen helpen. De cijfers over malafide faillissementen die ik genoemd heb, kwamen uit een studie van het Neutraal Syndicaat voor de Zelfstandigen (NSZ).

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (Neen)

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de stemmingen over de amendementen en de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Freya Saeys, Danielle Godderis-T'Jonck, Katrien Schryvers, Peter Persyn, Vera Jans en Caroline Croo betreffende de vroegtijdige detectie en behandeling van de postnatale depressie – 436 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Freya Saeys, Danielle Godderis-T'Jonck, Katrien Schryvers, Peter Persyn, Vera Jans en Caroline Croo betreffende de vroegtijdige detectie en behandeling van de postnatale depressie.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Franssen, verslaggever, heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Voorzitter, geachte leden, dit voorstel werd besproken in de commissie op 22 september. De hoofdindiener, mevrouw Saeys, heeft toen haar voorstel toegelicht. Het doel is het taboe te doorbreken, de brede samenleving en de beroepsbeoefenaars te sensibiliseren en jonge ouders beter te informeren. Mevrouw Saeys benadrukte het belang van tijdige detectie van de zwangerschapsdepressies en postnatale depressies. Ook collega Godderis-T'Jonck en collega Schryvers onderschreven ten volle dit voorstel. Het voorstel van resolutie werd unaniem met 9 stemmen aangenomen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Voorzitter, beste collega's, ik zou willen starten met een citaat van Dirk De Wachter: "Psychiatrie is de spiegel van de wereld waarin we leven. Patiënten zijn de symptoomdragers van een ziektebeeld waaraan een hele maatschappij lijdt, en dus is er weinig verschil tussen patiënten en niet-patiënten. Diegenen die het etiket niet dragen zijn evenzeer ziek in het bedje van "de" ziekte (...). Patiënten zijn de kanariepietjes in de kolenmijn, de knipperlichten van de maatschappij." Zo is de pre- of de postnatale depressie ook een spiegel van de wereld waarin we leven: een wereld die verwacht dat pas bevallen mama's overlopen van geluk, meteen een sterke band voelen met hun kind, dat ze zweven op een roze wolk; een wereld die verwacht dat moeders het perfecte plaatje van die sterke vrouw die de combinatie van werk en gezin moeiteloos managet, kan waarmaken.

Wanneer gevoelens als somberheid, futloosheid en angst je bekruipen, probeer je ze weg te duwen, want dit kan toch niet, dit mag toch niet. Je voelt je schuldig, gefaald en beschaamd. Je vraagt je af of je nu werkelijk de enige mama bent die

zich zo voelt. Het strenge oordeel van anderen wordt gevreesd. Je kwetsbaar opstellen, open en bloot over je ware gevoelens en rauwe emoties praten, wordt nog altijd gezien als zwak. De schroom om toe te geven dat je hulp zoekt voor een psychisch probleem, is in Vlaanderen nog steeds enorm groot.

Dag op dag een jaar geleden lanceerden Kirsten en Ellen, twee mama's die een postnatale depressie doormaken, de Facebookpagina 'the gentlemom'. Ze hebben de buik vol van die schone schijn. Ze verlangen naar een plek waar moeders hun gedachten kwijt kunnen, zonder angst of oordeel, waar wallen en tranen toegelaten zijn, waar moeders elkaar aanmoedigen en steunen. Hun bezoekersaantal groeide op korte tijd zeer snel, sneller dan de eigen kinderen waarover ze het hebben, en dat is natuurlijk niet vreemd. Het gaat om het bijsturen van die maatschappelijke verwachtingspatronen en het creëren van een sfeer waarin vrouwen openlijk kunnen en durven zeggen dat ze zich tijdens de zwangerschap of na de bevalling niet gelukkig voelen, dat ze zich rusteloos voelen, dat het hen te veel wordt. Dat zou de drempel om sneller hulp te zoeken en te durven vragen, voor veel vrouwen aanzienlijk verlagen.

Bijna 1 op 6 moeders kampt met een postnatale depressie. Dat betekent dat van de 65.000 vrouwen die elk jaar hier in Vlaanderen bevallen, er minstens 10.000 zijn die een postnatale depressie krijgen. Het sterkste van alles is dat niemand dat doorheeft. Dat maakt de postnatale depressie tot een van de meest onderschatte ziektes op dit moment. De duur van een postnatale depressie is bij elke vrouw verschillend. Een onbehandelde depressie duurt gemiddeld vier tot zes maanden, maar kan soms ook jaren duren.

Het is evident dat dit gevolgen heeft voor het hele gezin.

Naast het lijden dat een depressie veroorzaakt bij de moeder zelf en het verhoogde risico op hospitalisatie, worden er verschillende levensgebieden negatief beïnvloed door die postnatale depressie. Het gaat bijvoorbeeld gepaard met een verhoogd risico op huwelijksproblemen, echtscheiding, een verhoogd risico op kindermishandeling en -verwaarlozing. Verder zien we dat zelfmoord de eerste overlijdensoorzaak is bij pas bevallen vrouwen. Alleen al die vaststelling rechtvaardigt onze aandacht als beleidsmakers.

Heel veel van die problemen kunnen we vermijden, omdat de depressie over het algemeen goed te behandelen is. We weten dat met gesprekstherapie en medicijnen goede resultaten worden behaald.

Vandaag zien we dat pre- en postnatale depressie vaak niet of laattijdig wordt gedetecteerd. Naast het taboe heeft dit ook te maken met het ontbreken van een systematische screening en onvoldoende aandacht voor de problematiek bij professionele zorgverleners.

Met dit voorstel van resolutie hoop ik dat we als beleidsmakers in het Vlaams Parlement kunnen bijdragen aan het doorbreken van dit taboe, dat we de brede samenleving en de medici kunnen sensibiliseren, jonge ouders goed kunnen informeren en via screening kunnen zorgen voor een snelle detectie, om vervolgens de weg te wijzen naar een adequate behandeling.

Het doel van sensibiliseren bestaat erin dat de moeder en haar omgeving enerzijds en professionelen anderzijds sneller de postnatale depressie herkennen. De zwangerschap en de periode na de bevalling zijn een periode waarin vrouwen frequent in contact komen met het zorgsysteem. Daarom is het zinvol om volop in te zetten op sensibilisering tijdens deze periode.

Daarnaast is het ook belangrijk te werken aan de algemene beeldvorming. Op die manier willen we komen tot meer begrip binnen de samenleving voor gezinnen

die geconfronteerd worden met postnatale depressie. We stellen voor om dit te plaatsen binnen de gekende campagnes rond de geestelijke gezondheidsproblematiek. Toegepast op Vlaanderen zijn gynaecologen, artsen van de consultatiebureaus van Kind en Gezin, pediaters en huisartsen dé gezondheidswerkers die op het cruciale ogenblik in contact staan met zwangere vrouwen.

De gynaecoloog ziet vrouwen zowel in de pre- als in de postnatale periode. Gelet op het frequent voorkomen van angst en depressieve klachten tijdens de zwangerschap, is het van belang ook de gynaecoloog te betrekken bij de detectie van de postnatale depressie. De pediaters, de artsen van de consultatiebureaus van Kind en Gezin en de huisartsen zijn de medici die na de bevalling het meest contact hebben met de vrouw. Het is wenselijk deze actoren te sensibiliseren opdat zij meer dan vandaag aandacht zouden hebben voor de signalen van de postnatale depressie.

In het voorstel van resolutie vragen we een aantal maatregelen om de detectiegraad te verhogen. Eerst en vooral is het nodig dat we initiatieven ontwikkelen om de kennis van huisartsen en gynaecologen te verhogen. Een verhoogde kennis en meer sensitiviteit voor dit probleem bij zwangere en pas bevallen vrouwen zal hun toelaten de geestelijke gezondheidstoestand van de vrouw beter in te schatten.

Daarnaast moeten we ook toekomstige ouders bewust maken van de kans op het ontwikkelen van een postnatale depressie. Ziekenhuizen organiseren infoavonden voor jonge ouders om hen voor te bereiden op de geboorte van hun kind. We denken dat dit een bijzonder interessant forum is om deze problematiek aan te kaarten. We zijn ervan overtuigd dat de juiste informatie jonge vaders zal toelaten om sneller hulp in te roepen.

Daarnaast is het belangrijk een screeningsinstrument te introduceren bij zorgverstrekkers, de consultatiebureaus, de Huizen van het Kind en kraamzorg. Het is de bedoeling om gericht en georganiseerd zowel in de pre- als in de postnatale fase de depressie te detecteren. In onze toelichting verwijzen we naar een bepaalde schaal, de Edinburgh Postnatal Depression Scale (EPDS), waarmee in verschillende landen wordt gewerkt. Het is een vragenlijst met tien vragen om symptomen bij vrouwen op te sporen en om te kijken of ze al dan niet het risico lopen om een postnatale depressie te hebben.

Een literatuuroverzicht van het Noorse Kenniscentrum wees uit dat 93 procent van de 'postnatale' vrouwen met klinische depressie werden geïdentificeerd. Dat is echt een heel hoog aantal. 78 procent van de 'postnatale' vrouwen zonder klinische depressie werd geïdentificeerd als gezond. Dat betekent dat 22 procent valspositief was.

Het literatuuroverzicht van het Noorse Kenniscentrum wees uit dat postnatale screening met EDPS in combinatie met een interventie het percentage vrouwen met depressieve symptomen verlaagt met 40 procent.

Zodra een postnatale depressie is gedetecteerd, is het essentieel dat vrouwen een goede behandeling krijgen en de gepaste doorverwijzing, ook met het oog op de moeder-babyrelatie.

In dat licht vragen de indieners om in overleg met het Federaal Kenniscentrum voor de Gezondheidszorg, een medische richtlijn te ontwikkelen voor een adequate behandeling. Voor de betrokken zorgverleners moet een doorverwijzingsregister worden opgesteld zodat de detectie kan worden gevolgd met een gepaste doorverwijzing voor een behandeling.

Er moet onderzocht worden hoe de expertise van de Moeder-Baby-Eenheid in Zoersel en het Centrum moeder en kind in Sint-Denijs-Westrem, kan worden gedeeld en gebruikt in regionale ziekenhuizen in alle provincies.

Ten slotte is het belangrijk dat de focus van de perinatale centra die zich vandaag vooral toespitsen op de lichamelijke gezondheid van moeder en kind bij risico-zwangerschappen, wordt uitgebreid met expertise inzake geestelijke gezondheid tijdens en na een zwangerschap. Ook deling van deze kennis door de perinatale centra zal een belangrijke meerwaarde hebben voor een vroegtijdige detectie en behandeling van de postpartumdepressies.

Welnu mensen, ergens onderweg zijn we in dit land onze moeders uit het oog verloren. Nochtans ligt daar toch wel de basis van onze welvaart. Investeren in zwangere vrouwen, in kersverse moeders en jonge kinderen, loont op lange termijn. Want zorgen voor de mama's van vandaag stelt hen in staat om te kunnen zorgen voor hun kinderen, de volwassenen van morgen. Ik hoop echt dat dit nu, mede dankzij dit voorstel van resolutie, zal veranderen, dat er naast de zorg voor de baby, ook aandacht zal zijn voor het welzijn van jonge moeders.

Een verwachtingspatroon op mensenmaat ten aanzien van alle moeders zou al een heel belangrijke sprong voorwaarts zijn, zodat zo weinig mogelijk vrouwen een postnatale depressie moeten doormaken. En zodat ze zich steeds bewuster worden van wat mama zijn echt met je doet. Eindelijk eerlijk: daar wordt iedereen beter van.

Graag wil ik de vele moeders, de beroepsvereniging van gynaecologen en de mede-indieners mevrouw Schryvers, mevrouw Jans, de heer Anseeuw, de heer Persyn en mevrouw Godderis-T'Jonck bedanken voor hun ondersteuning en constructieve medewerking. Ik hoop dat dit voorstel van resolutie kamerbreed zal worden gesteund. (*Applaus*)

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Danielle Godderis-T'Jonck (N-VA): Voorzitter, collega's, voor onze fractie is dit voorstel van resolutie een heel belangrijke stap om het taboe rond pre- en postnatale depressie, dat nog steeds bestaat, te doorprikken.

Sensibiliseringscampagnes zijn belangrijk om de toekomstige ouders, maar ook de zorgverstrekkers, te informeren over de signalen van pre- en postnatale depressies. Het aanbieden van één uniform screeningsinstrument stelt de zorgverlener in staat om deze vorm van depressie gericht op te sporen. Vaak durven de moeders hun problemen niet te verwoorden omdat ze bang zijn dat de samenleving zal denken dat ze slechte moeders zijn. Hulpverleners en naasten zullen de hulpsignalen beter kunnen detecteren. Dit voorstel van resolutie biedt de mogelijkheid om een goede ondersteuning te geven aan de vele mama's en ouders.

Voorzitter, collega's, dit voorstel van resolutie is een heel belangrijke stap. Ik hoop dat we dit voorstel van resolutie met zijn allen zullen steunen, zoals dat ook in commissie is gebeurd.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, collega's, volgende maand viert de Moeder-Baby-Eenheid in het Psychiatrisch Ziekenhuis Bethaniënhuis in Zoersel haar dertigste verjaardag. Al 30 jaar ontvangt deze afdeling, net als het Centrum moeder en kind in Sint-Denijs-Westrem, moeders die in de periode rond de bevalling emotionele, sociale of psychische problemen ervaren.

Wat deze afdelingen zo bijzonder maakt, is dat zowel de ambulante als de residentiële therapeutische behandeling niet alleen oog heeft voor de problemen van de moeder, maar ook focust op de relatie tussen moeder en kind. Zo zijn bij de opname van de moeder in de moeder-kindafdeling ook de baby's welkom.

De voorbije jaren werd de totale capaciteit van de twee moeder-kindeenheden in Vlaanderen telkens overschreden. Vaak worden in het Psychiatrisch Centrum te Zoersel 10 moeders en in het Psychiatrisch Ziekenhuis te Sint-Denijs-Westrem 7 moeders tegelijk opgevangen, terwijl het aantal bedden er respectievelijk 8 en 5 bedraagt. In Zoersel bedroeg de capaciteitsbezetting in 2014 99 procent en voor dit jaar maar liefst al 125 procent, in Sint-Denijs-Westrem vorig jaar 104,24 procent. De cijfers liegen er niet om. Er is duidelijk nood aan psychologische hulp van vrouwen die pas bevallen zijn.

Al dertig jaar is de afdeling van Zoersel actief. Gedurende die dertig jaar werd enorm veel expertise opgebouwd en werden vele vrouwen en hun hele gezin geholpen. En toch rust er nog een veel te groot taboe op de moeilijkheden en de zware momenten die pas bevallen mama's ervaren. Geestelijke gezondheid in het algemeen is nog altijd een onderwerp waar mensen nauwelijks over praten. Er hangt veel schroom rond het 'zich niet goed in zijn vel voelen' en nog meer om daarvoor uit te komen. De verwachtingen van onze maatschappij liggen zo hoog, de prestatiedruk weegt op iedereen, er zijn er maar weinigen die durven toegeven dat het even allemaal te veel wordt.

Er zijn gelukkig al veel inspanningen gebeurd om het onderwerp meer bespreekbaar te maken. Denk maar aan de Rode Neuzenactie van veertien dagen geleden. We kochten met ons allen een rode neus, als we hem zelf niet opzetten, zetten we hem op onze micro om duidelijk te maken dat we aandacht vragen voor geestelijke gezondheid, toen specifiek voor jongeren, vandaag voor die mama's en hun gezin.

Ook andere initiatieven vanuit het Vlaams Parlement helpen mee om beweging te krijgen inzake de vermaatschappelijking van zorg en een inclusieve samenleving. Maar we zijn er nog niet, nog lang niet. Ook wat betreft het aan de oppervlakte brengen van de mogelijke problemen omtrent de geestelijke gezondheid van pas bevallen vrouwen is er nog een lange weg te gaan.

Want moeten moeders en moeders in spe niet blij zijn? Moeten ze niet zweven in de zevende hemel met hun kleine wondertje? Moeten ze niet zorgeloos genieten van dat kleine hummeltje en de perfecte mama zijn, ook wanneer baby lief een huilkindje blijkt te zijn? Moeten ze niet hun gezinnetje perfect onder controle kunnen houden, ook al laat de kleine spruit geen enkele normale nachtrust toe? Vanzelfsprekend allemaal, toch? Of toch niet?

Ook voor mama's kan het wel eens te veel zijn. Niet alleen fysiek is een bevalling een zeer ingrijpende gebeurtenis. Je hele leven staat ervan op zijn kop, en het is niet altijd zo eenvoudig om daarmee om te gaan. Wanneer de nieuwe moeder zichzelf uit het oog dreigt te verliezen en op het randje van haar weerstand balanceert, kan dit ernstige gevolgen hebben voor zowel zichzelf als haar kind, en zowel voor de relatie tussen haar en haar partner als voor het hele gezin.

Collega's, mevrouw Saeys heeft het al gezegd, het gaat niet over een kleine groep mensen: uitgaande van een gemiddelde van 65.000 bevallingen per jaar in Vlaanderen, en een prevalentie van naar schatting 15 procent, worden jaarlijks bijna 10.000 vrouwen getroffen. Opdat Vlaanderen ter zake een meer gestructureerd, krachtadig en preventief beleid zou voeren naar de toekomst, ligt hier vandaag dit voorstel van resolutie voor.

Vanuit Kind en Gezin wordt het welzijn van pasgeboren en jonge kinderen sterk benadrukt en opgevolgd. Zo kunnen ouders terecht bij de consultatiebureaus voor gratis consulten waarbij de groei, gezondheid en ontwikkeling van het kind wordt opgevolgd. Tijdens sommige consulten wordt het kind ook gevaccineerd. Deze dienstverlening wordt door ouders veralgemeend gebruikt en ze bereikt dan ook de meeste kinderen.

De consultaties zijn dan ook ideaal om ouders te informeren over de zware periode na een bevalling. Het moet een plaats kunnen zijn waar over twijfels en moeilijkheden openlijk kan worden gesproken. Anderzijds zijn de consulten de ideale gelegenheid om mogelijke problemen te detecteren, zodat zo snel mogelijk hulp, waar die dan ook nodig is, kan worden opgestart.

Op vandaag kent Vlaanderen echter geen systematische screening. Momenteel is het de bedoeling dat de artsen van de consultatiebureaus en de verpleegkundigen van Kind en Gezin op basis van een eenvoudige checklist nagaan of er bij de moeder sprake is van een vermoeden van post-partumdepressie. Heel wat vrouwen met een postnatale depressie worden echter niet gedetecteerd. Er moet dan ook meer worden ingezet op deze screening, zodat de moeders en hun kinderen die het nodig hebben, zo snel mogelijk de nodige ondersteuning kunnen krijgen. Dit voorstel van resolutie vraagt daarom uitdrukkelijk de introductie van een screeningsinstrument dat zowel ante- als postnataal veralgemeend wordt ingezet.

Even belangrijk als deze screening na de bevalling is het informeren van vrouwen die zwanger zijn, want vaak ligt de werkelijkheid na de bevalling mijlenver af van de verwachtingen tijdens de zwangerschap. Dat maakt de confrontatie met de realiteit eens zo hard en de impact van de nieuwe situatie op de vrouw des te groter. Ook hier geldt dat voorkomen beter is dan genezen.

Ook de Huizen van het Kind, waarbinnen krachtens het decreet de consultatiebureaus al zijn opgenomen en die een divers aanbod bijeenbrengen op het vlak van preventieve gezinsondersteuning, kunnen een belangrijke rol spelen in deze preventie. Het komt erop aan om deze contactpunten overal zo bekend en zo laagdrempelig mogelijk te maken.

Natuurlijk is kennis ook heel belangrijk. De moeder-babyeenheden waarnaar ik daarstraks verwees, bezitten een enorme expertise. Het is belangrijk dat die kennis kan worden gedeeld en verspreid naar andere residentiële en ambulante werkingen binnen de geestelijke gezondheidszorg. Ook een perinataal centrum kan een grote meerwaarde betekenen.

Dit voorstel van resolutie is tot stand gekomen dankzij een intensieve samenwerking. Ik dank mevrouw Saeyns voor het initiële initiatief, de andere indieners, de heer Anseeuw en de dames Jans en Godderis-T'Jonck voor de samenwerking, en de organisaties vanop het terrein die met ons hun expertise hebben gedeeld, voor mij ook zeker de moeder-babyeenheid van Zoersel.

Dit voorstel van deze resolutie is een erkenning van zwangerschaps- en postnatale depressies en andere postnatale ggz-complicaties. Het wil een snelle detectie en een krachtige ondersteuning bieden aan iedereen die er zelf of in de omgeving mee te maken heeft. Last but not least wil het ook het taboe doorbreken zodat niet alleen zorgverstrekkers en aanstaande en kersverse ouders de signalen herkennen, maar ook hun omgeving. Het is geen schande om daarover te praten en daarvoor hulp te zoeken. *(Applaus)*

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rik Daems, Marc Hendrickx, Ward Kennes, Güler Turan en Wouter Vanbesien betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland
– 489 (2015-2016) – Nr. 1**

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Rik Daems bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Rik Daems, Marc Hendrickx, Ward Kennes, Güler Turan en Wouter Vanbesien betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland.

De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, dames en heren, het betreft een democratisch deficit dat bestaat sinds 2002. Belgen in het buitenland kunnen stemmen voor de federale verkiezingen, maar Vlamingen in het buitenland kunnen tot op vandaag nog steeds niet kiezen voor dit Vlaams Parlement.

Waarom is dit hoogdringend? Op 28 oktober 2015 is er een Overlegcomité tussen de minister-president en de Federale Regering. Deze aangelegenheid staat ingeschreven in beide regeerakkoorden, maar we weten dat dit niet zo simpel ligt. We willen het voorstel van resolutie nu laten goedkeuren om zo de minister-president te ondersteunen om dit op de tafel te leggen en om deze zaak in tempore non suspecto, buiten verkiezingstijd, te regelen. Als we nu nog wachten en de verkiezingen dichterbij komen, dan wordt het alleen maar moeilijker om dit democratisch deficit weg te werken.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Is het parlement het eens met dat voorstel tot spoedbehandeling? *(Instemming)*

Dan stel ik voor dat het voorstel van resolutie van Rik Daems, Marc Hendrickx, Ward Kennes, Güler Turan en Wouter Vanbesien betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? *(Instemming)*

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Rik Daems, Marc Hendrickx, Ward Kennes, Güler Turan en Wouter Vanbesien betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland.

De bespreking is geopend.

De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, collega's, het voorstel van resolutie dat voorligt en dat parlementsbreed werd ondertekend door mevrouw Turan en de heren Vanbesien, Kennes en Hendrickx en door mezelf, betreft het stemrecht van Vlamingen in het buitenland.

Sinds 2002 kunnen Belgen in het buitenland bij federale verkiezingen hun stem uitbrengen voor het federale parlement. We hebben gezien dat er ondertussen meer dan 120.000 Belgen in het buitenland gebruik maken van dit stemrecht. Alleen is het zo dat Vlamingen in het buitenland niet kunnen stemmen voor dit Vlaams Parlement.

Je zou dus heus wel kunnen spreken van een democratisch deficit, want je zou kunnen stellen dat dit Vlaams huis maar volledig representatief is wanneer alle Vlamingen die dat wensen, ook effectief hun stem voor ons hebben kunnen uitbrengen. Het is met name zelfs een heuse discriminatie dat op dit ogenblik, meer dan dertien jaar na datum, nog altijd Vlamingen in het buitenland niet kunnen kiezen voor onze assemblee, maar dat ze dat wel kunnen doen voor het Belgisch parlement. Het is toch wel gek dat dit nog steeds bestaat.

De huidige constructie van onze staatshervorming heeft ervoor gezorgd dat dit moet worden geregeld op het federale niveau. Met andere woorden, het kan niet anders dan dat onze minister-president dit moet voorleggen in het Overlegcomité en daar zijn collega's van de andere landsdelen alsook de collega's van de Federale Regering moet overtuigen om dit alsnog aan de orde te brengen.

Het gekke is dat dit wel degelijk in het Vlaamse regeerakkoord staat ingeschreven, dat wij hier vandaag mee hebben ondersteund, vanuit de meerderheid weliswaar. Het staat ook ingeschreven in de beleidsnota Buitenlands Beleid van de Vlaamse Regering, maar meer nog: het staat ook ingeschreven in het federale regeerakkoord 2014-2019, waar bovendien een bijkomende component, die ook in dit voorstel van resolutie naar voren komt, is ingeschreven, met name om een systeem van elektronisch stemmen, van e-voting, mogelijk te maken, om zo de organisatie van verkiezingen in het buitenland en wie weet ook morgen hier in Vlaanderen, te faciliteren.

Wij willen hier een voorstel van resolutie goedkeuren waarbij u zich misschien zou kunnen afvragen of dit nog wel nodig is, want het staat in het Vlaams regeerakkoord en in het federaal regeerakkoord en in de beleidsnota. Ik denk van wel – en ik denk dit niet alleen, ook de collega's die dit hebben ondertekend denken dit – omdat het eerstkomende Overlegcomité binnen veertien dagen plaatsvindt. Er is een wetmatigheid in de politiek: naarmate verkiezingen naderen, worden de gevoeligheden groter. Je kunt er dus donder op zeggen dat wanneer we nu nog even gaan wachten, denkend dat het niet dringend is – want zeker voor dit huis zijn de verkiezingen er pas in 2019 –, dat het zijn tijd wel zal nemen en God, in 2017 of 2018 zal dit wel geregeld worden. Forget it: het zal niet gebeuren, want op dat ogenblik zullen natuurlijk een aantal gevoeligheden groter zijn dan vandaag, en dan krijg je dat er gewoonweg niet door of is de kans om het erdoor te krijgen kleiner.

Vandaag stellen de vijf collega's, onder wie ikzelf, u een voorstel van resolutie voor waarvan wij hopen dat u het mee zult ondersteunen en dat het parlements-breed zal worden goedgekeurd, om aan minister-president Bourgeois toe te laten om in het Overlegcomité van 28 oktober deze zaak nu al, in tempore non suspecto, aan de orde te stellen, en met andere woorden de nodige druk te ontwikkelen opdat effectief, op zeer korte termijn, deze zaak wordt geregeld, dat dit democratisch deficit wordt opgelost, en dat de discriminatie die vandaag de Vlaamse kiezers in het buitenland ondervinden door niet voor ons in dit parlement te kunnen stemmen, voor eens en voor altijd tot het verleden behoort. Ik hoop dat u daar allemaal mee kunt instemmen en dat minister-president Bourgeois met de nodige ondersteuning binnen veertien dagen in het Overlegcomité iedereen kan overtuigen om dit op zeer korte termijn in de federale wetgeving aan te passen. Alvast dank voor uw steun. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer Hendrickx heeft het woord.

Marc Hendrickx (N-VA): Ik kan zeer kort zijn. De heer Daems heeft het thema zeer duidelijk geschetst. Het is een anomalie in ons democratisch bestel. Het versterkt het cliché dat wij met onze bevoegdheden in het Vlaams Parlement enkel rond de kerktoeren werken. Het maakt dat Vlamingen zich over bepaalde

bevoegdheden die hun heel erg aanbelangen, bijvoorbeeld het onderwijs van de kinderen van expats, niet kunnen uitlaten. Het versterkt ook de fout dat wij hier niet volkomen representatief zijn, want een deel van ons volk kan zich niet uitlaten over het gevoerde beleid.

Het belang van het Vlaams Parlement wordt kleiner ingeschat en voorgesteld dan dat van het federaal parlement enzovoort. We durven in volle vertrouwen hopen dat iedereen dit zal steunen, zoals ook al is gebleken bij het voorstel van resolutie.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik stel met tevredenheid vast dat mijn vraag om uitleg hierover van enkele weken geleden heeft kunnen leiden tot een kamerbreed gedragen voorstel van resolutie. De heer Daems heeft als voorzitter van de commissie terecht het voortouw genomen en heeft de inzet zeer goed geschetst.

Het is belangrijk dat we dit oplossen voor de verkiezingen van de deelstaatparlementen en van het Europees Parlement. Voor het ene is een tweederde meerderheid nodig, voor de andere volstaat een gewone meerderheid op het federale niveau. Net vanwege de tweederde meerderheid voor de deelstaatparlementen hopen we de partijen in het zuiden van het land allemaal mee achter dit project te krijgen om een democratisch deficit weg te werken.

Terecht heeft de heer Daems er ook aan toegevoegd dat e-voting een nieuw element kan zijn in het debat. Dat is relevanter voor de mensen in het buitenland. In een aantal landen hebben we op dit moment zelf geen ambassades meer. Dit zou een goed instrument kunnen zijn om die mensen hun recht te laten uitoefenen, wanneer het eenmaal is ingevoerd.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): De heer Daems heeft dit kamerbreed voorstel van resolutie goed uiteengezet. De sp.a-fractie kan dat voluit steunen en zo het democratisch deficit wegnemen, ook vanuit Vlaanderen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Marino Keulen, Paul Van Miert, Koen Van den Heuvel, Annick De Ridder, Peter Van Rompuy en Matthias Diependaele houdende invoering van een overgangsmaatregel inzake het eurovignet en houdende wijziging van de Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013 in dat verband – 474 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

101 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
101 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Gwenny De Vroe, Jelle Engelbosch, An Christiaens, Björn Anseeuw, Valerie Taeldeman en Piet De Bruyn betreffende het faciliteren van nieuwe woonvormen – 391 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
107 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Axel Ronse, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz, Andries Gryffroy, Martine Fournier en Jos Lantmeeters betreffende de begeleiding, het opvangen en laten heropstarten van ondernemers in moeilijkheden – 404 (2014-2015) – Nrs. 1 tot en met 3

Stemmingen over de amendementen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de stemmingen over de amendementen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 1, van Güler Turan, Michèle Hostekint, Joris Vandenbroucke en Bart Van Malderen.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
24 leden hebben ja geantwoord;
78 leden hebben neen geantwoord;
5 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de stemming over amendement nr. 2, van Güler Turan, Axel Ronse, Robrecht Bothuyne, Willem-Frederik Schiltz en Wouter Vanbesien.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
107 leden hebben ja geantwoord.

Het amendement is aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

106 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
105 leden hebben ja geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

Reden voor onthouding?

Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Collega's, ik wil een laatste maal benadrukken dat het voor de sp.a-fractie heel belangrijk is dat er aandacht gaat naar de ondernemer in moeilijkheden en naar het wegwerken van de stigmatisering. We willen faciliteiten bieden aan ondernemers die moeten en kunnen herstarten. We willen daar met alle mogelijke middelen op inzetten. Onze sp.a-fractie heeft daarom de resolutie van de meerderheidspartijen goedgekeurd. Ikzelf heb me onthouden, niet omdat ik niet akkoord ga met de inhoud maar om een duidelijk signaal te geven dat het niet genoeg is. Ik vind dat de resolutie maar over een deelaspect gaat doordat het preventief bedrijfsbeleid daartussenuit is gehaald. Ik dank u dus voor de eerste stap, maar het moet nog verder gaan, en we zullen dat samen opvolgen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Freya Saeys, Danielle Godderis-T'Jonck, Katrien Schryvers, Peter Persyn, Vera Jans en Caroline Croo betreffende de vroegtijdige detectie en behandeling van de postnatale depressie – 436 (2014-2015) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

107 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
107 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden. (*Applaus*)

**VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Rik Daems, Marc Hendrickx, Ward Kennes, Güler Turan en Wouter Vanbesien betreffende het stemrecht van Vlamingen in het buitenland
– 489 (2015-2016) – Nr. 1**

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

105 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
105 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 21 oktober 2015 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 18.21 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Hermes Sanctorum-Vandevoorde, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Ludo Van Campenhout, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Karim Van Overmeire, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Vera Celis, Anke Van dermeersch, Paul Van Miert: ambtsverplichtingen;

Francesco Vanderjeugd: familieverplichtingen;

Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Lies Jans, Bruno Tobback: gezondheidsredenen;

Vera Jans: zwangerschapsverlof.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes,

Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brussee, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loo, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Jan Bertels, Johan Danen, Kurt De Loo, Caroline Gennez, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Yasmine Kherbache, Ingrid Lieten, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Ingrid Pira, Els Robeyns, Björn Rzoska, Katia Segers, Tine Soens, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Bart Van Malderen, Wouter Vanbesien, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brussee, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick

De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Willy Segers, Nadia Sminate, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Guy D'haeseleer, Ortwin Depoortere, Chris Janssens, Stefaan Sintobin, Tom Van Grieken

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy,

Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Güler Turan

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loo, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Jean-Jacques De Gucht,

Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Jan Hofkens, Michèle Hostekint, Yamila Idrissi, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Ingrid Lieten, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Willy Segers, Stefaan Sintobin, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Güler Turan, Ludo Van Campenhout, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Tom Van Grieken, Bart Van Malderen, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Herman Wynants